

*STRATEGIA DE
DEZVOLTARE LOCALĂ A
COMUNEI TOMESTI,
JUDEȚUL IASI
2021-2027*

*STRATEGIA DE
DEZVOLTARE LOCALĂ A
COMUNEI TOMEȘTI,
JUDEȚUL IAȘI
2021-2027*

E suficient o idee ca sa vezi ceva realizat!

MESAJ DIN PARTEA PRIMARULUI

Dragi cetățeni,

În documentul Strategia de Dezvoltare Locală a comunei Tomești au fost incluse acțiunile realizate în decadele anterioare ale mandatelor mele dar și intențiile privind noi obiective de inițiat și finalizat. Acestea din urmă pornesc de la nevoile identificate în comunitate dar și posibilitățile lor de finanțare.

Această strategie de dezvoltare locală vizează o perioadă de 7 ani și poate fi realizată, așa cum au fost realizate multe obiective până acum, prin muncă și preocupare permanentă.

Cu fiecare mandat, cu fiecare an, cu fiecare lună sunt din ce în ce mai preocupat pentru a moderniza această comună și să o aduc la nivelul demn de stat membru al Uniunii Europene.

Ca primar al comunei Tomești vă mulțumesc că m-ați sprijinit până acum și am încredere totală ca și de acum înainte vom forma o adevărată echipă și împreună vom sărbători finalizarea oricărui proiect evidențiat în strategia de dezvoltare locală.

***Primar Comuna Tomești,
Timofte Ștefan***

ECHIPA DE COORDONARE

TIMOFTE STEFAN

- Primar

ASOFIEI DOINEL

- Administrator public

DATE DE CONTACT PRIMĂRIE:

LOCALITATE: SAT TOMEȘTI

JUDEȚ: IAȘI

ȚARĂ: ROMÂNIA

E-MAIL:

primaria_comunei_tomesti@yahoo.co.uk

Cod poștal: 707515

Telefon: 0232-290434

Fax: 0232-290434

Realizat de:

S.C. EURO CONSULTING S.R.L.

**MUNICIPIUL IAȘI, ȘOSEAUA ARCU, NR. 3, BL. F4, SC. A,
PARTER, AP. 4**

tel, fax: 0332/439107

e-mail: office@euconsultanta.ro

CUPRINS

Nr. Capitol	Denumire capitol	Nr. Pagina
	Mesaj din partea primarului	
I.	Descrierea Regiunii	5
I.1	Prezentarea generală a Regiunii de Nord-Est	6
I.2	Priorități și măsuri strategice pentru Regiunea Nord-Est în perioada 2021-2027	8
I.3	Prezentarea generală a Județului Iași	11
II.	Profilul comunității	14
II.1	Localizarea comunei Tomești	14
II.2	Repere istorice și demografice	15
II.3	Elementele cadrului natural	16
III.	Populația, ocuparea și nevoile sociale	21
III.1	Populația comunei Tomești	21
III.2	Educație, cultură și artă	25
III.3	Sănătate și servicii sociale	30
III.4	Infrastructura de utilități	38
III.5	Politica de taxe a comunei Tomești	44
III.6	Viața religioasă și turismul din comuna Tomești	46
IV.	Analiza SWOT	50
IV.1	Prezentarea metodologiei analizei SWOT	50
IV.2	Analiza SWOT a comunei Tomești	58
V.	Strategia de Dezvoltare socio-economică a comunei Tomești	61
V.1	Strategia de Dezvoltare Locală a comunei Tomești	61
V.2	Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Locală	68
V.3	Direcții strategice de dezvoltare pentru perioada 2021-2027	74
V.4	Surse de finanțare identificate pentru perioada 2021-2027	92
VI.	Bibliografie	152

Capitolul I. DESCRIEREA REGIUNII

Conceptul de **regiune** a fost definit în numeroase moduri de-a lungul istoriei. Astfel, Parlamentul European definește regiunea drept: “Un teritoriu care formează, din punct de vedere geografic, o unitate netă, sau un ansamblu similar de teritorii în care există continuitate, în care populația posedă anumite elemente comune și dorește să-și păstreze specificitatea astfel rezultată, și să o dezvolte cu scopul de a stimula progresul cultural, social și economic“. Din perspectiva Adunării Regiunilor Europei, *prin regiune se înțelege: “O entitate politică de nivel inferior statului, care dispune de anumite competențe exercitate de un guvern, care la rândul lui este responsabil în fața unei adunări alese în mod democratic”*.

În aplicarea legii dezvoltării regionale în România, în concordanță cu obiectivele de coeziune economică și socială ale României, precum și ale Uniunii Europene în domeniul politicilor de dezvoltare regională, pe teritoriul României sunt constituite opt regiuni de dezvoltare.

Harta regiunilor de dezvoltare din România

Regiunile de dezvoltare din România nu sunt unități administrativ-teritoriale și nu au personalitate juridică. Regiunile, județele și/sau localitățile din județe care fac parte din regiuni diferite se pot asocia în scopul realizării unor obiective de interes comun, interregionale și/sau interjudețene.

România respectă prevederile Regulamentului CE nr. 1059/2003 privind stabilirea unei clasificări statistice comune a unităților teritorial-statistice pentru regiunile NUTS II și NUTS III. România a menținut clasificarea provizorie NUTS în perioada de programare 2014 – 2020. Pentru a asigura stabilitatea clasificării provizorii NUTS, Legea nr.315/2004 privind dezvoltarea regională oficializează compoziția regiunilor NUTS II, prin precizarea județelor care compun regiunile respective. Ele reprezintă cadrul pentru elaborarea, implementarea și evaluarea atât a politicii de dezvoltare regională, cât și a programelor de coeziune economică și socială. Regiunile de dezvoltare

reprezintă de asemenea cadrul pentru colectarea datelor statistice specifice în conformitate cu regulamentele europene elaborate de EUROSTAT pentru nivelul teritorial statistic NUTS II.

I.1. Prezentarea generală a regiunii de Nord-Est

Parte a provinciei istorice Moldova, regiunea nord-estică a României este o zonă care se remarcă prin istorie, cultură și tradiția care se îmbină armonios, dar și prin mediul natural foarte bogat.

Din perspectivă geografică, linia peisajului variază de la lanțuri muntoase împădurite din Vest, spre podișurile linie din centru și apoi către câmpii în Est, cu lacuri și vii.

Structura sistemului de așezări a regiunii Nord-Est – Unități administrative, componente ale regiunii (județe, municipii, orașe și comune).

Regiunea de Nord-Est este alcătuită din șase județe: Iași, Botoșani, Bacău, Neamț, Suceava și Vaslui, cu o populație totală 3.707.600 locuitori (2010), 3302217 locuitori (conform rezultatelor Recensământului din octombrie 2011), situându-se din acest punct de vedere, pe primul loc între cele opt regiuni ale țării (17,3 % din populația totală a României).

Regiunea de Nord-Est

Ca întindere, regiunea acoperă o suprafață de 36850 km² (15,46% din suprafața totală a țării), cele mai întinse județe fiind Suceava, cu o suprafață de 8553 km² și Iași cu 6621 km².

Unitate teritorială	Suprafața totală (km ²)	Densitatea populației	Numar municipii	Numar orașe	Numar comune	Numar sate
---------------------	-------------------------------------	-----------------------	-----------------	-------------	--------------	------------

BACĂU	6.621	107.9	3	5	85	491
BOTOȘANI	4.986	89.37	2	5	71	333
IAȘI	5.476	150.8	2	3	93	418
NEAMȚ	5.896	95.3	2	3	78	344
SUCEAVA	8.553	82.8	5	11	98	379
VASLUI	8.318	84.5	3	2	81	449
Regiunea Nord-Est	39.850	100.6	17	29	506	2414

Sursa: Anuarul Statistic al României, INS

Populația regiunii se concentrează în 46 centre urbane, 506 comune și 2.414 sate. Ponderea populației rurale în anul 2011 din populația totală este de 58,41%.

Județul Bacău este situat în partea de sud-vest a Regiunii Nord-Est, în bazinul mijlociu al râului Siret. Amplasarea sa a contribuit la dezvoltarea zonei, beneficiind de avantajele drumului european E85 ce trece pe aici. Orașe, precum Târgu Ocna și Moinești s-au dezvoltat datorită resurselor naturale (sare, petrol, etc.). Stațiunea turistică Slanic Moldova și-a dobândit o faimă internațională încă din secolul al XIX-lea, datorită aplerlor curative, bogate în săruri. Orașul de reședință, Bacău s-a dezvoltat ca centru comercial în secolele al XIV-lea și al XV-lea antrenând relații de schimb între Moldova, Transilvania și Țara Românească.

Județul Botoșani este situat în extremitatea de nord-est a regiunii, între cursurile superioare ale râurilor Siret la vest și Prut la est. Orașul Botoșani a apărut la o intersecție favorabilă de drumuri comerciale, care i-au asigurat prosperitatea până în secolul al XIX-lea. Județul este recunoscut mai ales prin geniile pe care le-a dat culturii românești precum Mihai Eminescu, George Enescu, Nicolae Iorga și mulți alții.

Județul Iași este situat în perioada central-estică a regiunii, în bazinele mijlocii ale râurilor Prut și Siret. Municipiul Iași, a deținut rolul de capitală a Principatului Moldovei din 1568 până în 1859. Este cel mai mare oraș din regiune, fiind un important centru universitar având 11 instituții de învățământ superior, aici funcționând și prima universitate din România (1860). Tot aici, este dezvoltat un important nucleu de cercetare-dezvoltare, orientat spre sectorul industrial, reprezentat în majoritatea ramurilor sale. În Iași se află cel mai mare lăcaș de cult ortodox din România – Catedrala Mitropolitană (1840-1880), precum și numeroase mănăstiri fortificate aflate pe lista monumentelor istorice de importanță națională.

Populația județului trăiește în proporție de 41,59% în mediul urban. Comunele cu cei mai mulți locuitori sunt: Holboca, Miroslava, Ciurea, Tomești, Belcești și Deleni.

Județul Neamț este situată în partea central vestică a regiunii, în bazinele Bistrița, Siret și Moldova. Orașul de reședință este Piatra-Neamț. Atestat istoric din anul 1392 sub numele de Piatra lui Crăciun, este situat în apropierea masivului Ceahlău, munte considerat sfânt în mitologia românească. Fiind situat la răscruce de drumuri turistice, orașul este un important obiectiv industrial și turistic, deținând monumente istorice și de arhitectură. Județul se bucură de numeroase obiective naturale și istorice precum Parcul Național Ceahlău, Parcul Național Cheile Bicazului-Hășmaș sau Cetatea Neamțului.

Județul Suceava este situat în partea de nord-vest a regiunii, în bazinele superioare ale râurilor Siret și Bistrița. Bisericile cu pictura exterioară din Suceava se bucură de o faimă mondială, 8 dintre ele fiind incluse pe Lista Patrimoniului Mondial UNESCO. Orașul Suceava a fost avantajat de faptul că aici a funcționat principala vamă a țării Moldovei, care deținea rolul de depozit. Prin

aceasta, orașul avea privilegiul de a fi un mijlocitor pentru comerțul cu produse orientale cât către Polonia cât și către Ungaria.

Județul Vaslui este situat în partea de sud-est a regiunii, pe parcurul mijlociu al râului Bârlad. Vaslui, atât de bogat istoric, este mai puțin reprezentat prin monumente. Cele care au existat, nu au rezistat vitregiilor timpurilor decât refăcute. Bogăția naturală care face faima acestor locuri o reprezintă viile (remarcabilele vinuri de Huși). Tot aici, printr-un sistem de rafinare a vinului, experimentat perioadă îndelungată, se obțin coniacuri de foarte bună calitate.

I.2. Prioritățile și măsurile strategice pentru Regiunea Nord-Est în perioada 2021-2027

Actualizarea Strategiei de Dezvoltare Durabile a Municipiului Iași și implicit a comunelor aparținătoare, apare ca o necesitate în contextul noului cadru financiar multianual al Uniunii Europene. De altfel, noua perioadă de programare a generat actualizarea strategiilor de dezvoltare la nivel european, național, regional și județean.

Ținând cont de faptul că o abordare integrată a planificării urbane este posibilă doar în contextul mai amplu al liniilor directe trasate la niveluri administrative superioare, au fost luate în calcul următoarele demersuri strategice:

- ✓ Cadrul Financiar Multianual 2021-2027 a Uniunii Europene, Mecanismele financiare asociate sau parteneri Uniunii Europene;
- ✓ Politica de coeziune 2021 – 2027 a Uniunii Europene;
- ✓ Strategia Europa adoptată în cadrul Consiliului European;
- ✓ Acordul de Parteneriat 2021 – 2027 cu România, adoptat de Comisia Europeană;
- ✓ Programele de finanțare ale Guvernului României;
- ✓ Strategia de Dezvoltare Teritorială a României, emisă de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice;
- ✓ Master Planul General de Transport al României, emis de Guvernul României și Ministerul Transporturilor;
- ✓ Planul de Amenajare a Teritoriului Național, ale cărui secțiuni sunt aprobate prin lege de către Parlamentul României;
- ✓ Planul de Dezvoltare Regională al Regiunii Nord – Est pentru perioada 2021-2027;
- ✓ Planul de Amenajare a Teritoriului Județean Iași;
- ✓ Strategia de Dezvoltare Durabilă a Județului Iași.

Obiectivele strategice ale județului Iași pentru următoarea perioadă se clasifică în obiective strategice verticale și orizontale.

Obiectivele strategice verticale vizează:

1. Creșterea competitivității sectoarelor agro-alimentar și forestier și dezvoltarea rurală
2. Dezvoltarea mediului de afaceri local și accelerarea procesului de reconversie industrială
3. Valorificarea resurselor energetice regenerabile
4. Promovarea convergenței economice și creșterea incluziunii sociale

Obiectivele strategice orizontale vizează:

1. Creșterea productivității economiei prin dezvoltarea resurselor umane

2. Extinderea capacității infrastructurii de a sprijini economia cu scopul îmbunătățirii calității vieții în județul Iași
3. Creșterea capacității administrației băcăuane de a contribui la dezvoltarea durabilă a județului
4. Îmbunătățirea serviciilor de sănătate și educație
5. Protejarea mediului și asigurarea dezvoltării durabile.

La conturarea obiectivelor de dezvoltare și ulterior, la identificarea resurselor și conturarea proiectelor în vederea dezvoltării regiunii, se ține cont de provocările reale și nevoile resursei umane, astfel:

Prioritate strategică	Măsurile strategice	Obiective
Dezvoltarea resurselor umane	<ol style="list-style-type: none"> 1. Îmbunătățirea deprinderilor practice ale elevilor 2. Îmbunătățirea pregătirii forței de muncă cu scopul de a răspunde cât mai bine cerințelor de pe piața muncii 3. Instruirea populației ocupate și neocupate în vederea dezvoltării spiritului antreprenorial și al afacerilor 4. Dezvoltarea spiritului antreprenorial și îmbunătățirea managementului în regiune 5. Instruire specifică a comunităților rurale 	<ul style="list-style-type: none"> - Îmbunătățirea pregătirii forței de muncă cu scopul de a răspunde cât mai bine cerințelor de pe piața muncii; - Dezvoltarea spiritului antreprenorial și îmbunătățirea calității managementului în regiune; - Dezvoltarea resurselor în mediul rural; - Pregătirea resurselor umane pentru meserii specifice, cerute pe piața muncii.

	<ol style="list-style-type: none"> 6. Instruire specifică pentru turism 7. Instruire privind conservarea și ocrotirea mediului 	
<u>Dezvoltarea IMM-urilor</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprijinirea și promovarea IMM-urilor prin activități specifice 2. Sprijinirea creării IMM-urilor în sfera serviciilor și producției 3. Rețele de informații pentru afaceri 	<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea priorităților de dezvoltare și alocare eficientă a resurselor; - Sprijinirea programelor de modernizare și rețehnologizare - Crearea de parcuri industriale și tehnologice; - Asistență tehnică și sprijin financiar pentru introducerea de tehnologii noi pe infrastructurile existente; - Organizarea Formului IMM-urilor din regiunea Nord-Est, organizarea de întâlniri-dezbateri
<u>Mediu</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reducerea efectului negativ a activităților industriale asupra mediului 2. Realizarea programului de gestiune a deșeurilor urbane și industriale cu accent pe reciclarea și re folosirea produselor și materialelor 3. Reabilitarea zonelor afectate de calamități naturale 4. Reconstrucția capitalului natural în zonele deteriorate 	<ul style="list-style-type: none"> - Scăderea nivelului emisiilor de poluanți în mediu; - Reducerea numărului de accidente ecologice; - Protecția terenurilor; - Îmbunătățirea deversărilor prin sistemul de canalizare; - Creșterea gradului de revalorificare a deșeurilor folosite
<u>Dezvoltarea zonelor rurale</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dezvoltarea infrastructurii de utilități în mediul rural 2. Dezvoltarea activităților economice în mediul rural 	<ul style="list-style-type: none"> - Creșterea confortului și îmbunătățirea condițiilor de viață; - Atragerea de noi investitori; - Crearea de noi locuri de muncă în mediul rural/regiune; - Eliminarea disparităților dintre mediul rural și urban
<u>Turism</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dezvoltarea și modernizarea bazei turistice existente și încurajarea de noi investiții 2. Promovarea potențialului turistic al zonei 3. Dezvoltarea agroturismului 	<ul style="list-style-type: none"> - Creșterea numărului de vizitatori au regiunii Nord-Est; - Creșterea volumului investițiilor în infrastructura turistică; - Lărgirea gamei de servicii oferite; - Valorificarea turistică a unor obiective greu accesibile sau chiar inaccesibile (schituri vechi, așezări istorice);
<u>Servicii sociale</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dezvoltarea de programe în scopul ocrotirii minorilor și bătrânilor 	<ul style="list-style-type: none"> - Înființarea unor centre de asistență și consiliere;

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Dezvoltarea de programe în scopul ocrotirii copiilor și femeilor împotriva violenței din familie 3. Dezvoltarea de programe în rândul populației cu privire la planningul familial 4. Dezvoltarea de programe pentru alte grupuri defavorizate 	<ul style="list-style-type: none"> -Sprijinirea înființării unor cabinete de planning familial; -Crearea de oportunități pentru persoanele defavorizate; -Crearea de oportunități pentru femeile rămase fără loc de muncă în scopul reintegrării lor pe piața muncii.
Infrastructura	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reabilitarea/modernizarea drumurilor de acces spre zonele industriale, turistice și de munte 2. Dezvoltarea infrastructurii în domeniul cercetării și societății informaționale 3. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri 4. Dezvoltarea infrastructurii de utilități în mediul urban 5. Investiții strategice 	<ul style="list-style-type: none"> - Reabilitarea/modernizarea infrastructurii de transport; - Crearea de sisteme/rețele de servicii de consultanță pentru IMM-uri; - Extinderea/modernizarea rețelelor de distribuție a apei, gazului metan, energiei termice; - Crearea sau modernizarea stațiilor de epurare și tratare a apelor uzate pentru o mai bună protecție a mediului.

I.3. Prezentarea generală a județului Iași

Suprafața totală a județului este de 5 476 km². Județul se află situat în jumătatea de nord-est a României, pe o câmpie între râul Siret și râul Prut, râurile Jijia și Bahlui traversând județul de la nord la sud. Partea de sud este ocupată de dealurile Podișului Central Moldovenesc, cu altitudini de peste 400 m, iar partea de nord este ocupată de Câmpia Moldovei. În vest, județul este traversat de Culoarul Siretului și de ultimele fragmente ale Podișului Fălticeniilor și, de asemenea, de Dealul Mare cu altitudini de peste 500 m. Teritoriul județului Iași aparține zonei de climat temperat-continental pronunțat, aflat sub influența anticiclonilor atlantic și euro-asiatic. Caracterul continental este pus în evidență de valorile extreme ale temperaturilor: +40 °C – Iași, iulie 1909 și -32,3 °C – Podu Iloaiei, ianuarie 1963. Județul dispune de variate resurse naturale reprezentate de apele minerale sulfuroase (Strunga și Nicolina-Iași) și de materiale de construcții (calcare, argile, nisipuri). Vegetația naturală este specifică silvo-stepei, iar cea silvică este reprezentată de păduri de foioase. Fauna include specii de interes cinegetic (capra roșie, lupul, mistrețul, vulpea, iepurele etc.).

Încadrarea județului Iași

Organizarea administrativă a județului Iași cuprinde la 01.08.2020 un număr de 2 municipii (Iași și Pașcani), 3 orașe (Hârlău, Podu Iloaiei și Târgu Frumos), 94 comune și 418 sate. Reședința județului este municipiul Iași, unul dintre cele mai importante orașe ale României (cu o populație la 20 octombrie 2020 de 772.348 locuitori, acesta ocupa locul II după municipiul București).

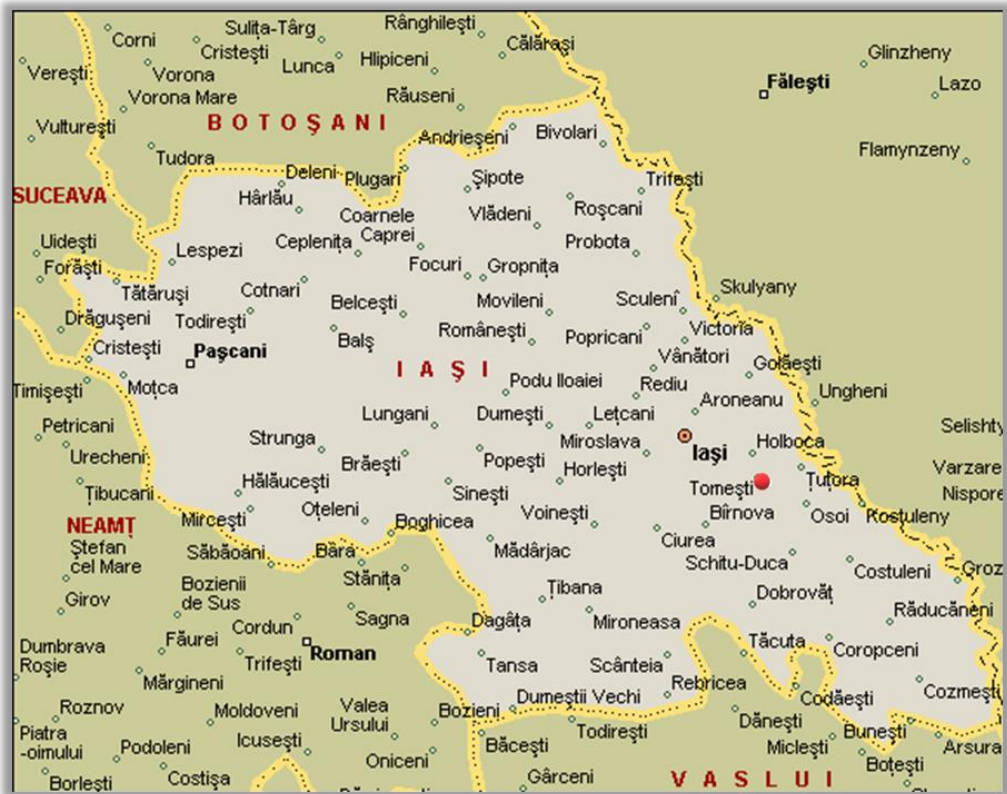
Relieful județului este deluros. Partea centrală și nord-estică este dominată de dealuri și podișuri interfluviale joase, udate de râurile Bahlui și Jijia, având versanți afectați de alunecări de teren și lunci inundabile. Partea de vest cuprinde culmi deluroase și platouri înalte (de peste 400 m), având și zone reprezentate de luncile râurilor Siret și Moldova. Partea de sud are un relief înalt și masiv (350 – 450 m), străbătut de afluenții râurilor Bârlad și Vaslui.

Clima este temperat – continentală, cu variații ale temperaturii între -36°C + 40°C , media anuală în perioada 1901 – 2000 fiind de $+9,5^{\circ}\text{C}$.

Rețeaua hidrografică este formată din râuri cu dimensiuni variabile și iazuri rezultate din lucrările hidroameliorative efectuate pentru evitarea inundațiilor și pentru stocarea excesului de apă necesară în perioadele secetoase.

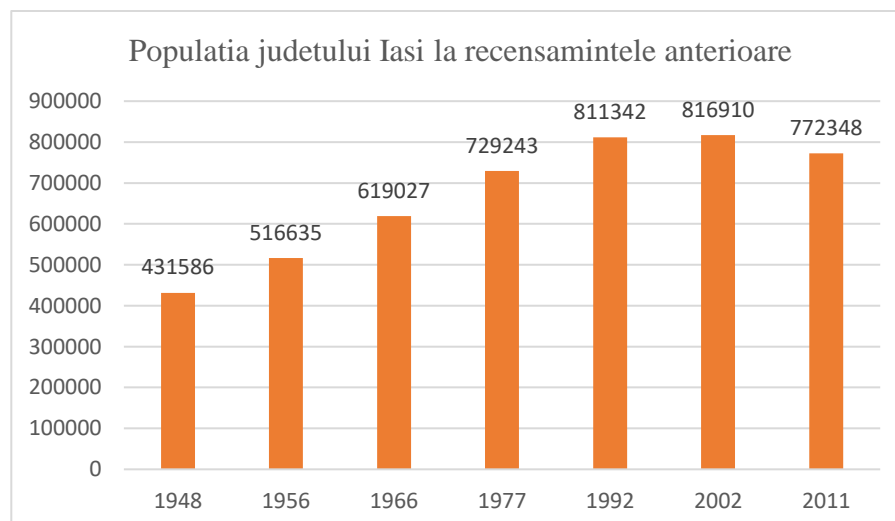
Resursele naturale ale județului sunt de interes local (nisipuri, pietrișuri, argile, ape minerale etc.). Vegetația naturală este specifică silvo – stepei, iar cea silvică este reprezentată de păduri de foioase. Fauna include specii de interes cinegetic: capra roșie, mistrețul, lupul, vulpea, iepurele, păsări de penaj ș.a.

Bogăția solului este dată de existența a peste 380 mii ha teren agricol, din care: 67,2% teren arabil; 28,4% pășuni și fânețe; 4,4 % vii și livezi; pădurile și alte terenuri cu vegetație forestieră însumează cca. 98 mii ha, iar apele și bălțile, 4 mii ha (în anul 2007).

Harta județului Iași

Populația județului Iași numără 772.348 locuitori (22.10.2011), fiind al doilea județ ca număr de locuitori din România, după București (3,8 la sută din totalul populației României), 46,9 la sută dintre aceștia locuind în mediul urban și 53,1 la sută în mediul rural. Densitatea populației este de 150,8 locuitori/km². Peste 98 la sută dintre locuitori sunt români, existând de asemenea și o comunitate de romi. Majoritatea populației este de religie ortodoxă, însă există și o comunitate apreciabilă de catolici (cca. 5 la sută), precum și mici grupuri de protestanți.

Populația județului Iași

Capitolul II. PROFILUL COMUNITĂȚII

II.1. Localizarea comunei Tomești

Comuna Tomești se află în estul județului, la est de municipiul Iași, pe malul drept al Bahluiului și al râului Jijia, în zona confluentei celor două râuri, pe pantele nordice ale Podișului Central Moldovenesc. Este străbătută de șoseaua națională DN28, care leagă Iașiul de punctul de trecere a frontierei cu Republica Moldova de la Albița. La Tomești, acest drum se intersectează cu șoseaua județeană DJ248D și din el se ramifică șoseaua județeană DJ249E. DJ248D duce spre nord la Holboca și spre sud-vest la Bârnova (unde se termină în DN24). DJ249E duce spre est la Țuțora.

Legătura cu satul Goruni se realizează prin DC33 iar cu satul Vlădiceni prin DC31 Iași – Vlădiceni -Tomești.

Stația de cale ferată cea mai apropiată este Socola – Iași.

Teritoriul comunei Tomești se învecinează cu:

- În partea de nord: Comuna Holboca
- În partea de nord-est: Comuna Țuțora
- În partea de sud-est: Comuna Comarna
- În partea de sud: Comuna Schitu-Duca
- În partea de sud-vest: Comuna Bârnova

Așezarea comunei Tomești în cadrul județului Iași

Comuna Tomești face parte din **Zona Metropolitană Iași**. Zona Metropolitană Iași este o asociație din județul Iași, Moldova, România ce cuprinde municipiul Iași și 13 comune învecinate acestuia, constituită în scopul creării de noi oportunități de afaceri, al construcției și amenajării de locuințe și locuri de recreere, al atragerii de investiții mai consistente, și al coordonării mai bune a proiectelor de mediu și infrastructură.

Zona metropolitană Iași a fost prima zonă metropolitană din România, constituită la 8 aprilie 2004, și cuprinde, pe lângă municipiul Iași, și comunele Aroneanu, Bârnova, Ciurea, Holboca, Lețcani, Miroslava, Popricani, Reditu, Schitu Duca, Tomești, Ungheni, Valea Lupului și Victoria.

Nume	Populație (2002)	Populație (2011)	Suprafață (km ²)	Densitate (loc/km ²)
Iași	320.888	290.442	93,91	3,093
Aroneanu	2.884	3.042	33,00	92,2
Bârnova	3.935	5.782	42,35	136,5
Ciurea	10.092	11.640	47,72	243,9
Holboca	11.662	11.971	59,37	201,6
Lețcani	6.620	6.497	58,55	111,0
Miroslava	8.073	11.958	82,57	144,8
Popricani	6.735	7.393	69,26	106,7
Reditu	3.421	4.577	43,20	105,9
Schitu Duca	4.337	4.354	120,00	36,3
Tomești	11.866	11.051	62,16	177,8
Ungheni	3.989	4.173	46,14	90,4
Valea Lupului	3.075	4.982	13,00	383,2
Victoria	4.293	4.282	62,16	68,9
Total	397.800	382.484	832,26	459,6

II.2. Repere istorice și demografice

Cu ocazia săpăturilor efectuate la turnarea fundației unui pod în punctul "Costică Baran", în anul 1971, s-au descoperit urme materiale datate din Neolitic. Ele au fost recoltate și analizate de arheologul C. Chirica, de la Institutul de Arheologie, și specificate în "Repertoarul arheologic al județului Iași" volumul al II-lea. Acestea demonstrează faptul că teritoriul comunei a fost locuit din timpuri străvechi.

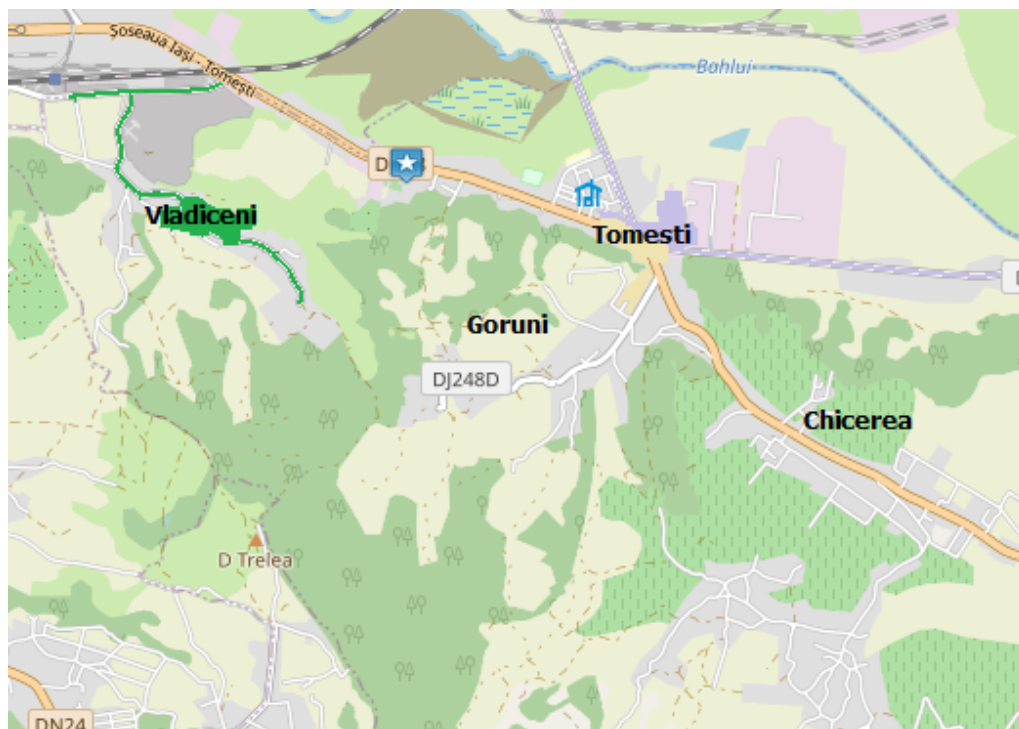
Ulterior, localitatea Tomești apare menționată în cronicile ce datează din anii 1492 și 1497, când același domnitor face câteva acte de donație și împroprietărire pentru unii dintre supușii lui, de altfel boieri renumiți prin curaj, spirit de sacrificiu și înaltă ținută morală.

În anul 1615, în timpul domniei lui Ștefan Tomșa al II-lea, localitatea Tomești apare din nou menționată în documentele istorice, pentru ca mai târziu, în vremea domniei lui Vasile Lupu, să se stabilească hotarele acestei așezări.

În anul 1875, poetul Mihai Eminescu, pe atunci revizor școlar, într-un raport către Prefectul de Iași, amintește de primarul din Tomești în legătură cu o problemă de învățământ. La acea dată, Tomeștiul era deja un cvasicentru administrativ pentru patru sate: Tomești, Goruni, Vlădiceni și Chicerea.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, comuna făcea parte din plasa Codrul a județului Iași și era formată din satele Tomești, Goruni, Chicerea și Osoi, având în total 2767 de locuitori. Existau în comună trei biserici și două școli. Anuarul Socec din 1925 consemnează comuna în aceeași plasă, având aceeași alcătuire, plus satul Principele Carol, populația totală fiind de 3830 de locuitori.

În 1950, a fost arondată orașului regional Iași, reședința regiunii Iași. În 1968, a devenit comună suburbană a Iașiului, având alcătuirea actuală. În 1989, s-a renunțat la conceptul de comună suburbană, comuna fiind subordonată direct județului Iași.

Distribuția satelor componente pe teritoriul comunei

Comuna Tomesti are în componența sa 4 sate: Tomești (reședința), Chicerea, Vlădiceni și Goruni.

Stema Comunei Tomești

Stema comunei Tomești este formată dintr-un scut scartelat. Cartierele unu și patru au fundal verde și conțin câte o cruce de argint cu brațe egale. Acestea sunt legate de Poiana Vlădicăi (satul Vlădiceni), unde, în 1415, alături de vlădica (episcop) Iosif I, Alexandru cel Bun a întâmpinat moaștele Sf. Ioan cel Nou de la Suceava. Cartierele doi și trei au fundal de argint și conțin o frunză verde de gorun, care face referire la satul Goruni, parte a comunei. Modul dublat de așezare al elementelor pe stemă face referire la numele comunei, provenit de la întemeietorul acesteia, Toma (în limba greacă însemnând "geamă"). De asemenea, scutul este timbrat de o coroană murală de argint, cu un singur turn.

II.3. Elementele cadrului natural

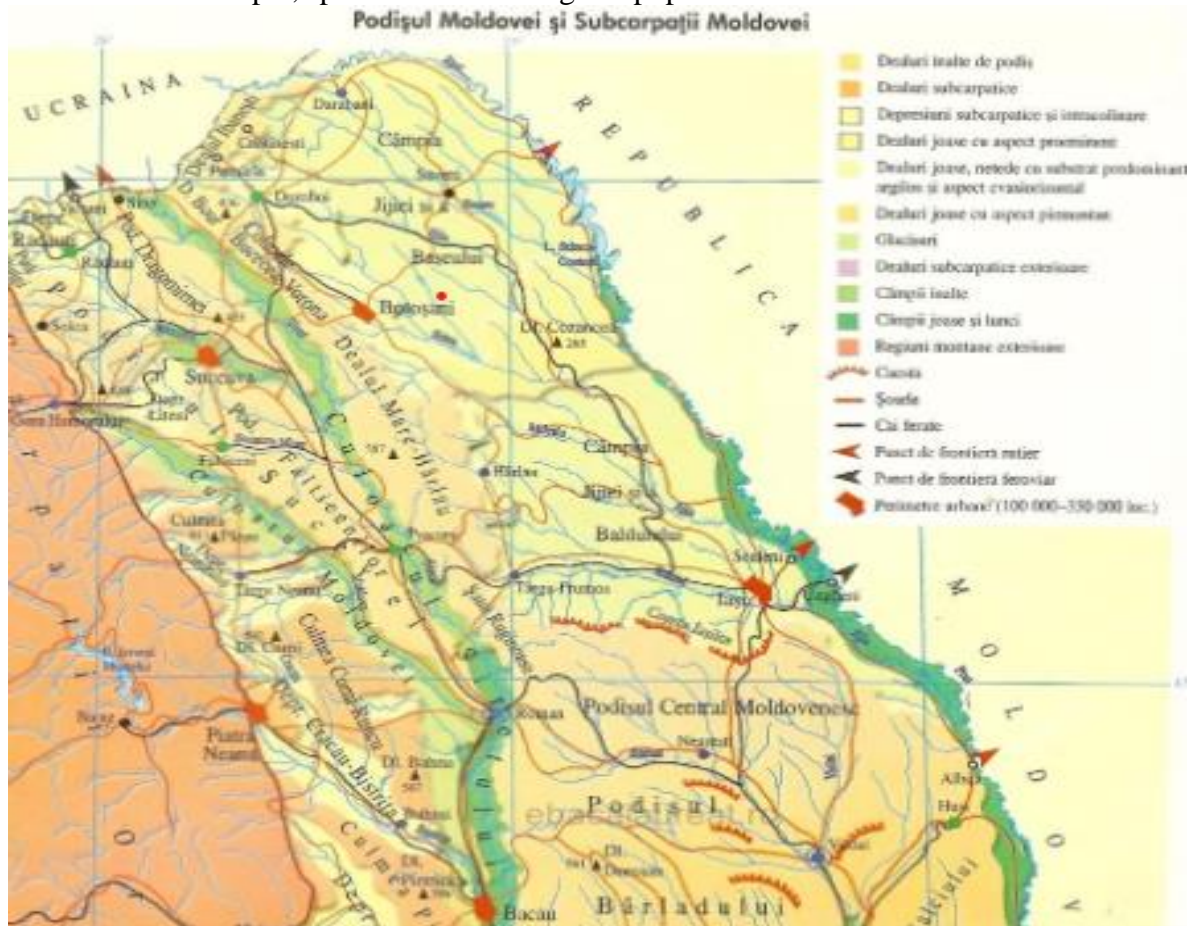
RELIEFUL

Teritoriul Comunei Tomești este situat la incidența dintre Cîmpia Moldovei și Podișul Central Moldovenesc, la o altitudine de peste 250 m. Relieful este alcătuit din platouri structurale și coaste. Comuna Tomești se află la limita de est a Coastei Iașilor. Spre vest sunt dispuse culmile

munților Stânișoara. În fața lor se așează dealurile subcarpatice (Dealul Ciocan, Dealul Înalt, Culmea Pleșului). Mai aproape apare culoarul depresionar al Văii Moldovei cu numeroase terase și dealuri aluvionare. Spre est, până la Valea Siretului, se întinde o altă regiune geografică – Podișul Tomești, cu dealuri cu versanți asimetrici a căror înălțime este sub 500m.

Ansamblul de înălțimi și văi conferă imaginea unui amfiteatru natural, datorită distribuției în trepte ar eliefului, începând cu partea sud-vestică (având altitudini de aproximativ 350 de m) și finalizând cu zona nord-estică, relativ plană, cu altitudine de 260 m. În ansamblu, relieful actual al Tomestiului este sculptural, însă la modelarea acestei regiuni au contribuit, așa cum era firesc, factori de denudare, care au generat forme de relief de acumulare. La acestea se mai adaugă și formele de relief antropic, specifice oricărei regiuni populate.

Relieful Podișului Moldovei

Clima

Teritoriul comunei Tomești aparține zonei de climat temperat-continental cu puternice influențe ale maximului baric al Azorelor în timpul verii și a celui euro-asiatic în perioada friguroasă. Din observațiile meteorologice plurianuale se constată că din punct de vedere termic zona este caracterizată prin temperaturi medii anuale de 9-10°C. Temperatura minimă a aerului coboară până la cca. -20°C în lunile de iarnă și atinge valori maxime de cca.+39°C în cele de vară. Cea mai caldă lună a anului este iulie (21,2°C), iar cea mai rece, ianuarie (-4,0°C). Precipitațiile atmosferice influențează în mod evident rețeaua hidrografică de suprafață și adâncime. Distanța destul de mare de ocean și particularitățile condițiilor naturale regionale și locale impun zonei analizate un regim temperat-continental cu cantități medii de precipitații destul de reduse, 500-700 mm/an, cu un maxim în luna iunie și un minim în februarie-martie.

Aportul principal la volumul mediu anual îl au precipitațiile sub formă lichidă din perioada de vara (70%). În perioada rece a anului, datorită frecvenței mari a maselor de aer continental uscat și a slăbirii convecției termice, cantitatea de precipitații scade la 30% din totalul anual. Frecvența mare și abundența precipitațiilor atmosferice din ultimii 2-3 ani, au constituit cauza principală a unor fenomene destructive cum ar fi: alunecări de teren, creșteri ale nivelului apelor subterane și de suprafață, inundații, eroziunea solurilor. Pe de altă parte au fost și lungi perioade de secetă cauzate de procesele atmosferice anticiclonice și a direcției aerului cald de origine tropical-continentală sarac în vapori de apă. Din punct de vedere tehnic, raionarea climatică a teritoriului național, încadrează județul Iași în următoarele zone:

- valoarea caracteristică a încărcării din zăpada pe sol $s_{0,k} = 2.5 \text{ kN/m}^2$, conform CR I-1-3/2012 "Cod de proiectare. Evaluarea acțiunii zăpezii asupra construcțiilor"
- presiunea de referință dinamică a vântului, mediata pe 10 minute $q_b = 0,7 \text{ kPa}$, conform CR I-1-2012 "Cod de proiectare. Evaluarea acțiunii vântului asupra construcțiilor" Adancimea de îngheț se consideră la $-0,90\text{m} \dots -1,00\text{m}$ de la cota terenului natural sau amenajat.

Hidrogeologia

Din punct de vedere geomorfologic zona analizată se încadrează în Podișul Moldovei, subunitatea Câmpia Moldovei, unitatea Câmpia Jijiei Inferioare, subunitatea Culnarul Bahluiului, terasa inferioară a râului Bahlui. Din punct de vedere geologic, zona se afla pe unitatea structurală majoră, Platforma Moldovenească. Formațiunile întâlnite în zonă aparțin Sarmațiarului (reprezentat prin depozite de argile, siltite, marne și nisipuri, dar se mai întâlnesc grezocalcare și calcare, dintre care calcarele oolitice constituie un element frecvent și specific) și Cuaternarului (depozite loessoide puternic transformate, cu intercalații de pietrișuri, soluri fosile și aglomerări de șiroire). Din punct de vedere al macrozonării seismice conform P100-1/2013, Județul Iași se înscrie în zona C și se încadrează în următorii parametri:

- ⊗ accelerația terenului pentru proiectare: $a_g = 0,25g$
- ⊗ perioada de colt: $T = 0,7s$.
- ⊗ din punct de vedere al conținutului în Magneziu (Mg^{2+}), apa este foarte slab agresivă
- ⊗ din punct de vedere al conținutului bioxid de carbon liber, apa este foarte slab agresivă
- ⊗ din punct de vedere al gradului de mineralizare, apele râului Bahlui se pot încadra în clasa apelor sulfatice.
- ⊗ din punct de vedere al macrozonării seismice, conform P 100/2004, localitatea Tomesti, se înscrie în zona C

Geotehnica

Terenul prezintă stabilitate generală și locală, nefiind afectat de degradări erozive sau alunecări și nu prezintă probleme de stabilitate. În același timp, construcțiile din jurul amplasamentului nu prezintă fisuri sau degradări vizibile. Nu este supus inundațiilor sau viiturilor de apă și nu prezintă accidente subterane.

- *Suprafața teritoriului pe care se desfășoară comuna*

La nivelul anului 2020, suprafața comunei Tomești se prezintă astfel:

- ✚ **Suprafața:** 3925,80 ha
- ✚ **Intravilan:** 2006,92 ha
- ✚ **Extravilan:** 19188,88 ha
- ✚ **Gospodării:** 5000
- ✚ **Nr. locuințe:** 4700

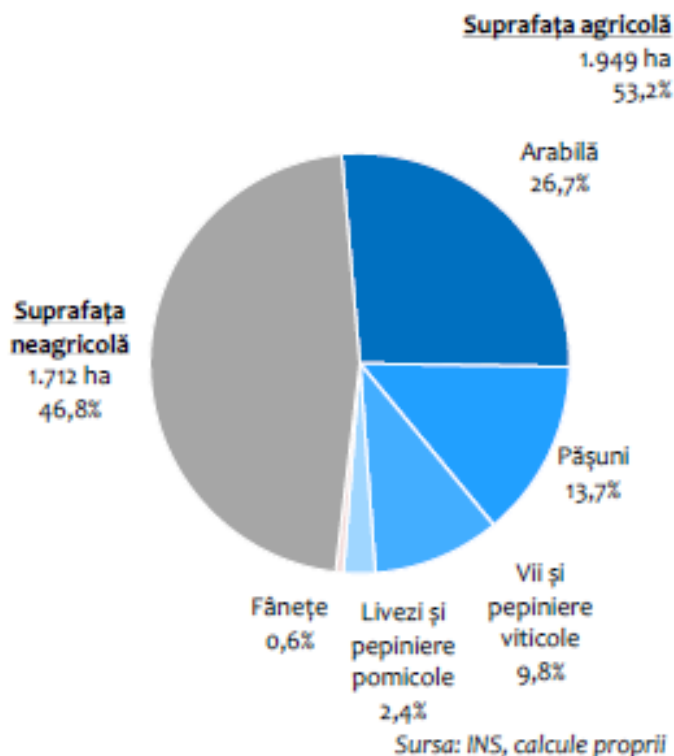

Suprafața comunei: teren intrevilan/extravilan

Suprafața fondului funciar a comunei Tomești este de 3.661 ha iar din totalul suprafeței județului Iași (547.558 ha) reprezintă 0,7%. Terenurile agricole ale comunei Tomești reprezintă 53,2% (1.949 ha) din suprafața totală a comunei și 0,5% din suprafața agricolă a județului Iași.

Din totalul suprafeței agricole, 50,1% reprezintă suprafața arabilă (976 ha), 25,8% pășuni (502 ha), 18,5% vii și pepiniere viticole (360 ha), 4,6% livezi și pepiniere pomicole (89 ha) și 1,1% fânețe (22 ha).

Repartiția fondului funciar al comunei Tomești în 2012

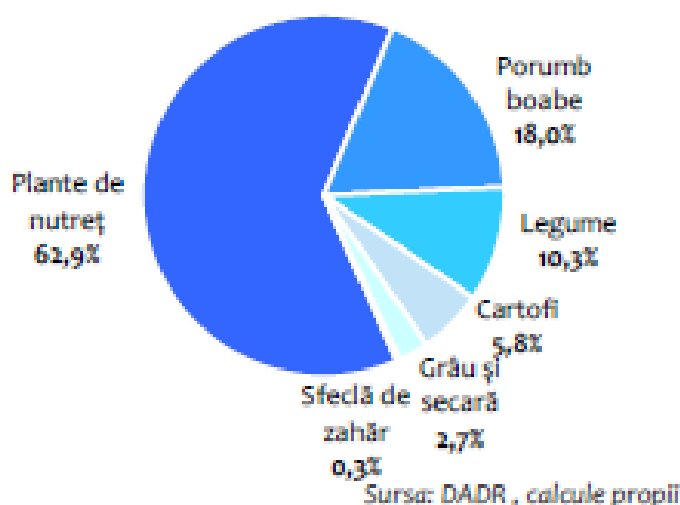
**Repartiția fondului funciar al
comunei Tomești, 2012**

Principalele culturi din localitate sunt plantele de nutreț, porumbul boabe, legumele, cartofii, grâul și secara și sfecla de zahăr.

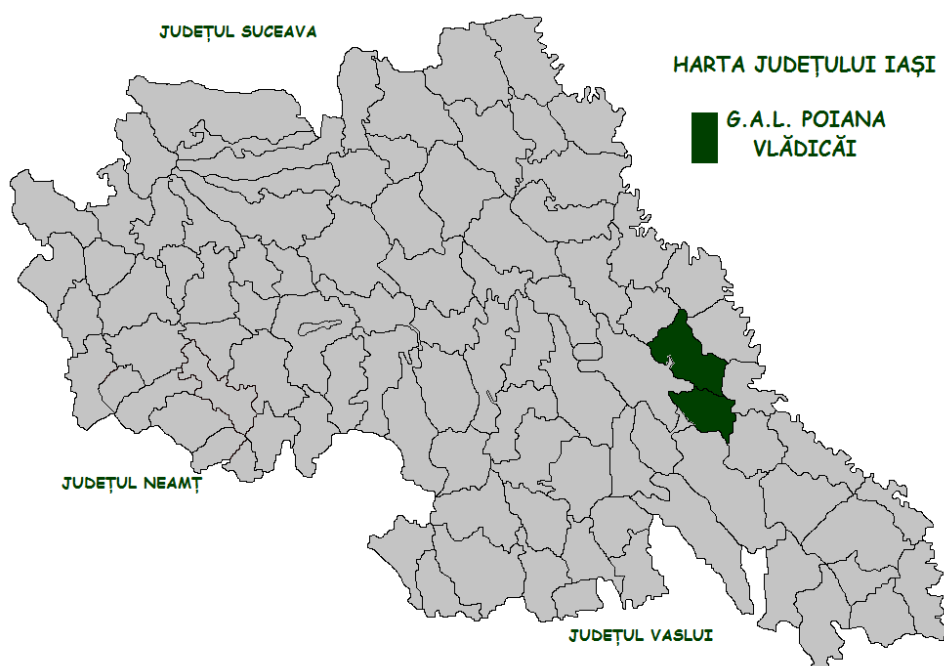
62,9% din suprafețele cultivate cu principalele culturi sunt ocupate cu plante de nutreț, 18,0% (201 ha) cu porumb boabe, 10,3% (115 ha) cu legume, 5,8% (65 ha) cu cartofi, 2,7% (30 ha) cu grâu și secară, iar cea mai mică suprafață este cultivată cu sfeclă de zahăr, 0,3% (3 ha).

Suprafață cultivată cu principalele culturi, în comuna Tomești, 2012

Suprafața principalelor Culturi, 2012

Având în vedere al așezarea geografică a comunei trebuie să amintim că aceasta face parte din Grupul de Acțiune Locală Poiana Vlădicăi alături de comuna Holboca.

Harta teritoriului GAL Poiana Vlădicăi

Capitolul III. POPULAȚIA, OCUPAREA ȘI NEVOILE SOCIALE

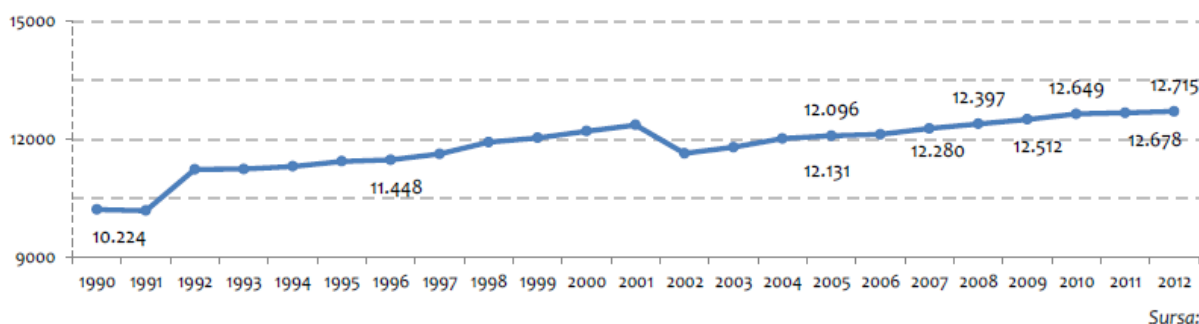
III.1. Populația comunei Tomești

Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Tomești se ridică la 11.051 de locuitori, în scădere față de recensământul anterior din 2002, când se înregistraseră 11.866 de locuitori.

Comuna Tomești avea o populație stabilă de 12.715 persoane, la 1 ianuarie 2012, ceea ce reprezintă 2,9% din populația județului Iași, conform Institutului Național de Statistică.

Din totalul populației stabile înregistrate la 1 ianuarie 2012, 49,8% (6.637 persoane) erau persoane de sex feminin iar 50,2% (6.388 persoane) erau de sex masculin.

Evoluția populației stabile din comuna Tomești, în perioada 1990-2012

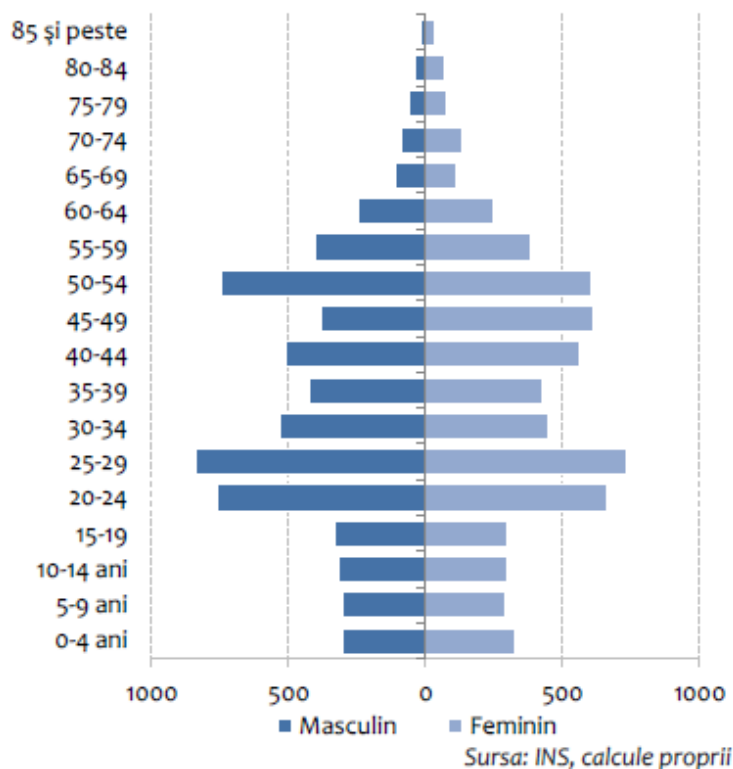
Piramida vârstelor indică prezența unei ușoare supramortalități a populației masculine datorită asimetriei din partea superioară. Populația tânără (0-14 ani) reprezintă 14,5% din totalul populației comunei Tomești, populația stabilă (15-64 ani) reprezintă 79,8%, iar populația vârstnică (de peste 65 ani) reprezintă 5,7%. Vârsta medie a locuitorilor Comunei Tomești este de 36,0 ani, inferioară celei din județul Iași (37,4 ani). Potrivit acestor valori se poate sesiza faptul că populația comunei Tomești este tânără, asta și datorită oportunităților găsite în comuna, acest lucru făcând tinerii să rămână să locuiască și să întreprindă afaceri în comună.

Raportând numărul persoanelor vârstnice din comuna Tomești, de 65 ani și peste, la numărul de persoane tinere, de până la 14 ani inclusiv, se obține un raport de îmbătrânire demografică de 394,6%, ceea ce înseamnă că la 1.000 persoane tinere cu vârsta de până la 14 ani revin aproximativ 394 persoane vârstnice cu vârsta de 65 ani și peste.

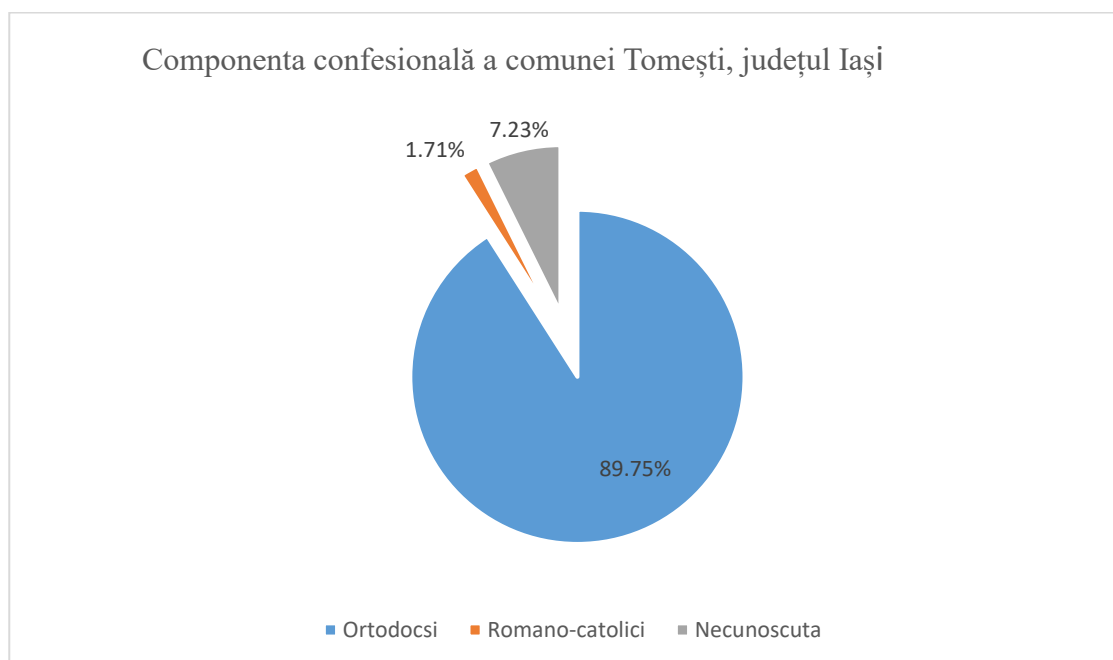
Localități	Efectivul populației - pers.				Structura pe vârste - %				Tipul populației
	tineri (0-14 ani)	adulți (15 - 64 ani)	vârstnici (65 ani și peste)	TOTAL	tineri (0-14 ani)	adulți (15 - 64 ani)	vârstnici (65 ani și peste)	TOTAL	
România	3211437	14938544	3205868	21355849	15,0%	70,0%	15,0%	100,0%	îmbătrânită demografic
Regiunea Nord Est	639957	2528320	532418	3700695	17,3%	68,3%	14,4%	100,0%	îmbătrânită demografic
Județul Iași	148004	581895	105146	835045	17,7%	69,7%	12,6%	100,0%	îmbătrânită demografic
ZMI	64645	322082	47462	434189	14,9%	74,2%	10,9%	100,0%	în curs de îmbătrânire
TOMEȘTI	1840	10149	726	12715	14,5%	79,8%	5,7%	100,0%	tânără

Structura pe vârste a populației stabile la 1 ianuarie 2012 – comparație cu țară/județ/regiune/ZMI

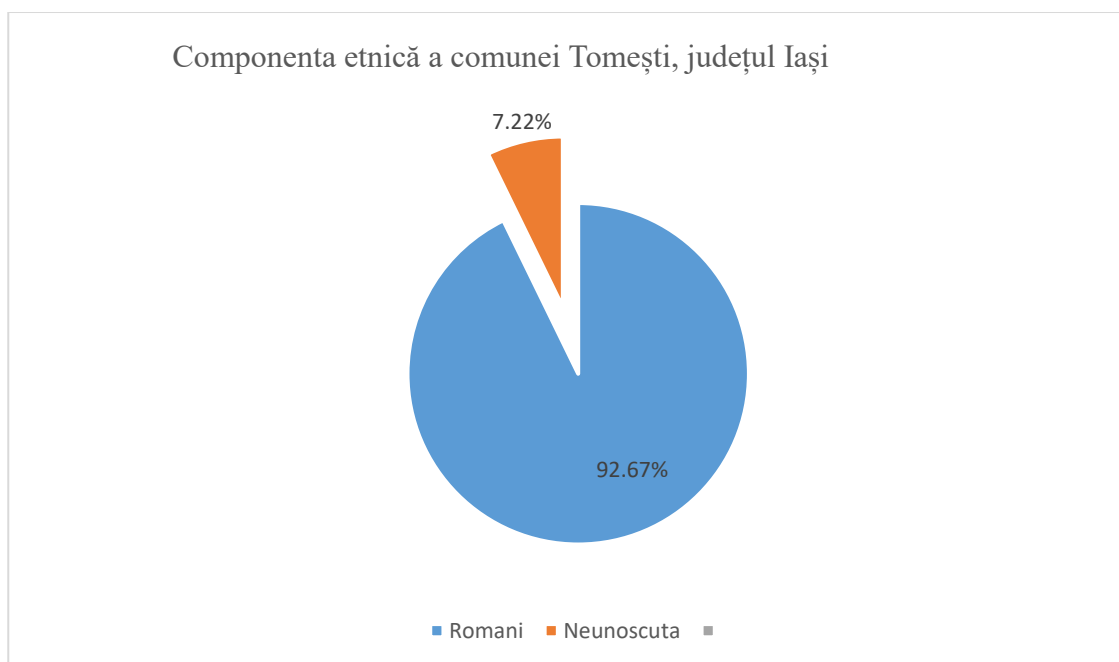
Piramida vârstelor
în comuna Tomești, în anul 2012

Majoritatea locuitorilor sunt români (92,67%). Pentru 7,22% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută. Din punct de vedere confesional, majoritatea locuitorilor sunt ortodocși (89,75%), cu o minoritate de romano-catolici (1,71%). Pentru 7,23% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională.

Componenta confesională a comunei Tomești

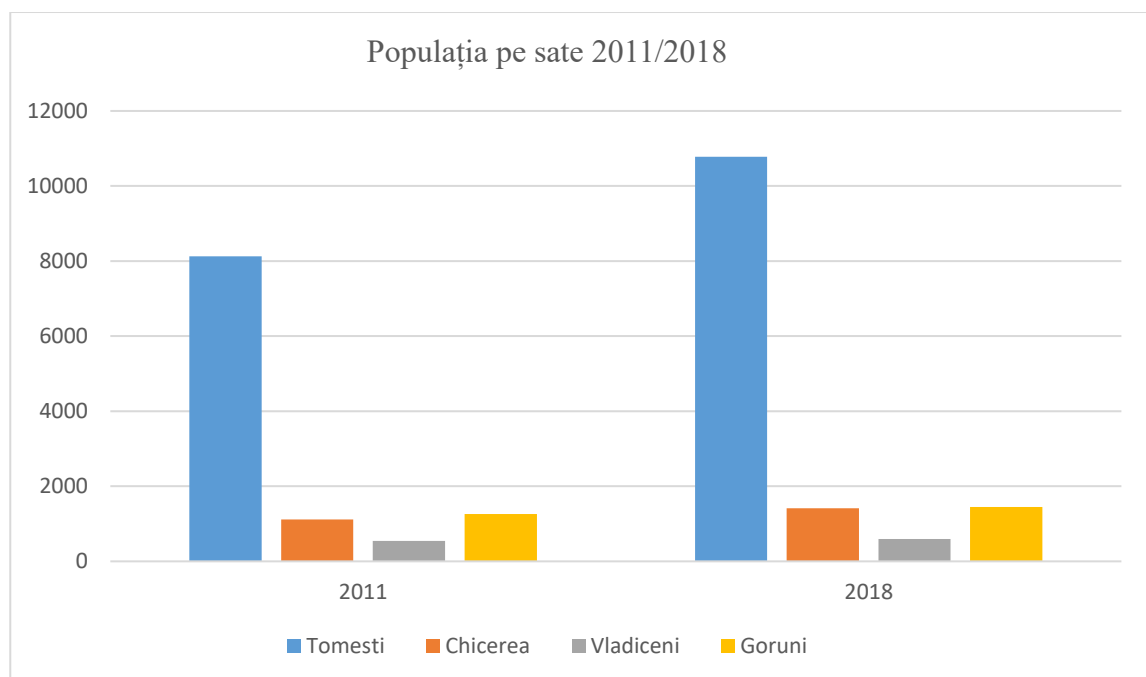

Componenta etnică a comunei Tomești

La nivelul comunei Tomești, conform datelor din Registrul agricol, la sfârșitul anului 2020, populația comunei este în creștere față de ultimul recensământ din 2011 și se prezintă astfel:

Nr. Crt.	LOCALITATE	Populație stabilă An 2011	Populație stabilă 1 iulie 2018 (DJS Iasi)
1	TOMEȘTI	8126	10782
2	CHICEREA	1116	1414
3	VLĂDICENI	545	598
4	GORUNI	1264	1352
	TOTAL	11.051	14.146

Față de datele de la recensământul din anul 2011, populația comunei este în creștere, acest aspect putându-se observa în graficul de mai jos:

Populația comunei pe sate conform date din 2011/2018

Se observă că cea mai mare parte a populației este concentrată în satul Tomești, urmată de satele Chicerea și Goruni.

Condițiile de locuire

Fondul de locuințe din comuna Tomești era de 4.090 locuințe, la sfârșitul anului 2012, ceea ce reprezenta 2,7% din fondul de locuințe de la nivel metropolitan. În perioada 2005-2012 fondul de locuințe din comuna Tomești s-a majorat cu 12,2%. Raportând suprafața totală locuibilă existentă la finalul anului 2012, se obține o suprafață locuibilă per locuință de 42,0 mp/locuință la nivelul comunei. Condițiile de locuire sunt evidențiate și de gradul de racordare la rețelele de utilități publice sau de existența dependențelor în locuințe. Din acest punct de vedere, la nivelul comunei Tomești conform datelor preliminare ale Recensământului Populației și Locuințelor realizat în anul 2011, 72,8% din locuințe beneficiază de alimentare cu apă potabilă, 72,8% din locuințe au instalație de canalizare, 94,6% din locuințe au instalație electrică, 64% din locuințe au încălzire centrală, 84,8% au bucătărie în locuință și 69,1% au baie în locuință.

III.2. Educație, cultură și artă

Școala, ca o necesitate umană, s-a înființat în comună în urma Legii instrucției publice din anul 1864.

Primele forme organizate de învățământ apar în Moldova încă din secolul al XVI-lea, Școala de la Cotnari. În timpul domniei lui Vasile Lupu, a lui Constantin Mavrocordat și a lui Alexandru Ghica, învățământul face progrese remarcabile, dar anul școlar 1858-1859 constituie un moment cu totul deosebit pentru învățământul sătesc din Moldova.

Este cunoscut rolul învățământului pentru dezvoltarea oricărui neam și de aceea ar fi fost de prisos a argumenta necesitatea organizării lui într-o societate modernă. Cine se apleacă cu interes și cu migală asupra filelor istoriei neamului nostru va constata cu ușurință faptul că încă din Evul Mediu au existat preocupări pentru a asigura accesul la știință de carte, chiar dacă, pentru început, marea masă a populației nu putea beneficia de acest mijloc de iluminare a minții.

Învățământul își are începuturile în Țările Române, legate de singura instituție de cultură din vechime, care era biserica. În biserici și mănăstiri au apărut primele manuscrise, primele cărți mai apoi, și aceste sfinte lăcașe asigurau contactul cu cuvântul scris.

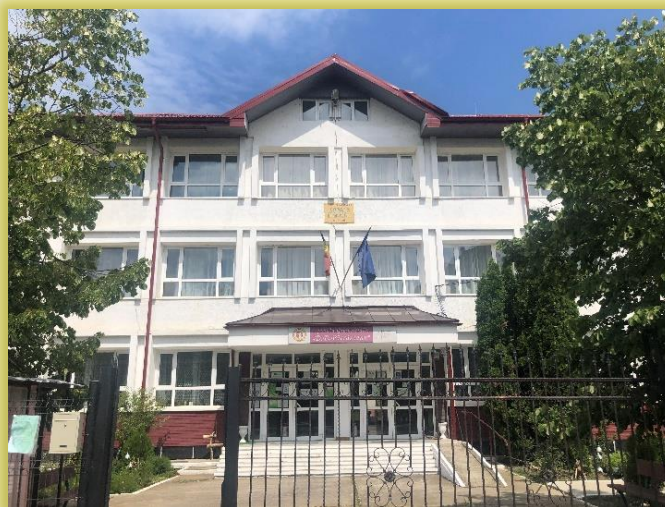
Încă de la Revoluția română din 1989, sistemul de învățământ românesc a fost într-un continuu proces de reorganizare care a fost atât laudat cât și criticat.

În afară de sistemul oficial de școlarizare, la care s-a adăugat recent și sistemul privat echivalent, mai există și un sistem de meditații, semi-legal și informal. Meditațiile sunt folosite de cele mai multe ori în timpul liber ca o pregătire pentru diferitele examene, care sunt în mod notoriu dificile. Meditațiile sunt larg răspândite, iar acestea pot fi considerate ca o parte din sistemul de învățământ. Meditațiile existau și chiar prosperau în timpul regimului comunist.

În anul 1875, poetul Mihai Eminescu, pe atunci revizor școlar, într-un raport către Prefectul de Iași, amintește de primarul din Tomești în legătură cu o problemă de învățământ. La acea dată, Tomeștiul era deja un cvasicentru administrativ pentru patru sate: Tomești, Goruni, Vlădiceni și Chicerea.

La nivelul comunei Tomești funcționează următoarele unități de învățământ:

- Școala D.D.Patrascanu Tomești

Școala primară D.D. Pătrășcanu cu clasele I-IV, sat Tomești

- Grădiniță Tomești

Grădiniță cu 12 săli de clasă Tomești, cartier

- Școală Chicerea

Școala cu clasele I-VIII, sat Chicerea

În apropierea școlilor din comună sunt și terenuri de sport într-o stare de funcționare foarte bună.

Teren de sport mixt, sat Chicerea

Școală cu clasele I-VIII și teren de sport mixt, sat Goruni

Școala corp vechi, sat Goruni

- Școală Vlădiceni

Școala cu clasele I-IV, sat Vlădiceni

Teren de sport mixt, sat Vlădiceni

De remarcat este și faptul că, autoritatea locală prin fonduri acordate de Compania Națională de Investiții (CNI) a construit și o sală de sport ultramodernă în care se desfășoară periodic activități sportive, primarul însuși, fiind un om activ, sportiv, care participă la tot felul de activități sportive.

De asemenea, în comună funcționează și un Amfiteatru de vară.

Sală de sport și Amfiteatru de vară "Petru Oarză", sat Tomești, vale

Prin intermediul GAL Poiana Vladicăi, comuna Tomești are în derulare proiectele:

📎 „Reabilitare și dotare centru de zi „Sfanta Maria” în sat Tomești, Comuna Tomești, județul Iași” – proiect finanțat prin masura M6.4/6B cu o valoare de 176.019 euro;

📎 „Executare troturar Etapa III la DN28 (Iași – Albița) de la km. 83+263.430 – 85+060.000, în comuna Tomești, Județul Iași” – proiect finanțat prin masura M6.4/6B cu o valoare de 552.791 euro, execuția lucrărilor urmând a finalizată în anul I 2021.

Centru de zi „Sfanta Maria”

Biblioteca

Încercările de ridicare culturală a lumii rurale de la sfârșitul veacului al XIX-lea au avut în anul 1898 un moment de adevărată cotitură. În Monitorul Oficial nr.193 din 2 decembrie se publică o „deciziune” pentru înființarea bibliotecilor publice (numite atunci populare) din România.

În perioada interbelică, mai ales în a doua parte a perioadei, biblioteca a fost unul din elementele de bază în ceea ce privește lărgirea orizontului științific și spiritual al locuitorilor comunei. Biblioteca era un loc frecventat de cititori de toate vârstele, cea de la centrul de comună având filiale (ca și astăzi, de altfel) în toate satele.

În comuna Tomești funcționează biblioteca “Regina Maria”, construită lângă sala de sport, ce are o bogată colecție de carte.

Biblioteca Regina Maria, sat Tomești

Biblioteca a fost inaugurată în anul 2018 fiind finanțată din fonduri locale la inițiativa primarului comunei. Aici se desfășoară periodic zile tematice cu diverse subiecte de interes cultural și interes larg. Zilele metodice definesc triunghiul care nu trebuie să lipsească în nicio comuna: bibliotecă publică – școală – autoritate.

La nivelul anului 2012 erau 31.552 volume de carte, în același an au fost eliberate către cititori 18.550 volume. Numărul clienților activi este de 1.934 persoane, reprezentând 15,2% din populația stabilă la 1 ianuarie 2012 la nivelul comunei Tomești.

III.3 Sănătate și servicii sociale

Aplicarea reformei sanitare, care a început în anul 1999, vizând inițial asistența medicală primară a determinat reorganizarea sistemului sanitar.

Când vorbim despre sănătate, înțelegem de fapt servicii de sănătate. Până în 1990, promovarea sănătății și educația pentru sănătate erau asimilate cu „educația sanitară”.

Traversăm o perioadă în care ne confruntăm cu creșterea costurilor serviciilor medicale și creșterea impactului bolilor asupra întregii populații a țării. Deși sloganul „este mai ieftin să previi

decât să tratezi” poate părea demodat, noi credem că este mai adevărat decât oricând. Este necesar să facem educație pentru sănătate și să promovăm sănătatea în România în concordanță cu standardele internaționale, în special ale Uniunii Europene.

Educarea cetățenilor, ca mijloc de dezvoltare a cunoștințelor și schimbarea comportamentului într-un stil de viață nou, favorabil sănătății este unul dintre scopurile principale ale programului național de educație pentru sănătate. În abordarea acestui domeniu, România ia în considerare legislația EU, conform căreia „scopul promovării sănătății este de a îmbunătăți standardele generale de sănătate în comunitate prin îmbunătățirea cunoștințelor despre factorii de risc și încurajarea populației să adopte comportamente și stiluri de viață sănătoase. Acestea se vor face prin măsuri de informare, educație și pregătire profesională, în domeniile: nutriție, consumul de alcool, tutun și droguri, exercițiul fizic, sănătate mintală, comportamentul sexual și folosirea medicamentelor”.

Promovarea sănătății este un termen care presupune o abordare multidimensională de îmbunătățire a stării de sănătate, care include activități de educație, activități de promovare a unor schimbări comportamentale și de stil de viață, politici și măsuri legislative.

La nivelul comunei Tomești există *dispensare medicale* în satele Chicerea și Vlădiceni cu medici de familie, subordonați Casei de Asigurări de Sănătate cu care au încheiat contracte. Clădirile dispensarelor medicale din comuna sunt realizate din bugetul local al comunei, cel de la Vlădiceni fiind în curs de finalizare.

Cabinet medical, sat Chicerea cu dotări moderne (realizat din fonduri locale)

Dispensar în construcție, sat Vlădiceni (realizat din fonduri locale)

Medicul de familie asigură accesibilitatea continuă și nelimitată a pacienților la asistența medicală indiferent de vârsta, sex, religie sau altă particularitate individuală, precum și prevenirea apariției bolilor prin educația sanitară a bolnavilor, promovarea unui stil de viață corespunzător dar și prin efectuarea vaccinărilor specifice împotriva unor boli.

Medicina de familie are un spectru larg de activitate și a dovedit în timp capacitatea de adaptare în colaborarea cu CAS, lărgind și mai mult spectrul serviciilor oferite tratând individual atât în condiții de sănătate cât și în condiții de boală indiferent de poziția socială, vârstă sau sex.

De asemenea, Medicina de Familie este implicată în egală măsură în asistența familiei, dar mai ales în problemele de patologie socială. Fiind caracterizată prin accesibilitate, calitate, eficiență și multitudinea serviciilor oferite la costuri accesibile pentru toată lumea, Medicina de Familie ocupă un loc primar în sănătatea publică.

Medicul de familie trebuie să acopere toată patologia umană, trebuie să stabilească un diagnostic, să intervină în urgențe medico-chirurgicale, să supravegheze pacienții cronici și pe cei aflați în faze terminale, să prescrie tratament și să urmărească evoluția pacientului sub tratamentul respectiv, să recomande reevaluarea pacientului de către un alt specialist sau internarea în spital.

Principiile ce definesc Medicina de Familie ca specialitate cu profil particular indică faptul că aceasta asigură asistență de prim contact, pe întreaga durată a vieții pacientului, atât pe plan familial cât și comunitar în relație directă cu mediul în care trăiește. Acestea permit medicului să abordeze corect problema patologiei sociale în contextul comunitar ceea ce constituie o nouă valență în medicina de familie.

Activitatea extrem de complexă a medicului de familie face ca acesta să fie implicat în mai toate domeniile existențiale ale pacienților aflați pe lista proprie.

Elemente ce compun activitatea unui medic de familie:

- consultații zilnice;
- eliberare acte medicale;
- îngrijiri la domiciliu;
- educație sanitară;
- asistență socială;
- asistență comunitară;
- asistența familiei;
- servicii preventive;
- planificări familiale și probleme manageriale.

La nivelul comunei Tomești funcționează trei farmacii dar și două cabinete veterinare.

Din grija pentru cetățeni și pentru a atrage în comună o populație cât mai tânără, factorii decizionali ai comunității, prin fonduri proprii, au înființat parcuri de joacă pentru copii, parcuri de relaxare și comunicare pentru toate categoriile de vârstă, dar și pentru categoriile vulnerabile.

Parc de joacă, sat Tomești

Parc de joacă Bloc 39, sat Tomești

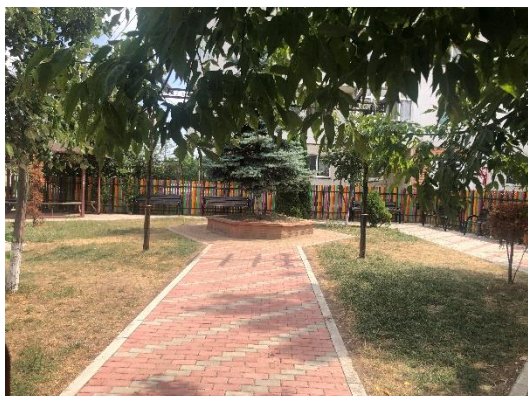
Parc de relaxare/recreere - Tomești

Parc de relaxare și recreere, sat Goruni

Parc odihnă Bloc 42, Tomești

Reabilitare parc Bloc 28, Tomești

Parc fitness și de agrement, Școala D.D. Pătrășcanu

Parc de joacă – Iasicon

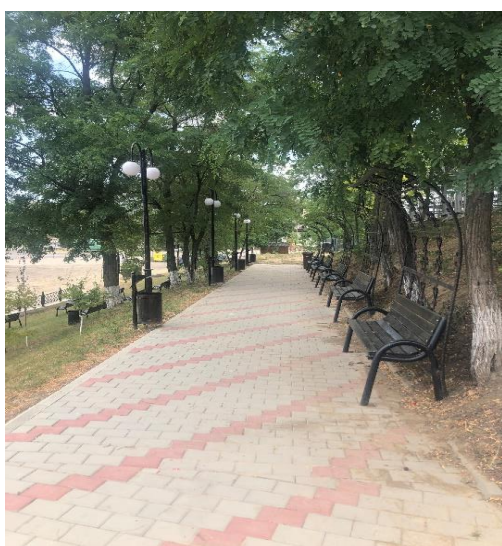

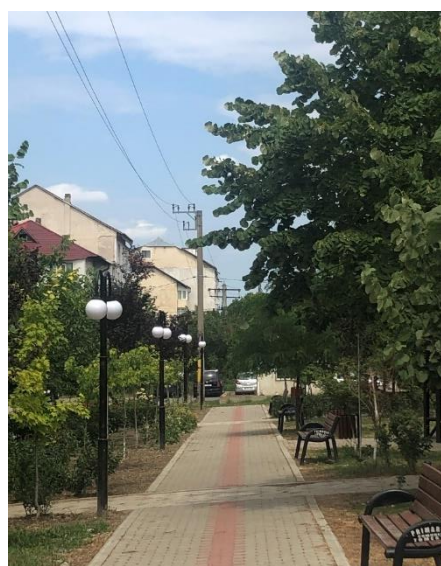
Parc de joacă copii, sat Chicerea

Parc de joacă "Bucuria copiilor"

Parcul Unirii, sat Tomești, vale

Alea Foișoarelor Bloc 15-16, cartier Tomești

În satul reședință de comună, Tomești, funcționează și o piață agroalimentară cu un rol foarte important în activitățile de comerț și desfacere a mărfurilor locale, și nu numai.

Piața agroalimentară, sat Tomești

Cultura

Comuna Tomești nu deține în prezent un cămin cultural dar prin Compania Națională de Investiții a accesat o finanțare pentru o casă de cultură, proiect aflat în evaluare.

În ceea ce privește cultura, la nivelul comunei Tomești, se remarcă setea de cunoaștere și pentru frumos prin construirea unor monumente închinare celor mai mari personalități ale istoriei, precum Ștefen Cel Mare, Regele Ferdinand și Regina Maria.

Măști, 8 septembrie 2020, a avut loc în parcul din centrul comunei Tomești, județul Iași, dezvelirea bustului Reginei Maria, în cadrul unei ceremonii oficiale, cu prilejul sărbătoririi zilei comunei, ocazie cu care, Majestatea Sa Margareta, Custodele Coroanei a transmis un mesaj.

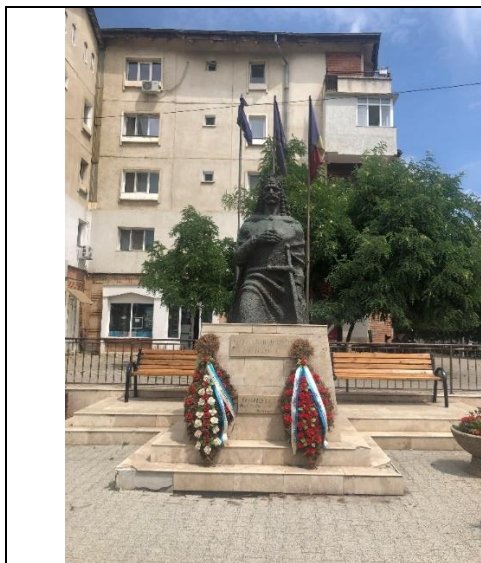
Bustul Reginei Maria, alături de bustul Regelui Ferdinand, inaugurat în anul 2018, întregeste ansamblul comemorativ dedicat celor doi suverani ai României.

Monumentul "Spirit si memorie"

Statuia Regelui Ferdinand

Monumentul lui Stefan Cel Mare

Statuie Regina Maria

Mesajul Custodelui Coroanei, începând cu data de 8 septembrie 2020 va ramâne o filă în istoria comunei Tomești.

Mesajul Majestății Sale Margareta Custodele Coroanei
cu ocazia dezvelirii bustului Reginei Maria în Comuna Tomești din județul Iași
8 septembrie 2020

Am primit cu bucurie vestea dezvelirii bustului Reginei Maria în parcul din centrul comunei Tomești. Începând de azi, bustul Reginei va sta alături de cel al Regelui Ferdinand, dezvelit în anul 2018.

Inteligentă, plină de curaj și de hotărâre, Regina Maria s-a apropiat de poporul său, devenind o figură publică de primă mărime. "Mama Regina", "Mama răniților" sau "Regina Soldat" a participat activ pe frontul Primului Război Mondial, fără frică de gloanțe, boală sau suferință. Regina va pleda, peste timp, cauza țării sale, făcând cunoscută România în întreaga lume.

De numele Regelui Ferdinand se va lega întotdeauna conștiința datoriei împlinite. În Primul Război Mondial, Ferdinand "cel Loial" va așeza interesul României mai presus de legăturile lui de sânge și de țara lui de origine, iar după război, Regele Ferdinand își va întregi țara, împlinind, astfel, visul tuturor românilor.

Astăzi, când întreaga voastră comunitate se află în sărbătoare, vă felicit pentru inițiativa proiectelor dedicate păstrării memoriei și faptelor suveranilor români și vă doresc "La multi ani!"

A handwritten signature in blue ink that reads "Margareta".

III.4 Infrastructură și utilități

Alimentare cu energie electrică

Pe raza comunei Tomești există rețea de linii electrice aeriene de înaltă tensiune, tensiune medie și joasă tensiune.

Rețeaua electrică de medie tensiune este realizată din linie electrică aeriană cu posturi de transformare racordate în sistem radial.

Rețeaua de distribuție de medie tensiune – 20 Kw – este aeriană, pe stâlpi din beton iar în unele locuri există racorduri subterane, fiind amplasată pe marginea drumurilor, în cea mai mare parte, dar și trecând prin curți și terenuri cu altă destinație.

Rețele de distribuție de joasă tensiune, în sistem aerian pe stâlpi, respectă riguros traseul de pe marginea drumurilor, reprezentând linii electrice aeriene, recordate la posturile de transformare.

Rețeaua electrică de iluminat public este executată pe stâlpi comuni cu rețeaua electrică de distribuție publică și este alimentată din aceleași posturi de transformare.

Pentru gospodăriile individuale, alimnetarea cu energie electrică se face din rețeaua electrică de joasă tensiune, aerian, prin console pozate pe clădiri.

Alimentare cu apă

În comuna Tomești există sistem de alimentare cu apă în toate satele, operat de către compania SC APAVITAL SA, care furnizează și gestionează sistemul de alimentare cu apă. Furnizarea apei în sistem centralizat, de către S.C. APAVITAL S.A., s-a realizat 24 ore din 24, unitatea asigurând în totalitate necesarul de apă în localitățile satele comunei, cu excepția unor perioade de întrerupere datorate unor lucrări (spălări rezervoare, schimbări conducte, etc) sau avarii la rețelele de apă din ariile de operare.

Oraș/ Comună	Localități aferente	Sursa de apă
TOMEȘTI	Chicerea	Acumularea Chirița Râul Prut
	Goruni	
	Tomești	
	Vlădiceni	

Sat Chicerea – proiect apa-apa uzata POS Mediu

Canalizare

În comuna Tomești există sistem centralizat de canalizare a apelor uzate menajere, industriale sau pluviale, sistem finanțat prin Programul Operațional Sectorial Mediu.

În prezent sunt în execuție lucrări de extindere a rețelei de canalizare prin Programul PNDR II. Deasemenea, din fonduri locale sunt prevăzute a se realiza diverse extinderi ale rețelei de apă uzată în satele comunei.

Alimentarea cu gaze

Conform Institutului Național de Statistică în comuna Tomești, erau în anul 2011, 18,5 km de rețea conducte de distribuție a gazelor naturale. În 2012 lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor a crescut la 23,5 km.

Comuna Tomești a inițiat și un proiect de *extindere sistem de distribuție a gazelor* – proiect ce va fi finanțat de Comisia Națională de Investiții.

Gospodărire comunală

Plecând de la Legea serviciilor publice de gospodărie comunală nr. 326/2001, serviciile publice de gospodărie comunală, reprezintă ansamblul activităților și acțiunilor de utilitate și de interes local, desfășurate sub autoritatea administrației publice locale, având drept scop furnizarea de servicii de utilitate publică, prin care se asigură:

- a) alimentarea cu apă;
- b) canalizarea și epurarea apelor uzate și pluviale;
- c) salubritatea localităților;
- d) alimentarea cu energie termică produsă centralizat;
- e) alimentarea cu gaze naturale;
- f) alimentarea cu energie electrică;
- g) transportul public local;
- h) administrarea fondului locativ public;
- i) administrarea domeniului public.

În funcție de necesități, prin hotărâre a consiliului județean, respectiv prin hotărâre a consiliului local, se pot înființa și alte servicii publice de gospodărie comunală, având ca obiect alte activități decât cele prevăzute anterior.

Serviciile publice de gospodărie comunală se realizează prin intermediul unui ansamblu de construcții, instalații tehnologice, echipamente funcționale și dotări specifice, denumite în continuare sisteme publice de gospodărie comunală; aceste sisteme fac parte integrantă din infrastructura edilitară a localităților.

Sistemele publice de gospodărie comunală, inclusiv terenurile aferente, fiind de folosință, interes sau utilitate publică, aparțin, prin natura lor sau potrivit legii, domeniului public și/sau privat al unităților administrativ-teritoriale.

Dacă amplasarea și realizarea sistemelor publice de gospodărie comunală, respectiv dezvoltarea celor existente, impun ocuparea definitivă a unor terenuri sau dezafectarea unor clădiri, altele decât cele aparținând domeniului public, acestea vor fi trecute în proprietate publică, potrivit legii.

Serviciile publice de gospodărie comunală se organizează și se administrează cu respectarea următoarelor principii:

- a) principiul dezvoltării durabile;
- b) principiul autonomiei locale;
- c) principiul descentralizării serviciilor publice;
- d) principiul responsabilității și legalității;
- e) principiul participării și consultării cetățenilor;
- f) principiul asocierii intercomunale și parteneriatului;
- g) principiul corelării cerințelor cu resursele;

- h) principiul protecției și conservării mediului natural și construit;
- i) principiul administrării eficiente a bunurilor din proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale;
- j) principiul asigurării mediului concurențial;
- k) principiul liberului acces la informații privind aceste servicii publice.

Această zonă este reprezentată de următoarele elemente:

Cimitire: cimitirele existente sunt amplasate lângă curtea bisericilor, de regulă în intravilanul localităților, sau pot fi și în trupuri separate;

Platforme pentru colectare gunoiului: în comuna Tomești există amenajată o groapă de gunoi și este implementat și sistemul de selectare colectivă a deșeurilor, însă se fac eforturi, în continuare, pentru respectarea legislației de mediu în vigoare.

Colectare selectivă deșeuri

Telefonie și cablu TV

Rețeaua telefonică la care sunt racordați abonații telefonici existenți este realizată aerian, pe partea carosabilă a străzii.

Având în vedere preocupările existente în acest domeniu, televiziunea prin cablu are o dezvoltare rapidă. Telefonie mobilă deține un procent de peste 95% din acoperirea localității. Peste 90% din gospodăriile sunt racordate la cablu TV și 90% la rețeaua de internet.

Infrastructura de transport

În ce privește infrastructura de bază, problema cea mai importantă este dată de modernizarea drumurilor. Cu o rețea de drumuri bine dezvoltată se înlesnește și se reduce timpul de deplasare spre anumite destinații, astfel sporindu-se accesul în regiune și din regiune către alte zone. Prin urmare, construirea de drumuri este costisitoare, iar investițiile făcute în infrastructura de transport sunt în zone unde densitatea populației este ridicată și astfel factorii de decizie în planificare sunt nevoiți să recurgă la un compromis între eficiența economică și dezvoltarea regională pe termen lung.

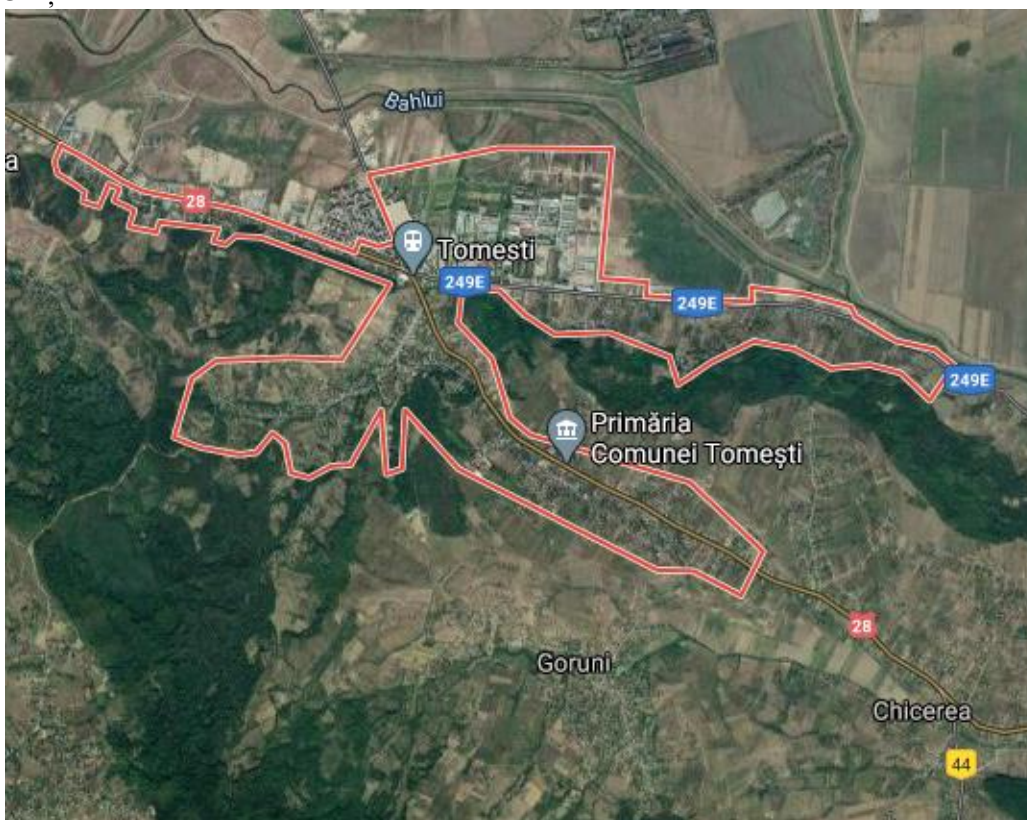
Relațiile între localitățile componente ale comunei Tomești se realizează pe drumuri județene, drumuri naționale, drumurile comunale și sătești existente. Comuna este străbătută de șoseaua națională DN28, care leagă Iașiul de punctul de trecere a frontierei cu Republica Moldova de la Albița. La Tomești, drumurile comunale se intersectează cu șoseaua județeană DJ248D și din el se ramifică șoseaua județeană DJ249E. DJ248D duce spre nord la Holboca și spre sud-vest la Bârnova (unde se termină în DN24). DJ249E duce spre est la Țuțora.

Având în vedere aceste posibilități, comuna Tomești exercită deja o influență de atracție concretizată prin stabilirea de noi locuitori ce revin de la orașe sau din alte sate. Există condiții pentru o revitalizare a activităților economice, culturale și de altă natură, pe plan local, care să asigure relansarea economică a comunei, mai ales că este o zonă în graniță cu Municipiul Iași și face parte din Zona Metropolitană Iași.

Ca și primar al comunei și ca răspuns la încrederea ce i-a fost acordată de cetățeni, având o preocupare deosebită pentru ridicarea nivelului de trai al comunei și pentru asigurarea unor condiții similare zonelor rurale din occident, comuna Tomești, a accesat fonduri și a derulat diverse proiecte. Pentru a asigura un trai mai bun, prima dată trebuie să ai infrastructură, drept pentru care, cele mai multe proiecte din comună s-au derulat în acest sens și, drept dovadă este starea actuală a drumurilor din comună și faptul că aproape toate drumurile comunale sunt asfaltate.

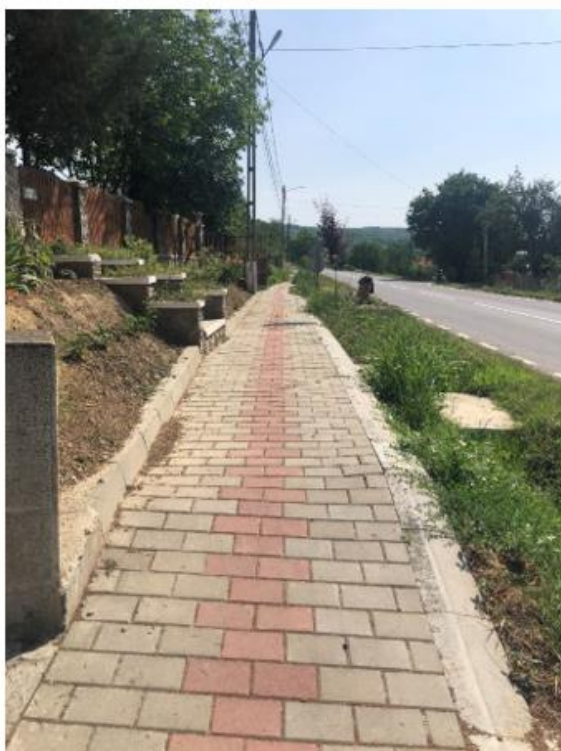
Proiectele mari derulate de comună pentru a revitaliza/reabilita infrastructura de transport sunt cele legate de asfaltarea drumurilor din comună, realizare poduri/podețe acolo unde este necesar în scopul asigurării unui transport sigur, amenajare trotuare, alei pietonale.

Comuna Tomești este străbătută de DN 28 care face legătura între Iași și Vama Albița ce duce la Chișinău.

DN 28 – pe teritoriul comunei Tomești

Amenajare troturare (etapa 6) – str. Releu – Chicirea rond

Legătura DN28 – cu pasaj Str. Chicirea

Strada Aluniș – finanțată din bugetul local

Strada Speranței și podet casetat Chicerea – finanțat prin Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL 2)

DC44 Chicerea – Comarna, finanțat prin Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL 1)

Infrastructură pentru investiții private

*Str. Aleea Viilor
prin AFIR, Sm. 7.2*

Str. Nucilor

Aleea Crinului, reabilitate

DC 31, Vlădiceni – asfaltare prin PNDL

Strada Izlaz, Tomești – fonduri proprii

III.5 Politica de taxe a comunei Tomești

Veniturile bugetului local se formează din impozite, taxe și alte venituri stabilite de legea bugetară anuală.

Impozitele (taxele) reprezintă principala formă a resurselor financiare publice, definindu-se ca o prelevare obligatorie, fără contraprestație și nerambursabilă, efectuată de către contribuabil pentru satisfacerea nevoilor de interes public.

Se asimilează la această categorie a resurselor fiscale și taxele concretizate în sume de bani plătite, în temeiul unor acte normative, de către persoane fizice sau juridice, pentru serviciile prestate acestora de către instituția publică sau un serviciu public.

Impozitele și taxele locale se aprobă de către Consiliul Local, în limitele și condițiile legii.

Impozitele și taxele locale sunt după cum urmează:

- a) impozitul pe clădiri;
- b) impozitul pe teren;
- c) taxa asupra mijloacelor de transport;
- d) taxa pentru eliberarea certificatelor, avizelor și autorizațiilor;
- e) taxa pentru folosirea mijloacelor de reclamă și publicitate;
- f) impozitul pe spectacole;
- g) taxa hotelieră;
- h) taxe speciale;
- i) alte taxe locale.

Primăria Tomești – sat Tomești

Legea nr. 227/2015 cu modificările și completările ulterioare, privind Codul Fiscal și HG nr. 1/2016 privind normele de aplicare a legii stabilesc cadrul legal pentru impozitele și taxele locale, precizează contribuabilii care trebuie să plătească aceste impozite și taxe, precum și modul de calcul și de plată al acestora.

Constituie integral venituri proprii ale bugetelor locale, următoarele resurse financiare:

1. impozitele și taxele locale;
2. amenzile și penalitățile aferente impozitelor și taxelor locale;
3. majorările pentru plata cu întârziere a impozitelor și taxelor locale;
4. taxele extrajudiciare de timbru instituite prin Legea nr. 117/1999, cu modificările ulterioare;

5. amenziile contravenționale prevăzute de OG nr. 2/2001, cu modificările ulterioare;
6. venituri din valorificarea unor bunuri (pământ, imobile).

La stabilirea impozitelor și taxelor locale se are în vedere respectarea următoarelor principii:

- a) principiul transparenței – prin desfășurarea acestei activități într-o manieră deschisă față de public;
- b) principiul aplicării unitare – care presupune organizarea executării și executarea în concret, în mod unitar, a prevederilor Titlului IX din Codul Fiscal și normele metodologice;
- c) principiul autonomiei locale – Consiliul Local stabilește impozitele și taxele locale în condițiile Titlului IX din Codul fiscal și normele metodologice.

Calcularea impozitelor și taxelor pentru clădiri și terenuri se face avându-se în vedere ierarhizarea funcțională a localității, potrivit Legii nr. 2/1968 (cu modificările și completările ulterioare) privind organizarea administrativ teritorială a României și Legii nr. 351/2001 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului și delimitare a zonelor și stabilirea numărului acestora, atât în intravilanul cât și în extravilanul localităților prin hotărâri adoptate de către Consiliul Local.

Veniturile proprii ale bugetelor locale cuprind impozite, taxe și vărsăminte de venituri de la plătitori agenți economici și instituții publice și din impozite și taxe locale de la populație și de la persoane juridice. Veniturile proprii se definesc ca fiind: venituri curente: a) fiscale, b) nefiscale.

Veniturile curente fiscale (impozite pe clădiri, impozite pe teren, impozite pe mijloace de transport) reprezintă categoria cu cea mai mare pondere în cuprinsul bugetelor locale. Ca urmare, aceste termene de plată reprezintă, totodată, și puncte culminante a încasărilor la bugetul local, deși cheltuielile administrative sunt regulate.

Veniturile curente nefiscale (venituri din amenzi și alte sancțiuni aplicate potrivit dispozițiilor legale, venituri din concesiuni și închirieri, etc.) au pondere mai redusă în buget.

Politica fiscală nu poate fi concepută decât ca un amestec între modalitățile de procurare a resurselor și cele privind destinația ce se dă acestor resurse pentru îndeplinirea sarcinilor și funcțiilor ce revin autorităților locale.

Rolul esențial în asigurarea resurselor fiscale locale îl are dezvoltarea locală, care este, în principiu o politică de dezvoltare economică ce își concretizează obiectivele în utilizarea și dezvoltarea resurselor locale, crearea și menținerea unui climat de afaceri stabil și profitabil.

Dezvoltarea economiei locale are o influență categorică și asupra creșterii bunăstării membrilor colectivității, care împreună cu agenții economici locali contribuie prin impozite și taxe locale la realizarea veniturilor fiscale ale colectivității locale.

În prezent, în comuna există un nr. de cca 50 agenți economici (societăți comerciale, asociații familiale și persoane fizice autorizate).

III.6 Viața religioasă și Turismul din comuna Tomești

Fiind o zonă cu tradiție istorică, turismul comunei se identifică în turismul ecumenic.

Comuna Tomești se află pe șoseaua Albița, la 14 km de Iași. Este o comunitate formată din oameni veniți din diferite regiuni ale Moldovei. La început era doar satul, prin anii 1967-1970 au început să se construiască primele blocuri pentru muncitorii care lucrau la Abatorul din Tomești. Mai târziu s-au construit multe alte blocuri, astfel că între 1970 și 1975 s-a format deja un cartier, însumând un număr de 12.000 de suflete. Printre muncitorii veniți aici erau și creștini catolici care

frecventau biserica din centru. Înainte erau doar două, trei familii de credincioși catolici în sat care s-au stabilit în aceste locuri o dată cu căsătoria. În prezent sunt 74 de familii cu 350 de suflete, o comunitate tânără, foarte activă și dornică de a avea o biserică. După mulți ani de insistență a credincioșilor ca această comunitate mică să devină parohie, deoarece accesul spre oraș era anevoios, mai ales iarna când trebuiau să schimbe două sau trei mijloace de transport, cu copiii care erau mici și nu puteau fi lăsați acasă, cu falimentul multora dintre întreprinderile unde lucrau muncitorii, deoarece mulți nu mai aveau resursele necesare pentru a ajunge la sfânta Liturghie și la sacramente, în anul 1997 a fost numit un paroh care să se ocupe de Parohia Tomești.

Parohia catolică de la Tomești a fost înființată în anul 1997 la inițiativa episcopului Petru Gherghel pentru o mai bună păstorire a credincioșilor din această zonă a Iașului. Aici erau mai multe familii de creștini catolici care trebuiau să ajungă la catedrala din Iași pentru toate slujbele religioase. Duminică, 3 decembrie, Preasfințitul Petru Gherghel a prezidat prima Liturghie în noua biserică.

Biserica catolică, Tomești

Trăind ca o minoritate în comuna Tomești, credincioșii catolici cultivă cu multă atenție spiritul ecumenic, organizând întâlniri, procesiuni, celebrări ecumenice și campusuri interconfesionale. Ca un semn concret al acestei realități străjuiește pe Dealul Ceriului, la poalele căruia se află cartierul, crucea luminată și capela ecumenică, ridicată în spirit de credință de către primarul comunei.

Pe lângă falnica biserică catolică a comunei, în fiecare sat sunt construite biserici ortodoxe, populația fiind de altfel majoritate ortodoxă.

Un alt edificiu religios al comunei este Mănăstirea Vlădiceni, pastorită în mare credință și înțelegere față de semeni de către Părintele Calistrat Chihan.

Biserica Sf. Treime, Chicerea

Biserica ortodoxă, Goruni

Biserica Sf. Maria, Tomești

Mănăstirea Vlădiceni este o mănăstire de călugări amplasată la marginea municipiului Iași, în localitatea Vlădiceni (din comuna Tomești), pe locul numit în cronici "Poiana Vlădicăi".

Mănăstirea Vlădiceni se află la poalele unui deal împădurit, de unde se poate vedea întreaga zonă industrială a municipiului Iași. Drumul care duce la mănăstire este un drum asfaltat, dar care nu a fost întreținut.

Potrivit tradiției locale, în anul 1415, domnitorul Alexandru cel Bun și mitropolitul Iosif Mușat au întâmpinat la marginea Iașului, în locul unde se află astăzi Mănăstirea Vlădiceni, alaiul care ducea moaștele Sf. Mare Mucenic Ioan din Trapezunt de la Cetatea Albă către Suceava, capitala de atunci a Țării Moldovei. Cu această ocazie, poiana unde a fost întâmpinat alaiul a fost denumită "Poiana Vlădicăi", denumire existentă și în cronici. Din acest motiv, după câțiva ani s-a ridicat aici un schit, dar acesta a dispărut cu timpul.

Între anii 1908-1910, câțiva călugări au construit în valea Cozmanei din apropierea Poienii Vlădiceni o primă biserică a Schitului Vlădiceni, spre cinstirea Sf. Apostol și Evanghelist Ioan. Între ctitorii de atunci, se numără și Arhimandritul Teodosie Șoriceanu și câțiva călugări atoniți. Opt ani mai târziu, în anul 1918, biserica a fost distrusă în întregime în urma exploziei unui depozit de muniții din apropiere. Din cauza exploziei depozitului de muniție, schitul a fost distrus, murind mai mulți călugări, printre care și Arhimandritul Teodosie.

După primul război mondial, între anii 1923-1928, în timpul păstoririi mitropolitului Pimen Georgescu, arhimandritul Epifanie Demetrescu și alți câțiva călugări veniți în România de la Muntele Athos, au reclădit așezarea monahală distrusă construind o a doua biserică. Aceasta a fost grav avariata de cutremurul din anul 1940, iar în timpul celui de-al doilea război mondial s-a încercat refacerea ei. Avariata și în timpul războiului (1941-1945), biserica a necesitat ample lucrări de renovare care s-au desfășurat între anii 1957 și 1959. Ulterior, ea a fost folosită ca biserică de mir, filială a Parohiei Tomești.

Astfel, dacă în anul 1944, Schitul Vlădiceni avea două clădiri gospodărești, cu rol de chilii, în anul 1959, ele au fost preluate de către gospodăria agricolă de stat, iar biserica schitului a funcționat din acel an doar ca biserică care aparținea de Parohia Tomești. În acea biserică se slujea numai de câteva ori pe an, dar apoi, în anii '60 ai secolului al XX-lea, lăcașul de cult a fost folosit ca depozit pentru diverse materiale de construcții și, fiind complet neglijat, s-a ruinat în întregime.

În anul 1992, a fost inițiată refacerea Mănăstirii, din inițiativa mitropolitului Daniel Ciobotea al Moldovei și Bucovinei și cu purtarea de grijă a episcopului-vicar al Arhiepiscopiei Iașilor, Calinic Dumitriu Botoșăneanul. PS Calinic s-a ocupat personal de întocmirea formalităților

în vederea obținerii aprobărilor necesare. Sfântul Sinod al BOR a aprobat înființarea mănăstirii și, în anul 1995, locul unde se va construi biserica a fost sfințit de IPS Daniel. Primul stareț a fost numit în anul 1995 protosinghelul Meletie Cucoară.

S-a construit inițial un paraclis cu hramul "Sf. Prooroc Ilie Tesviteanul", apoi într-o perioadă de cinci ani, a fost ridicată o biserică monumentală din cărămidă pe locul celei construite de călugării atoniți, care a fost inspirată de stilul bisericilor moldovenești din veacul al XV-lea. Hramul noii biserici este sărbătoarea "Sf. Apostol și Evanghelist Ioan", prăznuită la data de 8 mai în fiecare an.

Noua biserică a Mănăstirii Vlădiceni a fost sfințită la data de 23 mai 1999 de către mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Daniel Ciobotea. Ulterior au fost construite anexele gospodărești: casa monahală și câteva căsuțe din lemn pentru pelerini, precum și un edificiu care adăpostește o ferma-gospodărie a Centrului Eparhial Iași. Pictarea interioară a bisericii și a pridvorului deschis a avut loc în anul 2004.

Hramul noii biserici este sărbătoarea "Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan", prăznuită la data de 8 mai în fiecare an. Biserica cea mare este o clădire din cărămidă, în formă de cruce, cu lungimea de 25 de metri și lățimea de 7 metri, iar în zona absidelor de 11 metri. Structura de rezistență este din stâlpi de beton.

Intrarea în pronaos se face printr-o ușă din lemn de stejar sculptat. Pridvorul deschis este spațios, susținut de patru stâlpi în față și de câte alți doi stâlpi în părțile laterale. Pardoseala bisericii și pridvorului este din marmură. Acoperișul, din tablă zincată, are streșinile foarte largi. Biserica este pictată în tehnica frescă.

Pronaosul foarte spațios este luminat de două ferestre pe zidul din sud și alte două pe cel nordic. Și în pronaos sunt doi stâlpi masivi marginali, pe care se sprijină arcadele ce susțin cele două bolți circulare. Deasupra pronaosului se înalță două turle deschise, octogonale, luminate de câte trei ferestre la sud și la nord.

Naosul cu absidele largi și adânci este luminat de câte o fereastră la sud și nord. Are deasupra o turlă deschisă cu baza pătrată și două etaje octogonale, luminate de patru ferestre. Se delimitează de pronaos prin doi stâlpi masivi marginali. Catapeteasma este din lemn de stejar sculptat. Altarul este luminat de o fereastră la est.

Mănăstirea Vlădiceni

Capitolul IV. ANALIZA SWOT

IV.1 Prezentarea metodologiei analizei SWOT

O analiză SWOT sau o matrice SWOT este un cadru de luare a deciziilor pentru a se concentra asupra elementelor importante din punct de vedere strategic.

Analiza SWOT este instrumentul cel mai renumit pentru verificarea și analiza poziției strategice de ansamblu a afacerii și a mediului său. Scopul cheie al acesteia este de a identifica strategiile care vor crea un model specific afacere, care va alinia cel mai bine resursele și capacitățile unei organizații la cerințele mediului în care funcționează entitatea/firma.

Cu alte cuvinte, aceasta este fundamentală pentru evaluarea potențialului intern și a limitelor și oportunităților/amenințărilor posibile din mediul extern. Examinează toți factorii din interiorul și din afara entității/firmei care influențează succesul. Un studiu consecvent al mediului în care operează ajută la previzionarea/predicția tendințelor de schimbare și, de asemenea, ajută la integrarea acestora în procesul de luare a deciziilor al organizației.

O privire de ansamblu asupra celor patru factori (Puncte tari, Puncte slabe, Oportunități, Amenințări) se prezintă astfel:

PUNCTE TARI – Punctele tari sunt calitățile care ne permit îndeplinirea misiunii organizației. Acestea reprezintă baza pe care poate fi realizat și continuat/susținut un succes continuu.

Punctele tari pot fi tangibile sau intangibile. Acestea sunt ceea ce cunoașteți bine sau în ceea ce aveți expertiză. Punctele tari sunt aspectele benefice ale organizației sau capacitățile unei organizații, care includ competențele umane, procesul de capacitate, resursele financiare, produsele și serviciile, fondul comercial clienților și loialitatea față de marcă.

PUNCTE SLABE – Punctele slabe sunt calitățile care ne împiedică să ne îndeplinim misiunea și să atingem potențialul nostru deplin. Aceste deficiențe deteriorează influențele asupra succesului organizațional și a creșterii.

Punctele slabe sunt factori care nu îndeplinesc standardele pe care ar trebui să le respectăm. Punctele slabe sunt controlabile. Acestea pot fi reduse la minimum și eliminate.

OPORTUNITATI – Oportunitățile sunt prezentate de către mediul în care operează organizația. Acestea apar atunci când o organizație poate beneficia de condiții pentru a planifica și executa strategii care să îi permită să devină mai profitabilă.

Oportunitățile pot apărea de pe piața, precum și de la concurența, industrie/guvern și tehnologie. Creșterea cererii pentru telecomunicații, însoțită de liberalizare este o mare oportunitate pentru noile firme care intra în sectorul telecomunicațiilor și concurează cu firmele existente pentru venituri.

AMENINȚARI – Amenințările apar atunci când condițiile din mediul extern periclită fiabilitatea și profitabilitatea afacerii organizației. Acestea compun vulnerabilitatea atunci când se referă la punctele slabe.

Amenințările sunt incontrollable. Atunci când apare o amenințare, stabilitatea și supraviețuirea se pot afla în pericol.

AVANTAJELE ANALIZEI SWOT

Analiza SWOT este un instrument pentru **formularea strategiei** și selecție. Aceasta este un instrument puternic, dar implica un mare element subiectiv. Cel mai bine este atunci când este folosit ca un ghid și nu ca o prescripție. Afacerile de succes se bazează pe punctele lor tari, corectând punctele slabe și luând măsuri de protecție împotriva slăbiciunilor interne și a amenințărilor externe. Acestea, de asemenea, au o imagine de ansamblu asupra mediului lor de afaceri și recunosc și valorifică noile oportunități mai repede decât concurenții.

Analiza SWOT sprijină planificarea strategică în următorul mod:

- a. Este o sursă de informare pentru **planificarea strategică**.
- b. Construiește punctele tari ale organizației.
- c. Reversarea punctelor sale slabe.
- d. Maximizarea răspunsului sau la oportunități.
- e. Depășirea amenințărilor.
- f. Ajută la identificarea competențelor de bază ale organizației.
- g. Ajută la stabilirea obiectivelor pentru planificarea strategică.
- h. Ajută la cunoașterea trecutului, prezentului și viitorului și astfel, valorificând datele din trecut și cele actuale, viitorul poate fi conturat.

Analiza SWOT reprezintă o analiză a punctelor tari, a punctelor slabe (vulnerabile), a oportunităților și a amenințărilor care a fost creată și utilizată de întreprinderi ca instrument de formulare a strategiilor.

Acest instrument face posibilă analizarea rapidă a punctelor strategice cheie, precum și identificarea alternativelor strategice. Astăzi, analiza SWOT este aplicată în cadrul analizei teritoriului și este utilizată ca instrument pentru facilitarea planificării în cadrul administrațiilor publice.

Înainte de a începe o analiză SWOT este absolut necesară prezentarea unei descrieri a cadrului general a situației existente pentru ca în cadrul discuțiilor toți participanții să aibă o „bază comună”. Această etapă preliminară reprezintă un element fundamental din moment ce, de cele mai multe ori, persoanele active de la nivel comunității dispun de o informare asimetrică și au viziuni diferite asupra temelor de dezvoltare.

Tehnica SWOT de discuție/analiză și cercetare se bazează pe metoda „brainstorming”-ului, care s-ar traduce printr-o discuție între persoanele implicate în activitatea de elaborare a strategiei.

Analiza SWOT se bazează pe următoarele elemente: puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări.

Ce înseamnă un punct tare pentru o comunitate? Aceasta este o întrebare fundamentală la care trebuie să se răspundă. Dintr-o analiză a indicatorilor comunității pot rezulta o întreagă gamă de puncte tari. Acestea pot fi „puncte tari-grele (hard)” și „puncte tari-ușoare (soft)”. Dacă, în mod normal, primele se identifică destul de repede, celelalte se conturează prin discuții ulterioare sau din activități de cercetare.

Al doilea parametru îl reprezintă punctele slabe. Aflate la polul opus față de punctele tari, acestea reprezintă slăbiciunile cadrului local. Și în cazul analizei punctelor slabe este posibil să facem distincția între „puncte slabe-grele” și „puncte slabe-ușoare”.

Al treilea parametru se referă la zona oportunităților. Acestea pot fi studiate și discutate doar dacă o alegere preliminară a fost proiectată. În acest stadiu, se impune o nouă descriere, mult mai clară persoanelor implicate. Ar putea exista probleme în cadrul analizei dacă punctele tari și oportunitățile se suprapun. Există o diferență clară între acești doi parametri. O regulă simplă, dar

folositoare pentru o analiză SWOT corectă, este aceea de a verifica dacă există o distincție clară între punctele tari și oportunități.

Amenințările includ implicațiile negative ale măsurilor adoptate. Analiza oportunităților și a amenințărilor implică un melanj al efectelor interne și externe ale politicii. Efectele externe pot genera într-un fel amenințări.

În analiza SWOT nu există o corespondență exclusivă între puncte tari și oportunități, pe de o parte, și puncte slabe și amenințări pe de altă parte. Uneori, unele elemente de forță pot conduce la amenințări într-un scenariu „după politică”. Punctele tari și punctele slabe sunt concepte „statice”, bazate pe parametrii descriptivi ai unei zone, într-o perioadă determinată de timp, CEEA CE EXISTĂ.

Oportunitățile și amenințările au în vedere viitorul și se referă la alegerile pe care le au de făcut persoanele implicate în procesul de planificare, CEEA CE VA FI.

Cel mai puternic mesaj transmis de analiza SWOT este acela că, indiferent de acțiunile stabilite, procesul decizional ar trebui să includă următoarele elemente:

- construiește pe Punctele Tari;
- elimină Punctele Slabe;
- exploatează Oportunitățile;
- îndepărtează Amenințările.

Ca o retrospectivă a ceea ce au însemnat până acum fondurile nerambusabile și cu experiența implementării proiectelor, sintetizăm *analiza SWOT a mediului rural 2021-2027*.

PUNCTE TARI

Situația socio-economică a mediului rural

- Pondere ridicată a zonelor rurale în cadrul teritoriului național.
- Resurse naturale aflate în general în stare bună de conservare.
- Patrimoniu cultural material și imaterial și patrimoniu natural bogat și divers.
- Meșteșugari recunoscuți care practică activități tradiționale și realizează produse locale.
- Experiență în actuala perioadă de programare în ceea ce privește dezvoltarea rurală locală bazată pe abordarea de jos în sus, prin constituirea și funcționarea grupurilor de acțiune locală (GAL).
- Intensificarea participării rezidenților din zona rurală la programe de instruire pentru dobândirea de noi competențe.
- O largă acoperire cu servicii de internet mobil în zonele rurale.
- Pondere ridicată a populației active în mediul rural.

Nivel sectorial

- Suprafață agricolă semnificativă cu o pondere mare a terenului arabil și potențial de diversificare a culturilor.
- Jumătate din suprafața agricolă este utilizată în exploatații comerciale mici și mijlocii, orientate către piață.
- Bună asimilare a tehnologiilor inovative la nivelul fermelor comerciale mari.
- Tradiție în domeniul creșterii animalelor, atât în fermele comerciale intensive cât și în fermele mici în sistem extensiv
- Materii prime agricole și non-agricole de calitate.
- Tendință de creștere a sectorului de produse ecologice.
- Gamă variată de alimente tradiționale de calitate înregistrate la nivel național
- Dinamică pozitivă a unităților de procesare modernizate care respectă standardele europene.
- Interes în creștere al investitorilor în sectorul agroalimentar.
- Resurse diversificate de lemn de calitate.
- Existența unui cadru de reglementare și a unui sistem de planificare în sectorul forestier cu largă acoperire.
- Industrie de prelucrare a lemnului cu tradiție, generatoare de valoare adăugată, cu avantaje comparative și competitive la nivel internațional.
- Tradiție în activitatea de cercetare-dezvoltare în domeniul agricol și silvic.
- Sistem de siguranță alimentară reglementat și care contribuie la respectarea standardelor minime obligatorii a alimentelor.

Mediu și climă

- Pondere ridicată a terenurilor agricole și forestiere generatoare de servicii ecosistemice caracterizate printr-o mare diversitate biologică, inclusiv suprafețe agricole semnificative cu înaltă valoare naturală gestionate în mod tradițional, care contribuie la conservarea biodiversității.
- Utilizarea redusă a inputurilor agro-chimice (fertilizanți și pesticide) care conduce la atenuarea efectelor negative istorice ale utilizării acestora asupra calității solului și apei.
- Suprafață semnificativă a terenurilor agricole aflate sub angajamente de agro-mediu prin care se promovează practici agricole extensive, cu impact redus asupra mediului.
- Nivelul general scăzut al emisiilor de gaze cu efect de seră în agricultură.
- Pondere relativ ridicată a pădurilor și suprafețelor care au fost desemnate a avea funcții de protecție, fiind administrate în baza unor concepte de gestionare durabilă a pădurilor compatibile cu cele recunoscute la nivel European.

PUNCTE SLABE**Situația socio-economică a mediului rural**

- Trend demografic negativ - populație rurală în scădere și în curs de îmbătrânire.
- Slaba dezvoltare a activităților non-agricole generează dependența populației rurale de agricultura de subzistență.
- Nivel scăzut al productivității muncii.
- Nivel scăzut de absolvire a sistemului de învățământ primar și tentința crescută de abandon școlar din învățământul obligatoriu, comparativ cu zonele urbane, în special în rândul familiilor sărace și a minorității romă.
- Cultură antreprenorială slab dezvoltată, caracterizată de lipsa cunoștințelor manageriale de bază.
- Nivel scăzut al venitului pe gospodărie.
- Calitatea slabă a infrastructurii turistice și a serviciilor turistice rurale.
- Infrastructură rurală de bază slab dezvoltată sau incompletă – infrastructura rutieră, de apă, canalizare, racordare la rețelele de electricitate și de comunicații în bandă largă.
- Pondere crescută a populației rurale aflată în risc de sărăcie sau de excluziune socială.
- Degradarea așezărilor tradiționale cu valoare culturală și a monumentelor istorice.
- Acces scăzut la resurse financiare pentru micii antreprenori și a noilor inițiative de afaceri în mediul rural.
- Lipsa experienței manageriale, parteneriate public-private fragile și nivel scăzut de conștientizare a oportunităților din cadrul LEADER, în teritoriile satelor comunei.
- Strategiile locale ale GAL-urilor nu răspund în totalitate sau întotdeauna nevoilor părților interesate.
- Capacitate scăzută de a elabora și de a implementa în mod eficient proiecte viabile de dezvoltare locală.
- Costuri mari ale produselor de creditare.

Nivel sectorial

- Număr mare de ferme mici (de subzistență și semisubzistență) care utilizează o mare parte din forță de muncă.
- Nivel mare de fărâmițare a terenurilor agricole și forestiere.
- Procent mare al fermierilor în vârstă.
- Productivitate agricolă scăzută.
- Inexistența sistemelor publice de conservare a potențialului genetic autohton.
- Diminuarea efectivelor de animale – în special bovine și porcine.
- Scăderea suprafețelor și îmbătrânirea plantațiilor pomicole.
- Nivel scăzut de pregătire profesională de bază și de competențe profesionale în rândul fermierilor și deținătorilor de păduri.
- Programe insuficiente de pregătire profesională (pe tot parcursul vieții) pentru fermieri, deținătorii de păduri și pentru populația din zona rurală în general.
- Slaba adaptare a specializărilor universităților de profil la cerințele pieței muncii.
- Calitatea slabă a cursurilor de formare profesională și curricule neadaptate la cerințele sectorului, pentru fermieri și deținătorii de păduri.

- Sistem public de consultanță actualmente în tranziție și capacități globale de consultanță inadecvate în raport cu cerințele pieței.
- Structuri și sisteme slab dezvoltate pentru transferul de cunoștințe și inovare.
- Capacitate redusă a activităților de cercetare de a răspunde nevoilor sectorului agro-alimentar.
- Dotări tehnice deficitare și insuficiente în agricultură și silvicultură.
- Utilizarea resurselor necesare în vederea limitării efectelor schimbărilor climatice este inefficientă și costisitoare pentru fermieri din zonele cu risc ridicat.
- Dificultăți în adaptarea la tehnologii noi pentru micii fermieri și procesatori din cauza accesului redus la surse de finanțare.
- Înregistrarea scăzută în registrul de carte funciară a terenurilor agricole.
- Succes limitat al politicii de stimulare a cooperării între fermieri, reflectat într-un grad scăzut de asociere cu implicații în viabilitatea exploatațiilor.
- Tratamente inegale din punct de vedere al obligațiilor fiscale față de grupurile de producători și membrii acestora, în raport cu producătorii individuali neasociați.
- Menținerea unui procent mare de produse neprocesate la export.
- Sisteme de colectare și depozitare slab dezvoltate.
- Sisteme și servicii inadecvate de gestionare a riscurilor prin care să se aplaneze potențialele riscuri agricole.
- Ponderea suprafeței împădurite este inferioară mediei UE și sub pragul minim recomandat de comunitatea științifică și academică din România.
- Slaba adaptare a fermelor comerciale în gestionarea riscurilor asociate cu condițiile adverse de mediu.

Mediu și climă

- Slaba eficiență economică a practicilor agricole tradiționale.
- Abandonul activităților agricole datorat în special reducerii numărului de animale pe suprafețele de pășiți naturale și seminaturale situate în zone afectate de constrângeri naturale.
- Insuficienta corelare a sectorului de cercetare agricolă (inclusiv cea relevantă pentru provocările specifice legate de diminuarea efectelor schimbărilor climatice și adaptarea la acestea) cu practica agricolă.
- Insuficiența personalului angrenat în administrarea schemelor de sprijin adresate utilizării durabile a resurselor naturale, în raport cu complexitatea implementării măsurii de agro-mediu și climă.
- Accentuarea fenomenelor de degradare a solului (eroziune, alunecări de teren și deșertificare) care afectează suprafețe agricole semnificative.
- Nivelul de producere și utilizare a resurselor de energie regenerabilă în sectorul agricol și silvic este scăzut.
- Gradul de accesibilitate al pădurilor este redus ca urmare a unei densități scăzute a rețelei de drumuri forestiere.
- Facilitățile și echipamentele utilizate în ferme pentru depozitarea și aplicarea gunoii de grajd și a nămolurilor de epurare sunt inadecvate contribuind la riscul apariției emisiilor de gaz.
- În multe comunități rurale, calitatea apei din pânza freatică este în continuare neconformă, printre cauze aflându-se și poluarea istorică cu nitrați.

OPORTUNITĂȚI**Situația socio-economică a mediului rural**

- Sinergia (inclusiv teritorială) dintre programele de dezvoltare naționale și ale UE.
- Crearea de noi IMM-uri cu activități non-agricole, culturale, creative și de cooperare în zonele rurale, pentru crearea de noi locuri de muncă.
- Continuarea sprijinului pentru investiții în activități agricole și non-agricole locale și pentru servicii rurale.
- Dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor de bază ca precondiție pentru creșterea nivelului de atractivitate a zonelor rurale.
- Utilizarea abilităților și activelor de capital de către persoanele care au activat pe piețe de muncă externe în domeniul agricol.
- Continuarea și consolidarea programelor de instruire de bază, a programelor de învățare pe tot parcursul vieții și de dezvoltare a abilităților antreprenoriale.
- Potențialul tehnologiei informaționale și al mijloacelor media de a sprijini dezvoltarea rurală.
- Continuarea sprijinului financiar pentru protejarea, conservarea și valorificarea resurselor locale (moștenire culturală, patrimoniu natural) ca bază pentru o dezvoltare rurală sustenabilă.
- Promovarea identității locale.
- Dezvoltarea pachetelor de instrumente financiare pentru sprijinirea micilor afaceri.
- Consolidarea parteneriatelor ca bază pentru întărirea strategiilor locale care pot facilita inovarea, promovarea cooperării și creșterea economică locală.
- Creșterea accesului populației la tehnologia informației și serviciile de comunicații pentru a conecta societatea rurală la progresele globale, facilitând o mai bună participare la creșterea economică.

Nivel sectorial

- Creșterea permanentă a cererii de alimente de calitate pe piețele naționale și internaționale, inclusiv a cererii de alimente ecologice certificate.
- Sprijin financiar pentru reîntinerirea generațiilor în ferme.
- Înființarea de parteneriate care să promoveze transferul de cunoștințe și inovarea.
- Sporirea nivelului de conștientizare cu privire la beneficiile practicilor prietenoase cu mediul înconjurător și la gestionarea durabilă a resurselor naturale, pentru fermieri și pentru deținătorii de păduri.
- Servicii de consultanță îmbunătățite pentru creșterea performanței sectoarelor agricol și silvic.
- Creșterea valorii adăugate a produselor alimentare cu semne de calitate.
- Creșterea valorii adăugate prin diversificarea ofertei de produse din lemn de calitate
- Dezvoltarea teritorială echilibrată asigurată de măsuri care să reducă decalajele și dezavantajele dintre zonele afectate de constrangeri naturale (în special zonele montane) și celelalte zone.
- Neutralizarea efectelor schimbărilor climatice, prin folosirea de tehnologii inovative care să asigure un management eficient al resurselor naturale.

- Înființarea și dezvoltarea de lanțuri locale de aprovizionare cu produse agro-alimentare și de rețele de desfacere care să conecteze producătorii și consumatorii, inclusiv să asigure o legătură mai bună între zonele rurale și urbane.
- O Rețea Națională de Dezvoltare Rurală care să faciliteze diseminarea de informații, să încurajeze cooperarea transnațională și inter-regională și asimilarea de cele mai bune practici inovative.
- Posibilitatea de utilizare a instrumentelor de gestionare a riscurilor în agricultură (asigurarea recoltelor, animalelor și plantelor, înființarea de fonduri mutuale, stabilizarea veniturilor).

Mediu și climă

- Creșterea atractivității zonelor rurale printr-o creștere a gradului de conștientizare a consumatorilor în ceea ce privește produsele locale de o valoare ridicată și a faptului că un consum ridicat al acestor produse constituie o investiție în serviciile publice oferite de agricultura extensivă, adresate întregii societăți.
- Stimularea gestionării durabile a resurselor naturale.
- Atingerea unor obiective mai ambițioase cu privire la protecția mediului prin crearea unor pachete de agro-mediul și climă.
- Creșterea suprafețelor de teren agricol împădurite – în special terenurile cu productivitate scăzută sau cele afectate de fenomene de degradare, cum ar fi eroziunea solului, alunecări de teren sau deșertificare.
- Adaptarea la efectele schimbărilor climatice prin înființarea perdelelor forestiere.
- Integrarea acțiunilor care să contribuie la atingerea obiectivelor de mediu identificate la nivel local în strategiile de dezvoltare locală.

AMENINȚĂRI

Situația socio-economică a mediului rural

- Scăderea populației rurale, în special în rândul tinerilor și al persoanelor calificate, îndeosebi în zonele montane.
- Adâncirea disparităților dintre zonele rurale și urbane, din cauza slabei capacități în asigurarea infrastructurii și a serviciilor de bază.
- Menținerea gradului ridicat de ocupare în sectorul agricol față de celelalte sectoare ale economiei rurale
- Resurse financiare limitate ale comunităților locale necesare întreținerii infrastructurii de bază.
- Pierderi materiale și umane datorate vulnerabilității comunităților rurale în fața manifestării, din ce în ce mai frecvente, a efectelor schimbărilor climatice și a fenomenelor meteorologice extreme.
- Alterarea și pierderea moștenirii culturale și a tradițiilor rurale.
- Eșecul în formarea de parteneriate locale puternice și în promovarea potențialului endogen al regiunilor.

Nivel sectorial

- Menținerea tendinței descendente a numărului de cercetători și a centrelor de cercetare.
- Menținerea unui nivel scăzut de calitate al consultanței, ca sprijin pentru fermieri.
- Creșterea concurenței produselor cu valoare adăugată mare provenite din alte piețe și a presiunii exercitate asupra sectorului de vânzare cu amănuntul.
- Volatilitatea prețurilor pentru produse agricole.

- Creșterea ponderii suprafețelor ocupate de livezile îmbătrânite, slab productive.
- Destabilizarea pieței lemnului și afectarea sănătății pădurilor, ca urmare a manifestării fenomenelor climatice extreme cu frecvență și intensitate crescută (secetă, vânt puternic).
- Menținerea unui grad mare de fărâmițare a exploatațiilor agricole, cu implicații în performanța la nivelul fermelor și în viabilitatea acestora.

Mediu și climă

- Creșterea impactului negativ asupra mediului a activităților agricole (degradarea solurilor, poluarea apelor, afectarea biodiversității și creșterea emisiilor GES) ca rezultat al intensivizării agriculturii în urma creșterii cererii globale de produse alimentare (în special pe terenurile agricole cele mai productive).
- Abandonul activităților agricole cu influențe negative în conservarea biodiversității, calitatea solului, starea peisajelor, în special în zonele afectate de constrângeri naturale.
- Exploatarea suprafețelor împădurite în afara cadrului legal, cu consecințe ulterioare în ceea ce privește diminuarea funcțiilor de protecție a mediului.
- Accentuarea efectelor negative, în special asupra resurselor de apă, rezultate în urma utilizării unor tehnologii neperformante cu scopul limitării efectelor schimbărilor climatic.

IV.2 Analiza SWOT a comunei Tomești

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>ASPECTE GENERALE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poziționarea geografică avantajoasă; - Accesibilitatea facilă a comunei (rutier, feroviar și aerian) – foarte apropiată de Aeroportul Iași și calea ferată; - Clima și relieful favorabil; - Rețea hidrografică extinsă; - Densitatea populației scăzută și funcționalitatea agricolă a localității; - Tradiție îndelungată în zonă în agricultură și creșterea animalelor, soluri bogate, existența surselor de apă; - Existența căilor de acces pentru turism rural, chiar dacă necesită intervenții pentru modernizare. - Membră a Grupului Acțiune Locală Poiana Vlădicăi -Locuri de muncă create de investitorii existenți 	<p>ASPECTE GENERALE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nevalorificarea corespunzătoare a resurselor naturale locale; - Nevalorificarea corespunzătoare a resurselor antropice locale; - Insuficiența diversității activităților economice locale; - Riscurile naturale la care este supusă comuna datorită amplasării geografice și riscurile provocate de comunitate.
<p>DEZVOLTARE ECONOMICĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Creșterea numărului de salariați din comună; - Potențial agricol local ridicat (soluri calitative/fertile); - Forța de muncă disponibilă pentru activități agricole; 	<p>DEZVOLTARE ECONOMICĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spiritul antreprenorial relativ scăzut; - Productivitate scăzută a agenților economici locali activi; - Rata șomajului relativ ridicată, la nivel local; - Infrastructură turistică slab dezvoltată; - Absența sistemelor de irigații;

<ul style="list-style-type: none"> - Ponderea ridicată a fondului agricol în totalul fondului funciar; - Evoluția sectorului imobiliar; - Productivitate agricolă ridicată, comparativ cu alte comune din județ; - Evoluția agriculturii ecologice în plan local. 	<ul style="list-style-type: none"> - Promovarea slabă a resurselor turistice locale; - Accesul limitat al populației la diverse servicii și activități recreaționale;
<p>CONECTIVITATE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Accesibilitate rutieră facilă a comunei - Comuna Tomești se află la aproximativ 5 de km intrarea în orașul Iași și la 10 km de aeroportul Internațional Iași; - Accesibilitate aeriană facilă prin localizarea Aeroportului Internațional Iași; - Conectivitate feroviară bună a comunei pentru accesul internațional; - Acoperire bună a localității cu servicii de telefonie, internet și TV. 	<p>CONECTIVITATE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gradul scăzut de iluminare a drumurilor locale la nivel de comună;
<p>DOMENIUL SOCIAL</p> <ul style="list-style-type: none"> - Evoluția pozitivă a efectivului populației; - Spor natural pozitiv; - Spor migrator pozitiv (stabiliri de domiciliu, inclusiv migrația externă); - Condiții de locuire bune (suprafață locuibilă per locuință și per locuitor ridicate). 	<p>DOMENIUL SOCIAL</p> <ul style="list-style-type: none"> - Populație în curs de îmbătrânire din punct de vedere demografic; - Rata de îmbătrânire demografică ridicată; - Lipsa infrastructurii de sprijinire a cazurilor sociale; - Ponderea ridicată a pensionarilor (aproximativ 23% din populația stabilă); - Plecarea la muncă în străinătate a locuitorilor; - Slaba dezvoltare a infrastructurii de bază;
<p>SERVICII PUBLICE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Existența rețelei de distribuție a apei potabile; - Existența serviciilor de salubritate în comună; - Gradul mediu de solicitare a personalului didactic; - Existența infrastructurii de sănătate în comună (cabinete medicale de familie/dispensare, farmacie); - Existența cabinetelor veterinare în comună - Existența infrastructurii și activităților culturale în comună; 	<p>SERVICII PUBLICE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lipsa rețelei de canalizare din comună la nivelul întregii comune, aceasta fiind în continuă dezvoltare; - Lipsa rețelei de furnizare a gazelor naturale în comună; - Scăderea numărului populației școlare;
<p>MEDIU ȘI EFICIENȚĂ ENERGETICĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Calitatea ridicată a terenurilor agricole - Existența unui fond forestier mare 	<p>MEDIU ȘI EFICIENȚĂ ENERGETICĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Existența terenurilor neagricole
<p>CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ponderea ridicată a investițiilor în bugetul local; - Interesul crescut al administrației publice în dezvoltarea și implementarea de proiecte pentru dezvoltarea comunei; 	<p>CAPACITATE ADMINISTRATIVĂ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Deficitul de personal calificat; - Necesitatea formării și instruirii resurselor umane; - Necesitatea modernizării primăriei; - Insuficiența echipamentelor / soluțiilor IT; - Necesitatea serviciilor de consultanță pentru managementul proiectelor implementate de autoritatea publică.

OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
<ul style="list-style-type: none"> - Accesarea fondurilor europene și guvernamentale pentru modernizarea și reabilitarea drumurilor sătești din comună; - Crearea de produse și activități legate de calitatea factorilor de mediu; - Valorificarea produselor specifice locale prin investiții în domeniul agricol (realizare sere pentru creșterea legumelor, centru de colectare produse agricole – fructe, legume, lapte, centru de prelucrare produse agricole – fructe, legume, carne); - Investiții în infrastructura turistică locală (construcții structuri de primire turistică – pensiune); - Asocierea în domeniu agricol și atragerea fondurilor în agricultură; - Evoluția pozitivă a consumului de produse agricole ecologice; - Prioritizarea sectorului agricol național pentru susținerea creșterii economice; - Dezvoltarea rețelelor de transport; - Preocupările existente atât la nivel județean cât și la nivel național și european pentru reducerea disparităților între mediul rural și cel urban în privința calității vieții; - Preocupări la nivel național pentru stimularea turismului, mai ales a turismului rural și ecoturismului, precum și existența programelor pentru construirea/dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice, dar și pentru promovarea zonelor în scop turistic. - Asociații de fermieri ce au ca domeniu principal de activitate – agricultura și creșterea animalelor 	<ul style="list-style-type: none"> - Schimbarea factorilor climatici; - Creșterea prețurilor la energie și combustibil; - Lipsa fondurilor locale pentru dezvoltarea investițiilor; - Presiunea exercitată de dezvoltarea imobiliară asupra factorilor de mediu și a biodiversității; - Presiuni asupra sistemului social prin îmbătrânirea populației; - Situația sistemului sanitar național – starea infrastructurii de sănătate și exodul personalului medical; - Schimbările continue ale sistemului de învățământ; - Atragerea investițiilor străine cu precădere în alte zone ale țării; - Inconsecvență și instabilitate politică; - Concurența de la nivel regional în domeniul turismului; - Blocarea finanțărilor pentru programele de mediu; - Modificarea normelor și legislației din domeniul agro-alimentar în defavoarea comercializării produselor agricole locale; - Întârzierea alinierii la standardele UE de către producătorii agricoli; - Menținerea sistemului agriculturii tradiționale cu slabă productivitate – ferme de subzistență; - Atractivitatea scăzută a mediului rural pentru forța de muncă specializată; - Posibilitatea producerii de calamități naturale; - Accentuarea fenomenelor sociale negative; - Migrarea tineretului spre mediul urban sau spre alte țări; - Noile destinații turistice în alte zone rurale sau chiar alte țări constituie o amenințare la adresa turismului local.

Capitolul V. STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A COMUNEI TOMEȘTI

V.1 Strategia de Dezvoltare Durabilă – context general

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă” reprezintă documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

Prin această strategie, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia susține dezvoltarea României pe trei piloni principali, respectiv economic, social și de mediu. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

Dezvoltarea Durabilă reprezintă, în contextul românesc, dorința realizării unui echilibru, o sinteză între aspirațiile cetățeanului născut liber, societatea de care depinde și prin care se definește și contextul care permite realizarea de sine. Acest echilibru pornește de la om, actor central care caută un echilibru individual și condiții favorabile pentru a se realiza. Condițiile favorabile sunt influențate de societatea care trebuie să îl susțină și să îl motiveze și de mediul prin care se regăsește și își poate găsi echilibrul. Rolul statului în contextul dezvoltării durabile este să ajute la realizarea acestui echilibru, nu doar pentru cetățenii de acum, dar și pentru generațiile viitoare.

Dacă în ultimii zece ani țintele României erau stabilite în raport cu evoluția economiei mondiale și în concordanță cu politicile UE, acum atât România, cât și UE trebuie să-și reprojecțeze prioritățile pe termen mediu și lung pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, adoptată în cadrul Summit-ului Organizației Națiunilor Unite, în septembrie 2015. Aceasta este o cale sigură prin care se poate realiza un viitor mai bun generațiilor viitoare.

România, alături de alte 192 de state, și-a asumat stabilirea cadrului național pentru susținerea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă, care include un set de 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă și Agenda de Acțiune de la Addis-Abeba. Planul de acțiune global, pe care România alege să-l susțină în următorii ani, se adresează ameliorării sărăciei, combaterii inegalităților, injustiției sociale și protejării planetei până în anul 2030. Este un plan de acțiune pentru oameni, planetă și prosperitate, prin care se urmărește consolidarea unui climat de siguranță și libertate, în care „nimeni nu va fi lăsat în urmă”.

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a rezultat în urma unui proces internațional îndelungat de analiză, care recunoaște că problemele globale se pot rezolva doar prin soluții la

nivel global. Modificarea percepției și conștientizarea evoluției fără precedent a societății, creșterea natalității la scară globală, a accelerării economiilor țărilor în curs de dezvoltare și a disparităților sociale au pus în evidență limitele creșterii planetare.

Cei trei piloni prin care Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă se structurează au fost definiți în Raportul Comisiei Brundtland (1987):

1. ECHITATEA SOCIALĂ – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

2. CREȘTEREA ECONOMICĂ – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

3. MEDIUL – cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile.

Cele 17 Obiective pentru Dezvoltare Durabilă (ODD) cuprinse în Agenda 2030 sunt:

◆ **Obiectivul 1: Fără sărăcie**

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

Strategia își propune reducerea numărului cetățenilor care trăiesc în sărăcie severă și relativă în toate dimensiunile acesteia, potrivit definițiilor naționale. Documentul are în vedere diminuarea numărului de persoane care trăiesc sub pragul de sărăcie, stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă, dezvoltarea sistemului de protecție și asistență socială.

Potrivit documentului, România înregistrează o pondere ridicată a persoanelor care suferă de deprivare materială severă, raportată la media UE. Conform datelor INS din 2016, procentajul de persoane încadrate în această categorie era de 23,8%. Rata sărăciei relative în perioada 2007-2016 (stabilită la nivelul de 60% din mediana veniturilor disponibile pe adult-echivalent) a fost evaluată de INS la 24,6%-25,3%, față de nivelul mediu din UE de 16,6%-17,3%. Conform Eurostat, în 2016, 49,2% dintre copiii din România, cu vârste cuprinse între de 0 și 17 ani, prezentau risc de excluziune socială, comparativ cu media UE de 26,4%, țara noastră înregistrând cel mai mare număr de astfel de cazuri. Coeficientul GINI, care măsoară gradul inegalității în societate, a fost, de asemenea, în creștere în România.

Tinte 2030: ▪ Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii;

▪ Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă;

▪ Consolidarea sistemului național unitar al serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme.

◆ **Obiectivul 2: Foamete zero**

Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile

Strategia vizează dezvoltarea unui sector agroalimentar durabil și competitiv pentru îmbunătățirea calității vieții și asigurării unor condiții de viață în mediul rural apropiate de cele din mediul urban, promovarea producției autohtone și ecologice și valorificarea produselor tradiționale și montane cu valoare adăugată.

Tinte 2030:

- Finalizarea cadastrului agricol;
- Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018;
- Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană. Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică.

◆ Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Strategia are în vedere reducerea ratei mortalității materne și infantile, diminuarea incidenței îmbolnăvirilor de boli infecțioase și cronice, respectiv prevenirea și tratarea abuzului de substanțe nocive și a bolilor mintale.

◆ Obiectivul 4: Educație de calitate

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Strategia se adresează, în principal, următoarelor domenii: accesul tuturor copiilor la educație timpurie, învățământ primar și secundar echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe profesionale relevante, care să faciliteze angajarea la locuri de muncă decente și antreprenoriatul. Asigură faptul că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile.

Tinte 2030:

- Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional;
- Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum creșterea ponderii de materii opționale;
- Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat;
- Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor.

◆ Obiectivul 5: Egalitate de gen

Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate

Strategia își propune prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în sfera publică și cea privată, asigurarea participării echilibrate și efective a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

◆ Obiectivul 6: Apă curată și sanitație

Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți

Strategia vizează creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare și a serviciilor publice, alinierea României la cerințele și standardele UE privind gestionarea apei potabile, apelor uzate, deșeurilor și creșterea eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele.

Tinte 2030: ▪ Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare;

▪ Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%.

◆ Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai flexibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

Tinte 2030: ▪ Asigurarea securității cibernetice a platformelor de monitorizare a rețelelor de producție, transport și distribuție a energiei electrice și gazelor naturale;

▪ Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de *status-quo*) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile;

▪ Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi.

◆ Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

Strategia urmărește susținerea creșterii economice pe locuitor și promovarea sectoarelor productive și diversificarea produselor cu valoare adăugată, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, modernizarea tehnologică și inovarea, asigurarea muncii decente pentru toți cetățenii, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, renumerarea egală pentru munca de valoare egală, accesul la finanțare. Se susține un turism durabil care creează locuri de muncă

și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim.

Tinte 2030: ▪ Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației;

▪ Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenorialul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare.

◆ Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură

Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Strategia propune dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, sigure și durabile, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea pentru toți, integrarea întreprinderilor mici și mijlocii în lanțuri valorice și pe piețe externe, modernizarea infrastructurii și reabilitarea durabilă a industriilor pentru utilizarea eficientă a resurselor, prin adoptarea tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, întărirea cercetării științifice și colaborarea cu mediul privat, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare.

Tinte 2030: ▪ Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora;

▪ Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere.

◆ Obiectivul 10: Inegalități reduse

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

Strategia propune reducerea decalajelor, eliminarea discriminărilor de orice fel și politici de realizare progresivă a unei egalități sporite, în special fiscale, salariale, educaționale și de protecție socială.

Coeficientul GINI este indicatorul care măsoară gradul de inegalitate a veniturilor disponibile ale unei populații – când este 0% reprezintă egalitate deplină și când este 100% reprezintă inegalitate absolută. Conform Eurostat, în anul 2008, acest coeficient a fost de 35,9% pentru România, comparativ cu 31,0% media UE, iar în 2016 a fost de 34,7%, comparativ cu 30,8%.

În ceea ce privește inegalitățile între rural și urban, conform INS, 46,2% din cetățenii României trăiau în mediu rural în 2015. Potrivit Eurostat, media UE era de 28%. Pentru decalajul socio-economic dintre mediul urban și rural, indicatorul reprezentativ este „riscul sărăciei sau a excluziunii sociale”. Eurostat subliniază faptul că, în 2016, în România, în mediul urban, rata riscului de sărăcie era de 24,3%, în timp ce în mediul rural era la 51,7%. Media UE era de 23,6% în mediul urban și 25,5% în mediul rural.

◆ Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

Strategia vizează asigurarea condițiilor pentru o viață demnă a cetățenilor din comunitățile urbane și rurale prin accesul la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile; accesul la transport public eficient, la prețuri echitabile și accesibile pentru toți; promovarea conceptului de smart-city; consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural; reducerea impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și mediului în general.

Tinte 2030: ▪ Reducerea semnificativă a pierderilor economice provocate de inundații și alunecările de teren, îmbunătățirea răspunsului colectiv și întărirea capacității de adaptare și revenire la nivel funcțional în cel mai scurt timp după producerea evenimentului, reducerea impactului inundațiilor sau a poluărilor generate de inundații și ale alunecărilor de teren asupra ecosistemelor, inclusiv prin îmbunătățirea constantă a cadrului legislativ;

- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială;
- Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic.

◆ Obiectivul 12: Consum și producție responsabile

Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin introducerea unor elemente ale economiei circulare, creșterea productivității resurselor, reducerea risipei de alimente și a deșeurilor, prin: diminuarea generării, de consumuri la toate nivelurile sale; reciclare și reutilizare; încurajarea companiilor să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea activităților lor în ciclul de raportare; promovarea practicilor durabile de achiziții publice; conștientizarea cetățenilor asupra a ce înseamnă un stil de viață în armonie cu natura.

Tinte 2030: ▪ Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare;

- Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030;
- Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%);
- Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025.

◆ **Obiectivul 13: Acțiune în domeniul schimbărilor climatice**

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Strategia vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrurile naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la acestea atât în strategiile, cât și în politicile naționale și în planificarea și creșterea nivelului de educație și conștientizare.

◆ **Obiectivul 14: Viață acvatică**

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Strategia își propune prevenirea și reducerea poluării marine, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine, conservarea zonelor costiere și asigurarea unui pescuit durabil.

◆ **Obiectivul 15: Viața terestră**

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Strategia are în vedere conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor terestre, managementul durabil al pădurilor, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații, dezvoltarea infrastructurii verzi, conservarea și protejarea zonelor umede, asigurarea conservării ecosistemelor montane, susținerea cercetării în domeniu, gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, tranziția către o economie circulară.

◆ **Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții eficiente**

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Strategia are în vedere dezvoltarea capitalului social, promovarea toleranței, eradicarea violenței asupra copiilor și reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență, diminuarea corupției, dezvoltarea instituțiilor eficiente și transparente la toate nivelurile, asigurarea procesului decizional receptiv, inclusiv participarea și reprezentarea cetățenilor la toate nivelurile și asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale.

◆ Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, prin strategie, România înțelege să-și susțină angajamentele internaționale, aderarea la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică și să joace un rol proactiv pe plan european și internațional.

Pentru ca dezvoltarea durabilă să reușească în România și, prin urmare Agenda 2030, împreună cu angajamentele Uniunii Europene, această strategie este construită în jurul cetățeanului și nevoilor generațiilor viitoare.

PE PLAN ECONOMIC este nevoie de garantarea unei creșteri economice pe termen lung de care să beneficieze cetățenii României. Deși economia unei țări adeseori se măsoară prin cifre, care nu iau în considerare potențialul cetățeanului, transformarea economiei într-una durabilă și competitivă necesită un nou mod de acțiune care să se centreze pe inovație, optimism și reziliența cetățenilor. O asemenea abordare va crea o cultură a antreprenoriatului în care cetățeanul se poate realiza material și aspirațional.

SUB ASPECT SOCIAL este nevoie de o societate coezivă, care să beneficieze de îmbunătățirea sistemului de educație și sănătate, de reducerea inegalităților dintre bărbați și femei, dintre mediul urban și rural, care să conducă la promovarea unei societăți deschise, în care cetățenii se pot simți apreciați și sprijiniți. E nevoie de cultivarea rezilienței populației, în așa fel încât cetățeanul, într-un cadru instituțional echitabil, să își poată realiza visurile acasă. În același timp, statul trebuie să ajute la sporirea potențialului cetățeanului prin abordarea problemelor legate de sănătate, de educație și de limitele pieței libere, probleme la care se poate răspunde prin politici publice, rezultatul fiind un nivel de trai cât mai ridicat pentru toți cetățenii. Sporirea capitalului social – crearea unui simț civic definit prin încredere între cetățeni - va conduce la deblocarea potențialului cetățenilor români pentru a se realiza prin forțe proprii, asigurând totodată și dezvoltarea durabilă a comunităților lor.

CONȘTIENȚIZAREA IMPORTANȚEI MEDIULUI a crescut semnificativ în ultimii ani, atât în ceea ce privește mediul natural, cât și la cel antropic. Protejarea naturii este responsabilitatea tuturor datorită impactului biunivoc om – mediu, dar și o oportunitate a cetățenilor de a se uni într-un scop nobil, prin conștientizarea acestei responsabilități. Realizarea unui mediu antropic durabil poate fi atins prin cultivarea unui sentiment de apartenență și de comunitate, care să elimine simțul singurătății cetățeanului, factor de risc în realizarea potențialului personal și, în ultimă instanță, a funcționării comunitare.

V.2 Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Locală

Strategia de dezvoltare economică durabilă reprezintă cadrul pentru o viziune pe termen lung asupra dezvoltării durabile, în care creșterea economică, coeziunea socială și protecția mediului merg mână în mână și se sprijină reciproc. Strategia de dezvoltare economică durabilă a județului Iași reprezintă un demers pe termen lung, un instrument care urmărește stabilirea într-o manieră unitară a principalele obiective de dezvoltare la nivel județean, acțiunile prioritare pentru atingerea acestora și principalii actori și rolurile acestora. Abordarea integrată a acestor aspecte va conduce la o mai bună coordonare a actorilor locali și intervențiilor acestora și rezolvarea mai

eficiență a problemelor de dezvoltare economico-sociale, Strategia de dezvoltare economică a județului Iași, orizont 2027.

Principalele probleme cu care se confruntă județul Iași sunt reprezentate de către disparitățile de dezvoltare socio-economică dintre mediul urban și cel rural distribuția teritorială a centrelor urbane, respectiv concentrarea acestora în zona centrală și vestică precum și declinul sectorului industrial care a afectat în mod grav anumite zone. Pe de altă parte, județul Iași dispune de resurse naturale și antropice variate și bogate: soluri favorabile agriculturii, resurse hidrografice, izvoare de ape minerale și terapeutice, resurse minerale (hidrocarburi, combustibili solizi, zăcăminte nemetalifere, sare gemă, săruri de potasiu), roci utile și materiale de construcții, fond forestier.

Ținând cont de aceste aspecte, dezvoltarea viitoare a județului se va baza pe valorificarea superioară a resurselor locale (potențial agricol, resurse turistice etc.), susținerea, dezvoltarea și afirmarea rolului de catalizator al dezvoltării socio-economice al centrelor urbane și pe regenerarea zonelor industriale și valorificarea tradiției în domeniu. Susținerea activităților cu valoare adăugată mare, respectiv din domeniul cercetării, dezvoltării și inovării va permite atragerea și valorificarea resurselor umane înalt calificate și afirmarea municipiului Iași.

În cazul strategiilor pe termen lung trebuie să se ia în considerare, cu foarte mare atenție, viitoarele rezultate trebuie luat în calcul și faptul că rezultatul real nu poate fi prevăzut deoarece situațiile neprevăzute pot și ele să exercite o influență importantă asupra lor.

Obiectivele de dezvoltare ale comunei Tomești se pot realiza numai în condițiile unei strategii care să stabilească cu claritate alternativele de dezvoltare ale comunei, în funcție de aceasta, să se stabilească și structura cursurilor de calificare.

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare durabilă, sunt:

- ✓ orientarea comunei spre dezvoltare economică cu scopul de a crea mai multe locuri de muncă;
- ✓ dezvoltarea unui proces comun de organizare pentru a stabili prioritățile comunității, strategia și acțiunile sale;
- ✓ sprijinirea autorităților publice locale în prezentarea strategiilor financiare și de investiții;
- ✓ să determine eficientizarea managementului.

Realizarea obiectivelor de dezvoltare economico - socială durabilă va lua în considerare următoarele criterii:

- coeziunea și solidaritatea cetățenilor;
- puterea comunei;
- dezvoltarea durabilă;
- obiective de calitate globale locale – integrare.

Alternativele de optimizare ale proceselor Strategiei de Dezvoltare Locală sunt legate de adoptarea unui anumit model de funcționare, care să poată fi luat ca sistem de referință în evaluarea continuă a rezultatelor, astfel încât procesul de implementare a acestuia să poată fi monitorizat și evaluat de către toți partenerii implicați:

- cetățenii și societatea civilă;
- comunitatea economică și componentele ei majore (administrația, infrastructuri urbane, sisteme financiar-bancare, etc.);
- tehnocrații (experti, evaluatori, auditori, tehnologi).

Cele trei procese de bază principale: *social, economic și mediu* vor fi completate de alte procese caracteristice comunei Tomești, procesele de urbanism și infrastructura, conturând un proces comunitar integrat, alcătuit din procesele paralele realizând un ansamblu funcțional, cu o viziune unitară integrată. Acestea corespund domeniilor și sectoarelor definite încă din faza de evaluare a situației existente și a potențialului local.

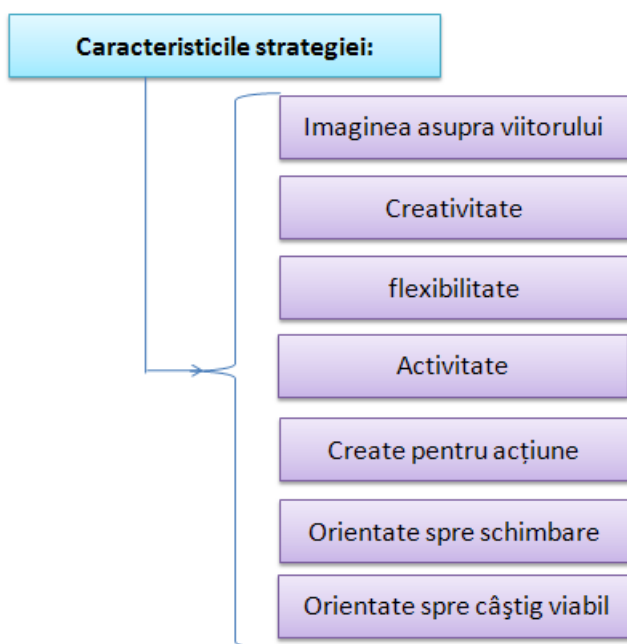
Capacitatea strategiei și a planurilor de acțiune de a răspunde nevoilor actuale, utilizând eficient resursele existente și adaptându-se viziunii generațiilor tinere reprezentată, de asemenea, un criteriu fundamental de realizare a obiectivelor majore descrise în acest capitol.

Pentru fiecare domeniu planificarea strategică se face pe 3 niveluri:

- nivel strategic - pe termen lung;
- nivel tactic - pe termen mediu;
- nivel de proiecte - pe termen scurt, esalonat.

În acest fel se acoperă complet aria de dezvoltare strategică a comunei și se prefigurează tendințele pentru perioada următoare.

Strategia de dezvoltare durabilă are cel puțin șapte trăsături caracteristice care se recomandă managerilor de la nivel local responsabili cu acest domeniu.

Această strategie se adresează, în special, comunității locale, care și-a arătat interesul pentru obiectivele ei și pe care le susținem, așa cum reiese din consultarea locuitorilor comunei.

Principalele obiective ale dezvoltării durabile ale comunei Tomești constau în:

- ✚ dezvoltarea infrastructurii de bază a comunei;
- ✚ protecția mediului;
- ✚ întărirea coeziunii sociale și reducerea sărăciei;
- ✚ regenerare rurală.

Redactarea strategiei pornește de la următoarele premise:

- îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației comunei (locuințe și locuri de muncă la standarde europene);
- ridicarea standardului calitativ al designului comunei, al construcțiilor, serviciilor și al imaginii în general;
- oferirea de oportunități pentru intervenția sectorului privat în operațiunile comunei, fie sub forma investițiilor directe în proiecte izolate, fie sub forma parteneriatelor sau consultărilor permanente între parteneri;
- adaptarea la inevitabilele schimbări ce au loc în comună. De aceea, procesul de planificare trebuie să fie creativ, participativ și anticipativ.

Conform premiselor de formulare a strategiei și a perspectivelor de dezvoltare a comunei Tomești, conceptul strategic trebuie formulat astfel încât transpunerea sa într-un plan strategic să asigure un pachet de acțiuni ce vor duce la creșterea economică, creșterea bazei de impozitare, crearea de locuri de muncă și îmbunătățirea calității mediului de viață al comunității.

Conceptul strategic de dezvoltare se traduce astfel printr-o dezvoltare economică datorată poziției geostrategice a comunei, determinată de atragerea de firme/activități economice/investiții. În acest sens, trebuie urmate două puncte prioritare: *creșterea gradului de atractivitate a comunei* (prin îmbunătățirea imaginii, a calității vieții, prin revitalizare rurală) și *facilități de atragere a firmelor private* (prin investiții în infrastructură, oferta de terenuri și clădiri, servicii strategice, facilități fiscale, etc.)

Luând în considerare faptul că o comună nu este un sistem închis, iar realizarea obiectivelor generale se întemeiază pe aplicarea unui management care să conducă la dezvoltare și/sau regenerare rurală, politicile, planificarea strategică rurală, precum și realizarea programelor și proiectelor se vor face cu respectarea următoarelor *principii*:

- ✚ dezvoltarea durabilă, în așa fel încât pe termen lung să se producă schimbări majore de cultură și atitudine în ceea ce privește utilizarea resurselor de către populație și operatorilor de piață;
- ✚ întărirea capacității instituționale: prin management eficient, definirea serviciilor publice în raport cu resursele financiare actuale, cu obiectivele dezvoltării durabile, precum și cu cerințele populației;
- ✚ realizarea programelor și proiectelor prin parteneriat public-privat;
- ✚ realizarea acelor programe și proiecte pe care sectorul privat nu le poate realiza;
- ✚ integrarea politicilor atât pe orizontală, pentru a se realiza un efect sinergic simultan între sectoare, cât și pe verticală, având în vedere corelarea și integrarea politicilor de dezvoltare a comunei cu politicile de dezvoltare ale județului Iași și ale regiunii din care face parte;
- ✚ managementul resurselor, ce presupune integrarea fluxurilor de resurse energetice, materiale, financiare și umane, precum și integrarea fluxurilor de resurse energetice și materiale într-un ciclu natural;
- ✚ utilizarea mecanismelor de piață pentru a atinge ținta durabilității, respectiv emiterea de reglementări pentru eco-taxă și funcționarea utilităților publice în sistem de piață, evaluarea investițiilor după criterii de mediu, luarea în considerare a problemelor de mediu la întocmirea bugetului local;
- ✚ descentralizarea managementului în sectorul energetic;
- ✚ design-ul durabil arhitectonic în temeiul căruia se stabilesc reguli privitoare la materialele de construcții, design-ul unei clădiri, bioclimatul, densitatea clădirilor într-un areal,

orientarea spațială a clădirilor, "structuri verzi" în jurul clădirilor, microclimat, eficiența energetică;

- + realizarea unui program sau proiect fără a afecta cultura unei comunități, ori pentru a recupera moștenirea culturală a unei comunități și/sau tradițiile întregii comunități locale;
- + evitarea multiplicării serviciilor publice, care nu servesc unei nevoi locale;
- + fixarea regulilor de utilizare rațională a terenurilor pentru toate proiectele de dezvoltare în baza planului de urbanism general, ca instrument de planificare spațială;
- + analiza capacității tehnice de execuție;
- + evaluarea eficienței utilizării resurselor financiare și umane;
- + evaluarea viabilității financiare a unui program sau proiect prin prisma veniturilor fiscale obținute;
- + identificarea nevoilor comunității locale și a priorităților acesteia;
- + corespondența între lansarea unui program sau proiect și nevoile comunității;
- + evaluarea nevoilor comunităților sărace și a capacității municipalității de a asigura accesul acestora la locuința, locuri de muncă și serviciile publice de bază;
- + protecția mediului;
- + realizarea unui program sau proiect în parteneriat cu sectorul privat, ori realizarea unui program sau proiect de către sectorul privat, pentru a transfera costurile unei investiții, dacă există oportunitatea de a obține profituri viitoare;
- + asigurarea publicității informațiilor cu impact în investiții (informații topografice, informații statistice privind economia locală și regională, regulamentul de urbanism, planul de urbanism general și planurile de urbanism zonal).

Obiectivul general strategic de dezvoltare durabilă este transformarea sustenabilă a comunei și creșterea capacității sale economice, astfel încât acesta să devină un centru de referință în domeniile economice și de investiții din punct de vedere ecologic, precum și un centru regional cultural, de învățământ și turistic.

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare locală a comunei Tomești sunt:

- Dezvoltarea climatului economic;
- Dezvoltarea infrastructurii de bază;
- Dezvoltarea resurselor umane;
- Îmbunătățirea calității mediului;
- Creșterea standardului de viață, reducerea sărăciei;
- Creșterea capacității administrative.

Obiective specifice

Dezvoltarea climatului social-economic:

- Restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural;
- Promovarea turismului ecumenic;
- Promovarea, modernizarea și dotarea instituțiilor culturale;
- Înființarea de centre de colectare a produselor agricole (cereale, legume), precum și promovarea acestuia în lanțurile de furnizare;
- Sprijinirea activităților agricole și a IMM-urilor;
- Ridicarea gradului de informare și conștientizare a cetățenilor privind antreprenoriatul și accesarea de fonduri.

Dezvoltarea infrastructurii rurale, de bază:

- Modernizarea și reabilitarea tuturor drumurilor comunale, drumurilor de interes local, drumurilor de exploatare agricolă
- Extinderea aducțiunii cu apă și canalizare la nivelul întregii comune
- Construire cămin cultural
- Refacerea podurilor și podețelor la nivelul întregii comune
- Reparații la toate școlile și grădinițele din comună și dotarea acestora cu material didactic
- Extindere alimentare cu gaz metan

Creșterea standardului de viață, reducerea sărăciei, creșterea capacității administrative:

- Elaborarea/revizuirea strategiilor de dezvoltare, planurilor urbanistice și de amenajare a teritoriului – extinderea spațiului intravilan și sistematizarea teritoriului;
- Formarea personalului din administrația publică;
- Înființarea și dezvoltarea capacității administrative și a structurilor asociative;
- Implementarea sistemelor informatice integrate de tip e-Administrație: site dedicat îmbunătățit cu funcții publice de acces la documente de interes public, formulare etc.

Dezvoltarea resurselor umane

Obiectivul general în domeniul resurselor umane este dezvoltarea durabilă a resurselor umane, creșterea competitivității capitalului uman, conservarea tradițiilor, dezvoltarea meșteșugurilor ca instrument în integrarea pe piața muncii a persoanelor inactive, a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, a șomerilor, a persoanelor ocupate în agricultura de subzistență din comuna Tomești, prin furnizarea de servicii de informare, formare și consiliere profesională inclusiv prin dezvoltarea și valorificarea competențelor antreprenoriale a cetățenilor comunei Tomești și a zonelor limitrofe.

Proiectele în acest domeniu vor avea în vedere nevoile de dezvoltare la nivel local și vor fi adaptat acestor categorii de persoane, prin furnizarea serviciilor personalizate, care includ și componente de activare și motivare, programe de plasare la locul de muncă și alte categorii de intervenții care urmăresc facilitarea accesului pe piața muncii în sectoare/activități non-agricole. Participarea grupurilor țintă la programele de formare se va realiza în urma activității de informare și consiliere profesională sau de mediere.

Beneficiarii direcți

- Administrația Publică Locală a comunei Tomești;
- Parteneri locali și instituții ale comunei Tomești;
- Agenți economici și ONG-uri care acționează în comuna Tomești;
- Locuitorii comunei Tomești.

Principii și condiții

Pentru realizarea Planului Local de Acțiune, primarul comunei Tomești, ca autoritate publică locală, trebuie să-și întărească capacitatea instituțională la toate nivelele de decizie și execuție, aceasta presupune atragerea și furnizarea de resurse financiare suficiente și mobilizarea resurselor umane, identificarea celor mai eficiente mecanisme de comunicare, dar și analizarea cadrului administrativ de alocare a responsabilităților.

Rezolvarea problemelor curente, cât și a celor ce vor apărea în viitor depinde în foarte mare măsură de gradul de competență al conducerii administrației publice locale.

Materializarea capacității instituționale este un proces de durată în care administrația publică trebuie să acționeze pentru schimbarea radicală a atitudinii funcționarului public față de accesul cetățenilor la activitatea administrației.

În acest sens o principală preocupare a managerului primăriei a fost de armonizare a procedurilor administrative cu cele ale Uniunii Europene.

V.3 Direcții strategice de dezvoltare pentru perioada 2021-2027

Prin Strategia de Dezvoltare Locală 2021-2027 sunt următoarele obiective strategice și de dezvoltare (direcții de dezvoltare) ale comunei Tomești:

✓ MODERNIZAREA ȘI DEZVOLTAREA CĂILOR DE TRANSPORT:

- Reabilitarea și modernizarea drumurilor comunale și sătești,
- Marcarea corespunzătoare a drumurilor comunei,
- Realizarea și amenajarea de noi drumuri sătești în zonele de extinderi ale intravilanelor și asfaltarea acestora,
- Reabilitarea și/sau modernizarea drumurilor agricole și forestiere de pe teritoriul administrativ al comunei Tomești,
- Decolmatarea/amenajarea de rigole și podețe de descărcare pe sectoarele de străzi în vederea colectării apelor pluviale,
- Amenajarea de spații de parcare, amanejare piste pentru biciclete,
- Amenajarea unor stații de reîncărcare pentru vehiculele electrice,
- Amenajarea stațiilor de călători în vederea asigurării condițiilor optime de așteptare, informare, îmbarcare și debarcare,
- Reabilitarea și modernizarea podurilor și podețelor existente pe raza comunei Tomești și construirea de noi poduri și podețe în rețeaua locală de drumuri, acolo unde este necesar,
- Refacerea șanțurilor de scurgere (decolmatare și execuții de șanțuri noi) de-a lungul drumurilor aferente comunei,
- Îmbunătățirea transportului public Tomești – Iași prin extinderea liniei de tramvai dinspre Iași spre Tomești.
- Achiziția de microbuze electrice nepoluante – pentru transportul școlar dar și pentru utilitate publică/ achiziția de autovehicule nepoluante

✓ MODERNIZAREA ECHIPĂRII EDILITARE:

- Extinderea sistemului centralizat de alimentare cu apă, sistemului centralizat de canalizare,
- Înființare rețea gaze naturale în sat Goruni și extindere rețea gaze naturale în satele Tomești, Chicerea, Vlădiceni,
- Modernizarea iluminatului public și înființarea în zonele în care acesta lipsește,
- Sistem de supraveghere video/sistem de monitorizare și siguranță a spațiului public
- Semnalizare modernă cu barieră a trecerii la nivel cu cale ferată,
- Construire pasarele pietonale, unde se impune,
- Amenajare alei pietonale zona primărie – sală de sport
- Întocmirea de planuri parcelare pentru rectificarea titlurilor de proprietate

- Realizarea cadastrului general în Comuna Tomești, Județul Iași
- Dezvoltarea zonei industriale în Comuna Tomești, Județul Iași în vederea atragerii de noi investitori
- Aplicații electronice pentru oferirea de informații în cadrul instituțiilor publice/aplicații pentru plata taxelor pentru a implementa platforma www.ghiseul.ro

✓ REABILITAREA ȘI CONSTRUIREA DE NOI OBIECTIVE SOCIO-CULTURALE

- Construire grădinițe și a unei creșe cu 3 săli de grupă,
- Reabilitare și modernizare școli,
- Îmbunătățirea bazei tehnico-materială în școli (dotarea școlilor cu calculatoare și soft didactic), mai ales în contextul pandemiei de COVID19 când orele se desfășoară și în sistem online,
- Construire “Casă de Cultură în Comuna Tomești, Județul Iași”,
- Construire sediu primărie,
- Finalizare stadion Chicerea,
- Construire dispensar sat Goruni,
- Amenajare muzeul satului,
- Construire centru de zi ”Clubul Pensionarului”,
- Lucrări de anvelopare a blocurilor și înlocuire a acoperișurilor în zona cartier Tomești,
- Construire bazin de înot,
- Amenajare cimitir de aproximativ 4 ha,
- Renovarea energetică și seismică a blocurilor de locuințe,
- Renovarea energetică și seismică (moderată sau aprofundată) a clădirilor publice aflate în domeniul public al comunei,
- Construirea de locuințe pentru tineri/locuințe de serviciu pentru specialiști din sănătate și învățământ,
- Renovare și modernizare Școala D.D. Pătrășcanu din sat Tomești

✓ DEZVOLTAREA ECONOMIEI:

- *Dezvoltarea agriculturii:*
  - stimularea asocierii proprietarilor de terenuri;
  - organizarea și construirea de ferme vegetale și pentru creșterea animalelor;
  - creșterea gradului de mecanizare în agricultură (îmbunătățirea și extinderea parcului existent de tractoare și mașini agricole);
  - aplicarea de asolamente echilibrate (asolamente legumicole, asolamente furajere, asolamente pentru culturi de câmp), cu plante premergătoare și intercalate pentru creșterea capacității de producție a solurilor;
  - eficientizarea activităților agricole din comună (în special în extravilan) prin concentrarea proprietății agricole în ferme private;
  - îmbunătățirea sistemelor de colectare, procesare și valorificare a produselor agricole prin înființarea unui centru de colectare și preluare a acestora;
  - înființarea și organizarea de forme asociative ale crescătorilor de animale;
  - sprijinirea înființării grupurilor de producători agricoli;
  - dezvoltarea serviciilor pentru agricultură (chimizare, mecanizare, depozitare);
  - acordarea de facilități și stimulente proprietarilor de terenuri neproductive în scopul împăduririi acestora.

- *Dezvoltarea prestărilor de servicii:*
  - înființarea unui centru de colectare și preluare a produselor agricole,
  - modernizarea unității de servicii în domeniul întreținerii și reparării mașinilor și utilajelor și înființarea unora noi,
  - unitate de servicii de reparare articole personale și gospodărești,
  - servicii de aprovizionare cu unelte agricole, semințe, îngrășăminte, substanțe pentru tratamente pentru exploatațiile agricole, furaje combinate pentru animale etc.
  - managementul deșeurilor.

- *Protecția mediului:*
  - managementul integrat al deșeurilor menajere, industriale;
  - implementarea de sisteme de monitorizare a calității factorilor de mediu (aer, apă, sol);
  - reconstrucția ecologică a zonelor degradate;
  - stoparea poluării și depoluarea pâraielor, inclusiv repopularea acestora;
  - reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii de utilități (alimentare cu apă, rețele de canalizare, gaze naturale);
  - stabilizarea versanților din apropierea căilor de acces – drumuri județene sau comunale afectate de alunecări de teren;
  - dezvoltarea sistemelor de colectare selectivă a deșeurilor, de transport și depozitare.

- ✓ **Dezvoltarea sectorului de servicii de gospodărire comunală:**
  - Respectarea zonei de protecție la cimitire (minim 50 m);
  - Instituirea zonei de protecție la captările de apă, rezervoare, stații de pompare, stații de clorinare.

Implementarea efectivă a strategiei de dezvoltare propusă depinde în mod fundamental de capacitatea administrației locale de a atrage fondurile europene pentru a finanța acțiunile selectate și de a gestiona judicios fondurile de la bugetul local.

Măsurile propuse în strategie sunt coerente cu Programele Operationale și PNDR finanțările ce fac obiectul Documentelor Strategice Naționale și Europene și Planului de Dezvoltare Regională pentru perioada 2021-2027.

Absorbția fondurilor disponibile depinde însă, alături de eligibilitatea acțiunilor, de capacitatea instituțională de a iniția proiecte și de a lucra în parteneriat pentru atingerea scopurilor strategice.

Strategia de dezvoltare a comunei Tomești 2021-2027 reprezintă un document cu caracter normativ și prospectiv și angajează la o permanentă reevaluare și optimizare a opțiunilor de dezvoltare a comunei pentru a le adecva evoluției realităților economice și sociale.

Etapele implementării strategiei de dezvoltare sunt:

1. Adoptarea strategiei prin hotărâre de consiliul local.
2. Implementarea prin realizarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete de dezvoltare.
3. Monitorizarea strategiei de către primar și angajații primăriei.
4. Evaluarea implementării prin analiza indicatorilor prevăzuți în strategie.
5. Analiza impactului prin care se apreciază dacă proiectul răspunde politicilor formulate și cum influențează criteriile de performanță privind dezvoltarea eficientă a localității.

Odată aprobată în ședință de consiliu, strategia exprimă opțiunea Consiliului Local de a aborda integrat fenomenul economic, social și de protecție a mediului și de a se deschide spre parteneriatul constant cu societatea civilă și cu comunitatea actorilor economici.

Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală este un proces complex, care necesită un management și control adecvat, realizat de o structură organizatorică, un proces unitar de implementare și evaluare a rezultatelor obținute.

Strategia de dezvoltare a comunei Tomești, perioada 2021-2027 reprezintă etapa de realizare a proiectelor, a programelor și politicilor prevăzute de strategie, de recoltare și raportare a informațiilor asupra desfășurării proiectelor și asupra succesului și impactului acestora relativ la dezvoltarea localității.

Succesul realizării strategiei depinde, în mare măsură, de participarea tuturor locuitorilor la procesul de implementare și monitorizare a acesteia. În procesul implementării prezentei strategii vor fi implicați mai mulți actori, fiecare respectând responsabilități bine determinate, îndeplinind rolul de implementator sau de control al proiectelor planificate.

1. IAȘI - COMPETITIVITATE PRIN INOVARE

1.1. Bază economică solidă și diversificată, dezvoltată partenerial și coordonat prin sprijinirea domeniilor cheie identificate

Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Promovarea ZMI ca destinație de investiții în sectoarele cheie identificate	Atragerea unor noi investiții în comuna Tomești, susținerea celor în curs de desfășurare și crearea de noi locuri de muncă				

2. IAȘI – PUNCT CONECTOR

2.1. Infrastructură de transport adaptată pentru deplasări nemotorizate sau cu emisii reduse de CO₂

Nr. crt.	Localizare	Direcția de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)	Realizare trotuar cu scară (Drumul Crucii) de pe Dealul Cierului, care să pună în valoare Crucea: zona turistică de pelerinaj;	225.733,63	1.000.000,00		
	Comuna Tomești, Comuna Holboca	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)	Pistă pentru bicicliști Tomești-Holboca pe DJ248D	132.900,00	588.747,00	2021-2025	POR 2021-2027 Axa6.1
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)	Pistă pentru bicicliști Tomești str. Prof. Petru Olteanu-(DN28) DJ248D - (0,78 km) Pistă pentru bicicliști Tomești-str.Mihail Cornea - (0,55km)	83.700,00	370.791,00	2021-2025	POR 2021-2027 Axa6.1
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru	Pistă pentru bicicliști DN28 Iași - Tomești	348.000,00	1.541.640,00	2024 - 2030	Buget local

		deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)					
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)	Realizare (construire) pistă de bicicliști de la intrarea în Tomești până la terminarea satului Chicerea, paralel cu DN28;	225.733,63	1.000.000,00		
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)	Realizare (construire) pistă de bicicliști de la intrarea în Tomești spre Tutora;	225.733,63	1.000.000,00		
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)	Realizare (construire) trotuar de la intrarea în Tomești spre Tutora;	225.733,63	1.000.000,00		
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)	Asfaltarea și pavarea aleilor și trotuarelor principale din cartierul de blocuri				
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)	Asfaltarea și dalarea aleilor și trotuarelor din cartierul de blocuri				
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate în ZMI (pietonal și velo)	Construirea de trotuare de-a lungul DN28 pentru accesul pietonal				
2.2. Sistem de transport public eficient și atractiv care să deservească într-un mod echilibrat locuitorii Municipiului Iași și a zonei metropolitane							
Nr. crt.	Localizare	Direcția de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durață estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea parcului auto, a	Realizare transport public la nivel de Zona Metropolitană;				

		materialului rulant și a dotărilor aferente.					
2.3. Gestiune eficientă a mobilității în vederea simplificării deplasărilor în Iași și ZMI							
Nr. crt.	Localizare	Direcția de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Amenajarea de parcaje rezidențiale în principalele cartiere de locuințe colective.	Realizare locuri de parcare și lărgire străzi în cartierul de blocuri				
2.4. Sistem de infrastructură rutieră modernizat în proporție de 70 % în ZMI							
Nr. crt.	Localizare	Direcția de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Sf. Nicolae în satul Vlădiceni;		2.470.517,00		CNI
	Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Mănăstirii în satul Vlădiceni;				
	Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Dr.Troteanu în sat Vlădiceni;				
	Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Coasta Morii în sat Chicerea;				
	Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Inițierea unui drum alternativ Drumului Național;	1.000.000,00			
	Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Cireșului în sat Chicerea;		2.384.621,00		CNI

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI TOMEȘTI, JUDEȚUL IAȘI, 2021- 2027

Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Releu în sat Chicerea;		5.263.591,00		CNI
Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Boca Toader în sat Goruni;				
Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Codrului în sat Goruni;				
Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Pietruire drumuri satele componente Comunei Tomești;	1.000.000,00			
Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Bradutului în sat Tomești;		461.152,00		
Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare Șoseaua Veche în sat Tomești;				
Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Asfaltare strada Văzduh în sat Tomești;				
Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Refacerea drumurilor prin pietruire;	500.000,00			
Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Întreținerea prin pietruire a drumurilor sătești;	500.000,00			
Comuna Comarna, Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Reabilitare DC44: din DN28 - Chicerea - Comarna	1.300.900,00	5.762.987,00	2024-2030	Buget CJ Iasi
Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Modernizare strazi Tomești din DJ 248D	3.480.600,00	15.419.058,00	2024-2030	Buget local

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI TOMEȘTI, JUDEȚUL IAȘI, 2021- 2027

Comuna Tomești	Modernizarea străzilor de interes local din comunele din ZMI.	Modernizare drum comunal legătura rutieră Tomești - Goruni	1.377.700,00	6.103.211,00	2024-2030	Buget local
Comuna Tomești	Ameliorarea conectivității la nivelul comunelor prin construirea de traversări, poduri și punți suplimentare.	Reabilitare/ construire (dupa caz) poduri și podețe în satele comunei Tomești;				
Comuna Tomești	Ameliorarea conectivității la nivelul comunelor prin construirea de traversări, poduri și punți suplimentare.	Construire pasaj subteran la nivel de cale ferată;				
Comuna Tomești	Ameliorarea conectivității la nivelul comunelor prin construirea de traversări, poduri și punți suplimentare.	Atragerea de fonduri în vederea reabilitării și construirii de poduri și podețe conform proiectului tehnic întocmit de ISPIF;				

3. IAȘI - COMUNITATE PUTERNICĂ
3.1. Calitate crescută a locuirii prin intervenții integrate de revitalizate urbană în zonele rezidențiale din Zona Metropolitană Iași

Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durață estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Revitalizarea și extinderea sistemului de spații publice cu rol comunitar	Realizarea de demersuri în vederea asigurării spațiului verde pentru locuitori cca. 26 mp/locuitor				
	Comuna Tomești	Revitalizarea și extinderea sistemului de spații publice cu rol comunitar	Amenajarea spațiilor verzi din cartier prin plantarea de copaci, gard viu, tuia, întreținerea și reparația parcurilor de joacă și de odihnă				

	Comuna Tomești	Revitalizarea și extinderea sistemului de spații publice cu rol comunitar	Tăierea copacilor care prezintă pericol pentru siguranța locuitorilor și aranjarea coronamentului la arbori și arbuști				
	Comuna Tomești	Revitalizarea și extinderea sistemului de spații publice cu rol comunitar	Amenajarea spațiilor verzi din cartier prin plantarea de copaci, gard viu, tuia, întreținere și reparații parcurilor de joacă și de odihnă				
	Comuna Tomești	Asigurarea siguranței în spațiul public	Monitorizarea constantă a sistemului de supraveghere video a cartierului de blocuri în vederea diminuării activității infracționale				
3.2. Iașul are o infrastructură de educație preuniversitară care deservește toate zonele orașului și ale teritoriului metropolitan.							
Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durață estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Extinderea și dotarea infrastructurii de învățământ preuniversitar	Construire gradiniță în sat Tomești	451.467,27	2.000.000,00	2021-2023	
	Comuna Tomești	Extinderea și dotarea infrastructurii de învățământ preuniversitar	Construire creșă în Comuna Tomești	451.467,27	2.000.000,00		
602	Comuna Tomești	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii pentru învățământul preuniversitar	Creșterea numărului de clase în școlile din comuna Tomești			2021 - 2025	POR, Bugetul Local
605	Comuna Tomești	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii pentru învățământul preuniversitar	Reabilitare sală de sport și refăcut acoperișul din incinta școlii D.D. Pătrășcanu				

606	Comuna Tomești	Reabilitarea și modernizarea infrastructurii pentru învățământul preuniversitar	Modernizare și dotare școală cu ateliere			2021 - 2027	POR, Bugetul Local
3.3. Servicii de asistență socială diversificate și performante, care asigură nevoile tuturor categoriilor de persoane din Zona Metropolitană Iași.							
Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Asigurarea de servicii sociale pentru persoanele vârstnice	Construire “Clubul pensionarilor” în comuna Tomești	3.544.000,00	800.000,00		
	Comuna Tomești	Asigurarea de servicii sociale în comunitate	Sprijinirea activităților de asistență socială (abonamente gratuite persoanelor cu handicap, scutiri de impozit pentru anumite categorii defavorizate, ajutoare sociale, ajutoare de urgență pentru persoanele aflate în situații deosebite, ajutoare de deces)				
	Comuna Tomești	Asigurarea de servicii sociale în comunitate	Reabilitare și dotare Centrul de Zi Sf. Maria – Tomești	159.000,00	738.239,00		
	Comuna Tomești	Asigurarea de servicii sociale în comunitate	Organizarea de excursii pentru elevi, studenți, pensionari și alte categorii defavorizate la mănăstiri și obiective de cult din țară				
3.4. Servicii de sănătate publică performante la nivel regional.							
Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Asigurarea serviciilor medicale de bază la nivel local	Construire puncte (dispensare medicale) în satele Vlădiceni, Goruni, Chicerea	677.200,90	3.000.000,00		

4. IAȘI - PATRIMONIU VIU

4.1. Patrimoniul cultural – istoric construit revitalizat în Zona Metropolitană Iași

Nr. crt.	Localitate	Direcție de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Restaurarea și modernizarea clădirilor de patrimoniu	Reabilitare biserica sat Vlădiceni;				
	Comuna Tomești	Restaurarea și modernizarea clădirilor de patrimoniu	Sprijin pentru recondiționarea bisericii din satul Vlădiceni				
	Comuna Tomești	Crearea de noi elemente identitare în spațiul metropolitan	Sprijin pentru construirea bisericii în cartierul de blocuri;				
	Comuna Tomești	Crearea de noi elemente identitare în spațiul metropolitan	Simpozionul Internațional de Cultura Tomești	40.000,00			Buget local

4.2. Viața metropolitană activă și diversificată, susținută de o ofertă culturală și de agrement adaptată preferințelor și specificului fiecărei categorii de public

Nr. crt.	Localitate	Direcție de acțiune	Titlu	Valoare estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Revitalizarea vieții sociale metropolitane prin evenimente și facilități culturale	Construire Casă de cultură sau cămin cultural în comuna Tomești, sat Tomești;			2024-2027	
	Comuna Tomești	Revitalizarea vieții sociale metropolitane prin evenimente și facilități culturale	Construirea unei Case de Cultură la nivelul comunei și atragerea de fonduri				
	Comuna Tomești	Revitalizarea vieții sociale metropolitane prin	Organizarea „Zilelor comunei Tomești” și susținerea organizării „Zilelor D.D. Pătrășcanu” și a „Zilelor Școlii Chicerea”				

		evenimente și facilități culturale					
Comuna Tomești	Revitalizarea vieții sociale metropolitane prin evenimente și facilități culturale	Organizarea unor activități specifice pentru locuitorii comunei Tomești în perioada sărbătorilor de iarnă					
Comuna Tomești	Revitalizarea vieții sociale metropolitane prin evenimente și facilități de sport și agrement	Susținerea financiară a echipei de fotbal „CS TOMEȘTI” și efectuarea de demersuri pentru atragerea de sponsorizări în vederea susținerii sportivilor din comună					
Comuna Tomești	Revitalizarea vieții sociale metropolitane prin evenimente și facilități de sport și agrement	Finalizarea lucrărilor la baza sportivă din satul Chicerea;					
Comuna Tomești	Dezvoltarea altor dotări cu rol cultural-comunitar	Extinderea cimitirului aferent cartierului Tomești					
Comuna Tomești	Dezvoltarea altor dotări cu rol cultural-comunitar	Sprijin la Biserica Chicerea					
Comuna Tomești	Dezvoltarea altor dotări cu rol cultural-comunitar	Achiziționare teren pentru înființare cimitir în sat Tomești					

5. IAȘI – ARMONIE CU NATURA

5.1. Eficiență energetică crescută prin măsuri integrate de reducere a consumului de energie

Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoarea estimată (euro)	Valoarea estimată (lei)	Durată estimată	Sursă finanțare de
	Comuna Tomești	Reabilitare termică a clădirilor pentru reducerea consumului de energie electrică	Reabilitare termică pentru toate blocurile din Cartier Tomești				

	Comuna Tomești	Reabilitare iluminat public pentru reducerea consumului de energie	Reabilitare iluminat public în Cartier Ștefan Cel Mare - Tomești				
	Comuna Tomești	Reabilitare iluminat public pentru reducerea consumului de energie	Reabilitare iluminat public în satele componente ale Comunei Tomești				
	Comuna Tomești	Reabilitare termică a clădirilor pentru reducerea consumului de energie electrică	Reabilitare acoperișuri la toate blocurile din cartier				

5.2. Prevenție și reducere eficientă a riscurilor naturale și a efectelor acestora

Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoarea estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă finanțare de
	Comuna Tomești	Prevenția și combaterea riscurilor naturale	Decolmatări canale de desecare și albiile râurilor din satele comunei Tomești				

5.3. Sistem metropolitan integrat de management al deșeurilor performant

Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoarea estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durată estimată	Sursă finanțare de
	Comuna Tomești	Dezvoltarea unui sistem integrat de management al deșeurilor	Amenajare platforme de gunoi în satele Vlădiceni, Goruni, Chicerea și Tomești				

5.4. Sistem centralizat de alimentare cu apă, canalizare și gaze reabilitat și extins în toate zonele construite și cele prognozate a se extinde

Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoarea estimată (euro)	Valoare estimată (lei)	Durață estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea rețelelor de gaz și termoficare	Extindere de gaze natural în satele comunei Tomești				
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea rețelelor de gaz și termoficare	Extindere rețea gaz metan în satele componente ale comunei (Chicerea, Goruni, Vlădiceni)				
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea rețelelor electrice	Extindere rețele electrice în zonele neacoperite din satele component comunei Tomești				
	Municipiul Iași și comunele Aroneanu, Holboca, Tomești, Bârnova, Ciurea, Miroslava, Valea Lupului și Rediu	Modernizarea și extinderea sistemelor de apă și canalizare	Reabilitare și extindere rețele de alimentare cu apă în municipiul Iași: înlocuire conducte de aducțiune, înlocuire echipamente electromecanice STAP Chirița, STAP Moldova, stație de clorinare Bârnova, stație de clorinare Miroslava, stație de clorinare Osoi, înlocuire echipamente electromecanice stația de clorinare Dancu, reabilitare stații de pompare oraș Iași, reabilitare rezervoare oraș, stație de pompare nouă fir Z01h Lunca Cetățui, rezervor Picioru Lupul, rezervor Ciurea, rezervor Miroslava, rezervor Valea Adâncă și Horpaz, rezervor Osoi, înlocuire conducte AC și vechi în oraș, extindere rețea de distribuție				

	Municipiul Iași și comunele Aroneanu, Holboca, Tomești, Bârnova, Ciurea, Miroslava, Valea Lupului și Reditu	Modernizarea și extinderea sistemelor de apă și canalizare	Reabilitare și extindere rețele de canalizare în municipiul Iași: extindere rețea de canalizare Miroslava, înființare SPAU Miroslava, înființare rețea canalizare în Balciu, reabilitare rețea de canalizare în Iași, extindere rețea de canalizare în Iași, înființare SPAU în Iași, reabilitare SPAU în Iași, reabilitare rețea de canalizare în Dancu, reabilitare rețea de canalizare în Reditu, extindere rețea de canalizare în Valea Lupului. înființare SPAU în Valea Lupului, înființare rețea de canalizare în Valea Adâncă, Horpaz, Lunca Cetățuui, Dumbrava, Ciurea, Picioru Lupului, Hlincea, Visani, Cercu, Todirel, Pietrăria, Păun, Goruni, Șorogari, Reditu, Breazu, Osoi, înființare SPAU în Valea Adâncă, Horpaz, Lunca Cetățuui, Dumbrava, Ciurea, Picioru Lupului, Todirel, Goruni, Șorogari, Reditu, Chicirea, Osoi și extindere rețea de canalizare în Chicirea				
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea sistemelor de apă și canalizare	Extindere de apa și canalizare în satele comunei Tomești				
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea sistemelor de apă și canalizare	Realizare, reparare, rețeaua de apa la blocurile din cartier Stefan cel Mare				
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea sistemelor de apă și canalizare	Extindere rețea apă și canalizare, gaz metan pe platforma COMTOM și CIP Tomești				

	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea sistemelor de apă și canalizare	Demersuri pentru atragerea de fonduri nerambursabile în vederea realizării rețelei de apă și canalizare a comunei Tomești în zonele neacoperite de proiectul inițial				
	Comuna Tomești	Modernizarea și extinderea sistemelor de apă și canalizare	Finalizarea rețelei de canalizare în toate satele comunei Tomești prin proiectul „Realizarea sistemului centralizat de canalizare pentru satele comunei Tomești, județul Iași” conform parteneriatului încheiat cu ARSACIS				
5.5. Calitate crescută a factorilor de mediu – aer, apă, sol prin reducerea poluării și a efectelor acesteia							
Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoarea estimată (euro)	Valoarea estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
	Comuna Tomești	Îmbunătățirea calității cursurilor de apă	Decolmatarea cursurilor de apă, a șanțurilor și podețelor de pe raza comunei Tomești				
	Comuna Tomești		Decontaminare sit poluat istoric Tomești – Iași	7.000.000,00		2023	POIM – Axa prioritara 4 - Obiectiv specific 4.3.- Reducerea suprafetelor poluate istoric

6. IAȘI – PERFORMANȚĂ ÎN MANAGEMENT URBAN

Capacitate administrativă crescută

Nr. crt.	Localitate	Direcția de acțiune	Titlu	Valoarea estimată (euro)	Valoarea estimată (lei)	Durată estimată	Sursă de finanțare
----------	------------	---------------------	-------	--------------------------	-------------------------	-----------------	--------------------

Comuna Tomești	Construire structuri asociative și parteneriate pentru o administrație publică performantă	Colaborarea cu Asociația Zona Metropolitană și GAL-ul "Poiana Vlădicai" - Tomești-Holboca în vederea obținerii de fonduri structurale și transfrontaliere				
Comuna Tomești	Construire/modernizare/reabilitare clădiri publice	Construire sediu primărie comuna Tomești				
Comuna Tomești	Creșterea gradului de conștientizare și participare publică	Studierea legislației în vederea realizării reabilitării termice a blocurilor de locuințe în colaborare cu asociațiile de proprietari				
Comuna Tomești	Elaborarea și implementarea de politici și strategii la nivel local	Finalizare PUG Tomești (cadastru general și planuri parcelare)				
Comuna Tomești	Elaborarea și implementarea de politici și strategii la nivel local	Rezolvarea problemelor de fond funciar: Delimitarea teritorial administrativă, întocmirea hărții cadastrale și cadastru general				
Comuna Tomești	Elaborarea și implementarea de politici și strategii la nivel local	Definitivarea inventarierii terenurilor rămase libere pe raza comunei Tomești				
Comuna Tomești	Formarea personalului din administrația publică	Organizarea unor schimburi de experiență între funcționarii primăriei și consiliului local cu alte instituții din țară și UE				
Comuna Tomești	Administrație publică inteligentă	Actualizarea site-ului Comunei Tomești				
Comuna Tomești	Administrație publică inteligentă	Definitivarea registrului agricol în format electronic				
Comuna Tomești	Asigurarea siguranței publice prin creșterea capacității de răspuns în situații de urgență	Achiziționare Unimog si Autobasculanta				
Comuna Tomești	Asigurarea siguranței publice prin creșterea capacității de răspuns în situații de urgență	Achiziționarea unei mașini de pompieri și dotarea ISU TOMEȘTI				

V.4 Surse de finanțare specifice identificate a fi accesate pentru perioada 2021-2027

În viitoarea Politică Agricolă Comună 2021-2027 se va pune accent pe susținerea formelor asociative din sectorul agricol în principal organizațiile de producători.

Interesul României este ca PAC să continue să fie o politică puternică, bazată pe cei doi piloni, cu o alocare bugetară la fel de consistentă ca până în prezent, care să poată răspunde provocărilor economice, de mediu și sociale.

Alocări financiare pentru plăți directe și măsuri de piață – Pilonul I al PAC, finanțat din FEAGA

Plăți directe

Conform anexei IV a proiectului de Regulament privind Planurile Strategice, România va avea în perioada 2021-2027 o alocare financiară totală pentru plățile directe de 13,5 miliarde euro, mai mare cu 1,252 miliarde euro față de perioada 2014-2020, reprezentând o creștere de 10,2% .

Sectorul vitivinicol

Conform anexei V a proiectului de Regulament privind Planurile Strategice, România va avea, în perioada 2021-2027, o alocare financiară anuală de 45.844.000 euro pentru intervenții în sectorul vitivinicol. În perioada 2014-2020, România are o alocare financiară pentru intervenții în sectorul vitivinicol de 47.700.000 euro anual, potrivit anexei VI la Regulamentul UE 1308/2013.

Sectorul apiculturii

Conform anexei V a proiectului de Regulament privind Planurile Strategice, România va avea în perioada 2021-2027 o alocare financiară anuală de 6.081.630 euro pentru intervenții în sectorul apiculturii.

Viitoarea Politică Agricolă Comună (PAC) va continua să asigure accesul la alimente de calitate superioară și un sprijin puternic pentru modelul european de agricultură, care este unic.

Cele 9 obiective ale viitoarei PAC sunt:

- să le asigure fermierilor un venit echitabil,
- să îmbunătățească competitivitatea,
- să restabilească echilibrul de putere în lanțul alimentară,
- să combată schimbările climatice,
- să protejeze mediul,
- să conserve peisajele și biodiversitatea,
- să sprijine reînnoirea generațională,
- să ajute la dinamizarea zonelor rurale,
- să protejeze calitatea alimentelor și sănătatea.

De asemenea, antreprenorii români vor avea la dispoziție 3 miliarde de euro, pentru a fi accesați în mod direct din fondurile de coeziune în viitoarea perioadă de programare 2021-2027, printre altele urmând să fie create și 4 linii de finanțare a startup-urilor, în mediul rural și urban, conform unui document de negociere, intrat în posesia StartupCafe.ro.

În perioada de programare 2014-2020, au fost doar 1,5 miliarde de euro pentru oamenii de afaceri (dintr-un total de 22,5 miliarde de euro, cât a însemnat alocarea de fonduri europene structurale și de investiții pentru România, de la UE).

În prezentare apar fonduri pentru startup-uri și alte firme mici și mijlocii (IMM) la 2 obiective majore de politică urmărite de UE și asumate de România pentru 2021-2027:

1. Obiectivul de Politică 4: **Fonduri pentru startup-uri în 4 apeluri**

Conform negocierilor România-Comisia Europeană din acest moment, la Obiectivul de Politică (OP) 4: O Europă mai socială, derulat prin Fondul Social European (FSE), vor fi 4 linii de finanțare pentru „Încurajarea antreprenoriatului”:

- ⇒ **StartUp Student**
- ⇒ **StartUp Diaspora**
- ⇒ **StartUp Rural**
- ⇒ **StartUp Restart.**

La acest obiectiv se vor mai aloca bani europeni și pentru:

- Instrumente financiare - Credite de lucru care ajută afacerile nou înființate să funcționeze, oferind dobânzi subvenționate.
- Un Program pilot în Valea Jiului, cu regătire profesională și antreprenorială. Persoanele disponibilizate care nu vor să devină antreprenori se pot recalifica.
- Calificarea angajaților - consolidarea participării populației în procesul de învățare pe tot parcursul vieții și de reconversie profesională pentru facilitarea tranzițiilor și a mobilității de pe piața muncii.

2. Obiectivul de Politică 1: **bani pentru IMM, startup-uri și scale-up pe tehnologie**

Un alt punct relevant pentru oamenii de afaceri este Obiectivul de Politică 1: O Europă mai inteligentă. Aici se vor pune la bătaie **6 miliarde de euro** (adică 35% din toți banii care revin României din Fondul European de Dezvoltare Regională - FEDR). Evident, nu toți banii vor fi pentru antreprenori, ceie mai mari sume ducându-se la beneficiari de stat.

Din acești bani se vor aloca resurse pentru:

⇒ **Consolidarea competitivității economiei românești:**

- investiții în noi tehnologii (Internetul lucrurilor - IoT, Automatizare, Robotică, Inteligență Artificială)
- investiții pentru adoptarea de către IMM-uri a tehnologiilor în domeniul tehnologia informației și a comunicațiilor (digitalizarea proceselor de producție)
- investiții pentru clustere în vederea integrării acestora în lanțurile de valoare europene
- Internaționalizare.

⇒ **Crearea de noi firme și creșterea ratei de supraviețuire a lor**

- crearea de noi întreprinderi
- sprijin pentru trecerea de la start-up la scale-up pentru întreprinderile cu potențial mare de creștere.

⇒ **Facilitarea accesului la finanțare pentru IMM-uri, inclusiv prin încurajarea finanțării inițiale și timpurii a startup-urilor. Aici vor fi instrumente financiare de tip:**

- credite,
- equity (fonduri de investiții care acordă finanțări în schimbul unor părți sociale),
- garanții publice la credite bancare în condiții avantajoase.

De aici vor fi finanțate și investiții de stat foarte utile, cum ar fi obținerea vaccinului tetravalent (cu patru tulpini) la Institutul Cantacuzino sau înființarea unui institut de cercetare în medicină genetică.

Dar vor fi „tocați” bani europeni cu crearea de institute de stat în domeniul tehnologiei, în condițiile în care firme private românești fac cercetare-dezvoltare de calitate în România și au nevoie de fonduri. Astfel, statul român propune:

- Înființarea unui Institut de Inteligență Artificială pentru zona de robotică, automatizări industriale și IT

- Institutul pentru Tehnologiile Viitorului (nanotehnologii, microelectronică, fonică, materiale și tehnologii de fabricație avansate).

Toți acești bani vor fi atrași de către beneficiarii din România în principal prin 2 tipuri de programe operaționale:

- **cele 8 Programe Operaționale Regionale.** Reamintim că Guvernul actual vrea să spargă Programul Operațional Regional (POR), gestionat acum de Ministerul Lucrărilor Publice, în 8 POR-uri mai mici, de sine stătătoare, câte unu pe fiecare regiune de dezvoltare, cu câte o autoritate de management.

Aici vor intra investiții în digitalizarea serviciilor publice locale, smart city; Smart specialization și transfer tehnologic, inovare, parcuri smart; IMM, robotică, digitalizare.

- **Programul Operațional Creștere inteligentă și digitalizare.** Aici se vor face proiecte de specializare inteligentă la nivel național, în sinergie cu programul UE Horizon, care este accesat direct de la Comisia Europeană de către beneficiari din UE și din state partenere (cum este Israelul, de exemplu).

Tot la acest program operațional vor intra și proiecte de internaționalizare, tranziție industrială, nanotehnologii, robotică, infrastructură de cercetare-dezvoltare-inovare, precum și instrumente financiare pentru finanțarea firmelor.

Pe lângă fondurile alocate/susținute de Uniunea Europeană, nu trebuie să neglijăm nici sursele de finanțare națională acordate prin Compania Națională de Investiții (CNI), prin Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL), și, mai recente și adaptate situației globale actuale, programele de sprijin pentru tineri, pentru diaspora, IMM Invest, sau programul Casa verde.

PROGRAMUL NAȚIONAL DE CONSTRUCȚII DE INTERES PUBLIC SAU SOCIAL, finanțat prin CNI

Compania Națională de Investiții S.A. (CNI) derulează Programul Național de Construcții de Interes Public sau Social (PNCIPS) prin care se pot realiza obiective de investiții în conformitate cu prevederile Anexei 3 din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare așa cum sunt acestea definite în cadrul art. 1, alin (2), lit. a) – n), din Anexa 3 a actului normativ menționat anterior.

Subprogramele din cadrul PNCIPS sunt următoarele:

1. SUBPROGRAMUL ”SĂLI DE SPORT”

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art. 1, alin. 2, lit. a) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **săli de sport** semnifică spații special amenajate în vederea desfășurării activităților sportive de orice fel.

2. SUBPROGRAMUL ”BAZINE DE ÎNOT”

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / rehabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. b) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **bazine de înot** semnifică bazine pentru competiții naționale și internaționale, precum și bazine de înot didactic școlare.

3. SUBPROGRAMUL ”COMPLEXURI SPORTIVE”

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / rehabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. c) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **complexuri sportive** semnifică spații și terenuri special amenajate pe care se pot desfășura activități sportive și de recreere, acoperite sau în aer liber, inclusiv activități conexe.

4. SUBPROGRAMUL ”AȘEZĂMINTE CULTURALE”

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / rehabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. d) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **așezăminte culturale** semnifică imobile în care se desfășoară activități în domeniul cultural, de informare și de educație permanentă, precum: căminele culturale, casele de cultură, universitățile populare, școlile populare de arte și meserii, centrele culturale și alte asemenea.

5. SUBPROGRAMUL ”UNITĂȚI ȘI INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT DE STAT”

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / rehabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. e) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **unități și instituții de învățământ de stat** semnifică imobile destinate procesului educațional și de cercetare, spații cu destinația de cămine și cantine, imobile destinate activităților cultural – sportive.

6. SUBPROGRAMUL ”PATINOARE ARTIFICIALE”

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / rehabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. f) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **patinoare artificiale** semnifică patinoare artificiale pentru competiții naționale și internaționale, precum și patinoare artificiale de agrement.

7. SUBPROGRAMUL "UNITĂȚI SANITARE"

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. g) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **unități sanitare** semnifică spitale / dispensare medicale și/sau alte unități sanitare în care funcționează cabinete medicale.

8. SUBPROGRAMUL "SĂLI DE CINEMA"

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. h) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **săli de cinema** semnifică spații destinate proiecției cinematografice.

9. SUBPROGRAMUL "LUCRĂRI ÎN PRIMĂ URGENTĂ"

a. Conform art. 3, alin. 2 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, în scopul prevenirii și atenuării efectelor riscurilor naturale cauzate de cutremure de pământ, inundații, alunecări de teren, tasări și/sau prăbușiri de teren se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică, proiectare, execuție de construcții noi, reconstrucția imobilelor afectate de cutremure de pământ, inundații, alunecări de teren, tasări și/sau prăbușiri de teren sau expertizare tehnică, proiectare și execuția lucrărilor care constau în consolidarea / repararea elementelor structurale și, după caz, a elementelor nestructurale ale construcției și/sau introducerea unor elemente structurale suplimentare, demolări parțiale, lucrări de îmbunătățire a terenului de fundare, reabilitări la construcții și instalațiile aferente, reparații capitale;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. i) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **lucrări în primă urgență** semnifică lucrări executate în scopul prevenirii și atenuării efectelor riscurilor naturale cauzate de cutremure de pământ, inundații, alunecări de teren, tasări și/sau prăbușiri de teren

10. SUBPROGRAMUL "REABILITARE BLOCURI DE LOCUINȚE SITUATE ÎN LOCALITĂȚI DIN ZONE DEFAVORIZATE"

- Se finanțează exclusiv obiectivele de investiții preluate din Programul de reabilitare a unor blocuri de locuințe situate în localități din zone defavorizate, pentru anul 2014, aprobat prin HG 343/2014, până la finalizarea acestora.

11. SUBPROGRAMUL "DRUMURI DE INTERES LOCAL ȘI DRUMURI DE INTERES JUDEȚEAN"

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. o) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **drumuri de interes local și drumuri de interes județean** semnifică căi de comunicație terestră special amenajate pentru circulația vehiculelor și pietonilor, clasificate conform

prevederilor OG 43/1997 privind regimul drumurilor, republicată cu modificările și completările ulterioare, prin acte ale autorităților publice.

12. SUBPROGRAMUL "FOSE SEPTICE, MICROSTAȚII DE EPURARE ȘI SISTEME DE ALIMENTARE CU APĂ"

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. p) – r) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia:

i. **Fose septice** semnifică rezervoare etanșe subterane, în care se colectează apele menajere produse în gospodării, elimină în bună măsură materiile poluante concentrate în apele uzate și asigură reținerea materiilor solide și a deșeurilor plutitoare;

ii. **Microstații de epurare** semnifică ansamblul de construcții și instalații destinat epurării apelor uzate, prin metode mecanice, mecano-chimice, biologice și altele;

iii. **Sistem de alimentare cu apă** semnifică ansamblul construcțiilor și terenurilor, instalațiilor tehnologice, echipamentelor funcționale și dotărilor specifice, prin care se realizează serviciul public de alimentare cu apă și care cuprinde, de regulă, următoarele componente: captări, aducțiuni, stații de tratare, stații de pompare cu sau fără hidrofor, rezervoare de înmagazinare, rețele de transport și distribuție, bransamente, până la punctul de delimitare a proprietății.

13. SUBPROGRAMUL "ALTE OBIECTIVE DE INTERES PUBLIC SAU SOCIAL ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR"

a. Conform art. 3, alin. 1 din Anexa 3 la OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare se pot finanța următoarele categorii de servicii și lucrări: expertizare tehnică / expertizare energetică / proiectare / construcții noi / reabilitare / consolidare / extindere / modernizare / finalizare structuri începute cu aceeași destinație / dotare;

b. Conform art 1. alin. 2, lit. j) din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare, expresia **alte obiective de interes public sau social in domeniul construcțiilor** semnifică orice tip de construcții care se realizează pentru satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale comunităților locale, inclusiv la nivel național, care nu se încadrează în restul categoriilor de subprograme.

CINE POATE FI BENEFICIAR ÎN CADRUL PROGRAMULUI NAȚIONAL DE CONSTRUCȚII DE INTERES PUBLIC SAU SOCIAL

Conform Art. 1, alin. 2, lit. k din OG 25/2001 cu modificările și completările ulterioare prin beneficiari se înțelege statul, prin autoritățile administrației publice centrale, autoritățile administrației publice locale, precum și alte instituții publice și instituții de interes public și persoane juridice recunoscute ca fiind de utilitate publică în condițiile legii, precum și alte entități ce funcționează în baza unor legi speciale, inclusiv persoane fizice și juridice în cazul Subprogramului "Lucrări în primă urgență".

Implementarea politicii de coeziune 2021 - 2027 în România se desfășoară sub egida celor 5 priorități investiționale stabilite la nivelul UE ce vor viza:

o **O EUROPĂ MAI INTELIGENTĂ:**

Componenta de *Cercetare și Inovare* va fi în continuare o prioritate de finanțare ce va presupune dezvoltarea și consolidarea capacităților de cercetare și inovare a organizațiilor prin crearea unor sisteme atractive de inovare (de ex. *Sisteme SMART în Sanatate*) și adaptarea tehnologiilor avansate pentru crearea unui sistem antreprenorial solid.

Dacă vom discuta despre *Competitivitate*, Autoritățile anunță că se dorește și în perioada următoare facilitarea accesului la finanțare a IMM-uri, sprijinirea acestora pentru internaționalizare și pentru investiții în noi tehnologii.

Digitalizarea va fi și ea un obiectiv ce va veni în beneficiul cetățenilor, a companiilor și autorităților statului.

În contextul unei economii bazată pe cunoaștere, vor fi dezvoltate la nivelul IMM-urilor competențele pentru *specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenariat*, inclusiv organizarea de stagii de pregătire practică, formare pentru implementarea standardului - sistem de Management a Inovării în companii. Totodată, vor fi dezvoltate și capacitățile administrative ale actorilor implicați în implementarea, monitorizarea, revizuirea strategiilor de specializare inteligentă.

Obiectivul de Politică 1 - O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente

România va contribui la acest obiectiv prin sprijinirea creșterii gradului de integrare a sistemului Cercetare, Dezvoltare și Inovare din România în European Research Area, întărirea cooperării dintre organizațiile CDI și întreprinderi, creșterii nivelului de investiții în CDI, digitalizării serviciilor publice prin modernizarea și simplificarea procedurilor administrației publice locale și centrale, dezvoltării unor competențe profesionale adaptate la economia cunoașterii în ceea ce privește procesul de descoperire antreprenorială la nivel național și regional.

România își propune să aloce fonduri europene atât pentru **infrastructura de cercetare-dezvoltare**, cât și pentru măsuri de consolidare a legăturilor dintre mediul academic și industrie. Astfel, sunt avute în vedere intervenții la nivelul dezvoltării facilităților pentru cercetare, în domenii relevante, conectate cu piața, având un efect de multiplicare asupra activităților de inovare, cu impact economic direct. Cercetarea pe teme de interes național, în domenii precum *inteligentă artificială, tehnologii avansate, resurse și combustibili alternativi, microbiologie, genetică și tratarea cancerului* este susținută prin dezvoltarea unor proiecte strategice.

Vor fi susținute **întreprinderile inovatoare și creative, spin-off-urile și start-up-urile** din domeniile de specializare inteligentă. Mai mult, este încurajată promovarea inovării prin cercetare aplicată, dezvoltare experimentală și transfer tehnologic, precum și inițiativele de îmbunătățire a capacității de inovare în întreprinderi. O componentă esențială a acestor acțiuni va consta în concentrarea eforturilor asupra proceselor inovative și a transferului de tehnologii vizând adaptarea la schimbările climatice, reducerea emisiilor și economia circulară. Totodată, este

necesară dezvoltarea unor mecanisme suport pentru facilitarea participării entităților CDI din România la rețele, consorții și proiectele europene / internaționale în domeniile de mare viitor.

Datorită expertizei deținute, **institutele de învățământ superior** joacă un rol important în dezvoltarea facilităților pentru cercetare, formare și educație, urmând a servi ca pepinieră de tineri cercetători, antreprenori și inovatori, și vor contribui la dezvoltarea proiectelor de cercetare la nivel regional și național. Totodată sunt sprijinite Institutele Naționale de Cercetare și Dezvoltare și Institutele de cercetare ale Academiei Române, dar și cooperarea între întreprinderile mari și IMM-uri.

România digitală presupune automatizarea proceselor, dar în același timp înseamnă și procese sigure, clare, ușoare și precise. Fondurile europene urmăresc finanțarea infrastructurilor critice necesare asigurării unor servicii publice esențiale și digitalizării principalelor evenimente de viață. Pot fi propuse și implementate proiecte care vizează procesul de luare a deciziilor în administrație sau întreprinderi bazat pe sisteme și soluții complexe, inclusiv măsuri de securitate a sistemelor de informații și răspuns adecvat la amenințările cibernetice în creștere.

Măsurile propuse mediului privat menite să stimuleze, cu ajutorul fondurilor europene, creșterea competitivității economice vizează accesul la finanțare și crearea condițiilor pentru funcționarea mai flexibilă a sectorului întreprinderilor pe piață, diseminarea de noi modele de afaceri și extinderea capacităților de producție, dezvoltarea antreprenoriatului și apariția de noi întreprinderi.

De asemenea, *creșterea activității internaționale și accederea pe noi piețe a firmelor românești* va fi susținută prin încurajarea participării în consorții și parteneriate europene, precum și prin inițiative de tipul identificarea potențialilor parteneri comerciali, pregătirea ofertelor și negocierea contractelor, dezvoltarea brand, misiuni economice, evenimente între companii.

Infrastructurile de suport pentru afaceri, de tipul incubatoare, acceleratoare, hub-uri, parcuri științifice și tehnologice, spațiile de co-working, dincolo de investițiile în infrastructură, trebuie să propună servicii noi, mai avansate.

Smart city - orașul inteligent este laboratorul de mâine, prin testarea și dezvoltarea tehnologiilor pentru promovarea și susținerea durabilității, securității și, în general, a unui stil de viață mai sănătos. Chiar dacă nu toate orașele din România sunt hub-uri dinamice, mare parte au cunoscut o dezvoltare accelerată în ultimii ani.

Astfel, sunt avute în vedere acțiuni referitoare la:

- ⇒ **Dezvoltarea capacităților de cercetare, dezvoltare și inovare atât în organizațiile de cercetare (institute de cercetare și institute de învățământ superior), cât și în întreprinderi**
- ⇒ Creșterea capacității organizațiilor CDI românești de a se integra în Spațiul European de Cercetare, creșterea participării românești la programele europene, precum și parteneriate și proiecte de cooperare interregionale și internaționale, aliniate domeniilor RIS3;
- ⇒ Crearea unui sistem atractiv de inovare în economie, pentru toate tipurile de inovare, prin creșterea gradului de colaborare dintre organizațiile CDI și întreprinderi la nivel național și regional, inclusiv prin investiții în infrastructurile proprii ale organizațiilor de CDI/ întreprinderilor din domenii de specializare inteligentă, pentru a dezvolta nișe de specializare inteligentă a nivel național;
- ⇒ Îmbunătățirea procesului de transfer tehnologic de la organizațiile de CDI către IMM-uri prin consolidarea capacității CDI, inclusiv a întreprinderilor și promovarea colaborării între Institutele Naționale CDI/ institute de învățământ superior și mediul de afaceri (pentru trecerea de la idee la piață), dar și între întreprinderile mari și IMM-uri, precum și prin crearea/dezvoltarea structurilor de transfer tehnologic și serviciilor;
- ⇒ Continuarea dezvoltării și utilizării de infrastructuri mari CDI, de relevanță la nivel european și global, ca instrumente pentru transfer tehnologic;

- ⇒ Dezvoltarea oportunităților de afaceri prin utilizarea rezultatelor din cercetare și creșterea numărului de întreprinderi inovatoare, creșterea numărului de cercetători și investiții pentru trecerea de la concept la produs, sprijinirea dezvoltării și utilizării clusterelor cu accent pe exploatarea inovativă și completarea verigilor lipsă din cadrul lanțului de valoare;
- ⇒ Creșterea succesului și performanței proiectelor prin identificarea mix-ului de intervenții, a necesarului de formare asociat specializărilor inteligente și dezvoltarea capacităților administrative;
- ⇒ Susținerea implementării mecanismelor de economie circulară în companiile românești;
- ⇒ **Utilizarea digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor;**
- ⇒ Creșterea gradului de digitalizare al proceselor, produselor și serviciilor publice prin continuarea digitalizării proceselor și serviciilor publice aferente infrastructurilor critice (cum ar fi fiscalitate, pensii), evenimentelor de viață (EV) rămase neacoperite din perioada 2014-2020) și, asigurarea interoperabilității și a securității cibernetice, precum și prin creșterea gradului de digitalizare în domeniile educație, cultură și ocupare;
- ⇒ Digitalizarea în educație prin creșterea gradului de digitalizare în domeniu atât în ceea ce privește evenimentele de viață aferente, cât și în ceea ce privește utilizarea digitalizării ca instrument pentru învățare și creșterea a gradului de cultură;
- ⇒ Îmbunătățirea procesului guvernamental de luare a deciziilor prin sisteme și soluții informatice complexe prin ameliorarea cadrului de interoperabilitate la nivelul serviciilor publice;
- ⇒ Digitalizarea administrației și serviciilor publice la nivel local (siguranța publică, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, iluminat public, sisteme GIS - intervenții de tip smart-city);
- ⇒ Transformarea digitală a companiilor prin adoptarea tehnologiilor și instrumentelor digitale care conduc noi modele de afaceri, sprijin pentru dezvoltarea Hub-urilor Inovative Digitale (DIH);
- ⇒ Digitalizarea în învățământul preuniversitar, profesional și tehnic/dual și universitar prin crearea și dezvoltarea unor platforme digitale, baze de date și biblioteci virtuale pentru studenți, live streaming etc;
- ⇒ **Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor;**
- ⇒ Introducerea investițiilor tehnologice (inclusiv tehnologii IT&C, IoT, automatizare, robotică, inteligență artificială), a investițiilor pentru servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală a IMM-urilor, precum și susținerea la nivel regional a Hub-urilor Inovative Digitale;
- ⇒ Suport pentru dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, în special pentru internaționalizare, sprijinirea clusterelor, sprijin pentru crearea de noi întreprinderi și trecerea de la stadiul de start-up la cel de scale-up;
- ⇒ Stimularea accesului la finanțare al IMM-urilor prin utilizarea Instrumentelor Financiare;
- ⇒ **Intervenții în cercetarea din domeniul medical;**
- ⇒ Acțiuni dedicate cercetării și/sau utilizării clinice: ex. producție de plasmă sau derivate, producție de vaccinuri;
- ⇒ Cercetare în domeniul bolilor transmisibile/ netransmisibile;
- ⇒ Realizarea unei infrastructuri de cercetare-dezvoltare în domeniul genomicii;
- ⇒ **Intervenții pentru digitalizare în domeniul medical;**
- ⇒ Refacere și modernizare sistem informatic (CNAS), Observatorul național pentru date în sănătate, soluții digitale în infrastructura din sănătate (ex.: digitizare internă și externă a instituțiilor medicale), uniformizarea fluxurilor informaționale.

COMPLEMENTARITĂȚI ÎNTRE PROGRAME

În ceea ce privește domeniul **cercetare/ dezvoltare/inovare**, există complementarități între POR-uri, POCIDIF, POEO, POTJ și POS.

Astfel, prin POR-uri se au în vedere investiții care vizează în principal IMM-urile în domenii de specializare inteligentă: dezvoltarea conexiunilor și sinergiilor pentru integrarea în structuri și rețele aliniate domeniilor RIS3, cooperarea între întreprinderi, centre de cercetare-dezvoltare și sectorul învățământului superior; dezvoltarea structurilor CDI în folosul întreprinderilor și sprijinirea transferului tehnologic; dezvoltarea capacității ecosistemului antreprenorial de inovare pentru crearea, maturizarea și internaționalizarea start-up / spin-off în domeniul RIS3.

Prin POCIDIF se au în vedere investiții în domeniile de specializare inteligentă identificate la nivel național pentru creșterea competitivității economice prin cercetare și inovare și prin utilizarea/dezvoltarea de mari infrastructuri de CDI.

Totodată, prin POEO sunt propuse spre finanțare adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic.

Cercetarea și inovarea este avută în vedere și în POS, unde sunt propuse spre finanțare infrastructuri privind cercetarea din domeniul medical și măsuri de tip FSE+ care susțin cercetarea în sănătate.

Totodată, finanțarea unor activități privind cercetarea și inovarea de promovare a transferului de tehnologii avansate și sprijinirea cooperării dintre industrie și cercetători sunt avute în vedere și în POTJ în măsura în care planurile pentru tranziție Justă vor identifica acest tip de investiții ca fiind prioritare.

Tot în cadrul OP 1, domeniul digitalizare este vizat de mai multe programe, respectiv POR-uri, POCIDIF, POTJ și POS.

Astfel, prin POR-uri se vor susține acțiuni de tip smart city (siguranța publică, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, rețele de trafic și transport public, iluminat public, sisteme GIS, baze de date urbane etc.), creșterea eficienței administrației publice ca urmare a digitalizării, precum și transformarea digitală a companiilor prin adoptarea tehnologiilor și instrumentelor digitale care conduc la noi modele de afaceri.

Prin POCIDIF este avută în vedere dezvoltarea competitivității economice prin digitalizare fiind vizate investiții în creșterea nivelului de interoperabilitate al sistemelor informatice din administrația publică centrală pentru crearea unui sistem standardizat, interconectat și digital, încurajând reutilizarea informațiilor și a serviciilor care există deja și care sunt disponibile prin diferite surse.

Prin POS se va asigura finanțarea infrastructurii de informatizare a sistemului medical și măsuri FSE+ care susțin informatizarea și utilizarea metodelor moderne de investigare, intervenție, tratament.

Totodată, prin POTJ vor fi avute în vedere investiții în digitalizare și competențe digitale avansate în administrația publică locală și întreprinderi, pentru zonele vizate de acest program, în măsura în care aceste domenii vor fi identificate ca priorități în planurile de tranziție Justă.

În domeniul **competitivitate/antreprenoriat**, în procesul de programare s-a avut în vedere complementaritatea între POR-uri, POCIDIF, POEO și POTJ.

Astfel, prin POR-uri se are în vedere finanțarea sub formă de grant a antreprenoriatului și infrastructurii suport pentru afaceri și stimularea activităților inovatoare și creșterea competitivității IMM-urilor, iar prin POCIDIF se va oferi sprijin prin instrumente financiare pentru întreprinderi, inclusiv în domeniile de specializare inteligentă la nivel național, pe baza Evaluării ex-ante pentru instrumente financiare, care va fi elaborată, conform cerințelor Regulamentului.

Totodată, prin POEO va fi asigurată adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic, creșterea

accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic, precum și acțiuni de antreprenoriat și economie socială.

Prin POTJ vor fi finanțate investiții pentru crearea de noi întreprinderi, inclusiv susținerea acestora prin incubatoare de afaceri și servicii de consultanță, precum și investiții productive în IMM-uri, inclusiv în întreprinderi nou înființate, care conduc la diversificare și reconversie economică a zonelor vizate de acest program.

COMPLEMENTARITATEA ÎNTRE FONDURI

Pe **domeniul cercetare/inovare/dezvoltare**, complementaritatea între fonduri este realizată între FEDR, FSE+ și FTJ. Din FEDR se va finanța dezvoltarea infrastructurilor de cercetare (inclusiv în domeniul medical) și competitivitatea, din FSE se va finanța adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic (inclusiv în sănătate). Totodată, prin FTJ se au în vedere investiții care vor viza transferul de tehnologii avansate și sprijinirea cooperării dintre industrie și cercetători.

În ceea ce privește **digitalizarea**, complementaritatea se va realiza între aceleași fonduri, investițiile din FEDR vizând infrastructura de digitalizare (inclusiv în domeniul medical), cele din FTJ digitalizarea și competențele digitale avansate în administrația publică locală și întreprinderi, iar cele din FSE vor susține informatizarea și utilizare metodelor moderne de investigare, intervenție și tratament în domeniul sănătății, precum și creșterea competențelor digitale și utilizarea resurselor educaționale deschise.

În ceea ce privește **antreprenoriatul**, complementaritatea este realizată tot între FEDR, FSE+ și FTJ. Astfel, din FEDR se va asigura finanțarea acestui domeniu pentru infrastructuri suport pentru afaceri, stimularea activităților inovatoare și creșterea competitivității IMM-urilor, în timp ce din FSE se vor finanța măsuri privind adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic; creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic, precum și măsuri care vizează direct antreprenoriatul și economie socială. Totodată, din FTJ, în zonele vizate de planurile de tranziție Justă se are în vedere finanțarea creării de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri și servicii de consultanță, precum și investiții productive în IMM-uri, inclusiv în întreprinderi nou înființate, care conduc la diversificare și reconversie economică.

COMPLEMENTARITĂȚI ȘI SINERGII CU ALTE INSTRUMENTE ALE UNIUNII EUROPENE

Orizont Europa

Sinergia între fonduri și Orizont Europa va fi asigurată prin Strategia Națională de Specializare Inteligența 2021-2027. Monitorizarea și stimularea participării beneficiarilor români la Orizont Europa se va asigura de către Ministerul Educației și Cercetării, care este Punct Național de Contact pentru Orizont Europa.

În cadrul OP 1, POCIDIF va sprijini proiecte care contribuie direct la întărirea capacității administrative a entităților din domeniul CDI din România de a realiza aplicații pentru proiecte și apeluri la nivel european și mondial. Componenta CDI a POCIDIF va fi dezvoltată în condiții de sinergie și complementaritate cu Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare IV (2021-2027) și, de asemenea, în sinergie cu programul Orizont Europa. La nivel regional, este susținută participarea la implementarea unor proiecte interregionale și atragerea de noi resurse pentru cercetare-inovare, intensificarea schimbului de cunoștințe și valorificarea infrastructurii/competențelor de cercetare regionale.

De asemenea, POS va lua în considerare realizarea de sinergii, în domeniul sau de intervenție, prin acțiunile de cercetare medicală sprijinite, atât cu PNCDI IV, cât și cu Programul Orizont Europa.

În complementaritate cu FEDR, programul **Europa digitală** va contribui la asigurarea faptului că beneficiile transformării digitale vor ajunge la toți cetățenii și la toate întreprinderile. Programul va oferi finanțare pentru proiecte în cinci domenii, respectiv: competențe digitale avansate, inteligența artificială (IA), supercomputerul, securitatea și apărarea cibernetică și asigurarea utilizării pe scară largă a tehnologiilor digitale în întreaga economie și societate.

Sinergiile dintre programe vor permite realizarea unor economii de scară și a unor investiții mai coerente și obținerea unei valori adăugate pentru cetățeni și actorii economici. Ele vor amplifica impactul pe teren al investițiilor digitale la nivelul UE, în timp ce investițiile digitale naționale și regionale vor fi mai în măsură să completeze acțiunea la nivelul UE.

Programul privind piața unică promovează sinergii și complementarități menite să sprijine IMM-urile și antreprenoriatul în cadrul fondului InvestEU. Programul vine în completarea sprijinului acordat IMM-urilor și antreprenoriatului în cadrul FEDR. Programul urmărește sinergii cu programul „Orizont Europa” și cu Programul spațial în ceea ce privește încurajarea IMM-urilor să profite de soluții de inovare revoluționare și de alte soluții elaborate în cadrul acestor programe.

Programul Cooperarea în domeniul vamal (CUSTOMS) continuă și în perioada 2021-2027 să faciliteze coordonarea între autoritățile statelor membre și consolidarea capacității, inclusiv formarea și schimbul de bune practici, pentru a asigura o aplicare uniformă a legislației vamale a UE, alături de digitalizarea și modernizarea uniunii vamale. Din această perspectivă, un obiectiv principal al programului CUSTOMS va fi dezvoltarea, operarea și întreținerea în continuare a infrastructurii vamale IT.

Alături de celelalte fonduri (FEDR, FSE+, Fondul pentru gestionarea integrată a frontierelor), Programul Cooperarea în domeniul fiscal (Fiscalis) contribuie la activitatea de îmbunătățire a cooperării fiscale în UE prin: dezvoltarea și menținerea unor soluții informatice interoperabile și eficiente pentru a sprijini autoritățile fiscale în aplicarea legislației UE.

Programul Spațial European urmărește dezvoltarea unui sector manufacturier și al serviciilor inovativ și competitiv, care va include întreprinderile mici și mijlocii și start-up-urile, fapt ce va conduce la sinergii și complementarități cu acțiunea FEDR și a programului Orizont Europa în cadrul activităților de dezvoltare tehnologică și de cercetare ale Uniunii. În cadrul programului, vor fi încurajate progresele tehnice și științifice, vor fi sprijinite competitivitatea și capacitatea de inovare a industriilor din sectorul spațial al Uniunii, în special a întreprinderilor mici și mijlocii, a întreprinderilor nou-înființate și a întreprinderilor inovatoare. În complementaritate cu celelalte fonduri dedicate consolidării competitivității, Programul Spațial European va sprijini competențele și capacitatea de a inova ale persoanelor juridice și fizice din Uniune care activează sau doresc să activeze în acest sector, ținând seama în special de poziția și de necesitățile întreprinderilor mici și mijlocii și ale întreprinderilor nou-înființate.

o **O EUROPĂ MAI VERDE**

Daca ne gândim la proiectele din **Energie**, ca și obiective specifice propuse menționăm promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, promovarea energiei din surse regenerabile și dezvoltarea de sisteme inteligente de energie, rețele și stocare în afara TEN-E (*Rețele Transeuropene de Energie*).

Având în vedere că trăim într-o perioadă în care **consecințele schimbărilor climatice și criza apei sunt principalele riscuri**, Comisia sprijină finanțarea proiectelor care promovează adaptarea la schimbările climatice, a prevenirii riscurilor și a rezilienței în urma dezastrelor și care promovează gestionarea sustenabilă a apei.

Pentru promovarea tranziției către o **economie circulară**, se vor face investitii pentru extinderea și îmbunătățirea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor, pentru a crește reutilizarea și reciclarea acestora, pentru a preveni generarea deșeurilor și devierea de la depozitele de deșeuri.

Protecția naturii și a Biodiversității vor fi îmbunătățite prin dezvoltarea infrastructurii verzi (în special în mediul urban) și prin reducerea poluării.

În ceea ce privește obiectivul **mobilității Urbane**, vor fi selectate acele proiecte prin care se va facilita accesul mai rapid și mai ieftin al populației în zona urbană.

Obiectivul de Politică 2 - O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și Justă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor

România va contribui la acest obiectiv prin finanțarea nevoilor de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvănței sistemului energetic, prevenirea și gestionarea riscurilor, infrastructura de apă și apă uzată, economia circulară, conservarea biodiversității, calitatea aerului, decontaminarea siturilor poluate, regenerare urbană, mobilitate urbană, termoficare, pescuit și acvacultură.

Accelerarea investițiilor în **eficiență energetică** în clădiri, măsurile de consolidare și de utilizare a unor surse de energie alternativă pot fi luate în calcul pentru a reduce emisiile de carbon și pentru a face față mai bine unui climat în schimbare. România se confruntă cu o provocare majoră pentru renovarea fondului său de construcții și atingerea obiectivelor de emisii de carbon. Sunt încurajate măsuri de creștere a performanței energetice a clădirilor rezidențiale și publice, inclusiv clădiri de patrimoniu, care în final vor permite importante economisiri de energie și reducerea vizibilă a gazelor cu efect de seră.

La nivelul **energiei**, pot fi avut în vedere proiecte de modernizare și eficientizare a producției, inclusiv din surse alternative, alături de inițiative în domeniul transportului, distribuției și stocării. De asemenea, vor fi finanțate echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice, vor fi implementate soluții digitale pentru izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban și vor fi adresate măsuri de creștere a adecvănței rețelei naționale de energie electrică. Totodată, pot fi susținute proiecte demonstrative în

întreprinderi, precum și măsuri de sprijin adiacente, inclusiv creșterea eficienței energetice a proceselor tehnologice.

Infrastructura de **apă și apă uzată** reprezintă una dintre cerințele primare pentru asigurarea adecvată a calității vieții. În România, gradul de acoperire cu această infrastructură este insuficientă și inadecvată în raport cu cerințele de conformare cu directivele de mediu. Pentru perioada 2021-2027, investițiile care vizează sectorul apă – apă uzată vor fi realizate conform Master Planurilor Județene urmând a continua politica de regionalizare în sector, demarată în perioadele anterioare de programare. Astfel, se are în vedere finalizarea implementării proiectelor începute în perioada 2014-2020, precum și dezvoltarea de noi proiecte prin care se urmărește conformarea cu prevederile directivelor în ceea ce privește colectarea și epurarea apelor uzate, precum și asigurarea accesului populației la apă potabilă. Totodată, aceste proiecte vor avea o componentă de management al nămolului rezultat în urma epurării.

Politica națională în domeniul **gestionării deșeurilor** se subscie politicii europene în materie de prevenire a generării deșeurilor și urmărește reducerea consumului de resurse și punerea în practică a ierarhiei deșeurilor. Investițiile în domeniul deșeurilor vor viza în primul rând prevenirea sau reducerea cantităților de deșeuri generate, reutilizarea și valorificarea deșeurilor prin reciclare sau alte operațiuni, precum și sistarea activității și reabilitarea depozitelor neconforme, astfel încât valoarea produselor, a materialelor și a resurselor să fie menținută în economie cât mai mult timp posibil. Prioritară va fi reciclarea deșeurilor municipale, respectiv pregătirea pentru reutilizare și reciclarea a 65% din masa deșeurilor municipale până în 2035. Proiectele promovate vor viza adaptarea sistemelor integrate de management al deșeurilor, precum și creșterea capacității actorilor din sector pentru asigurarea unui management durabil al deșeurilor.

Rețeaua Natura 2000 este instrumentul principal pentru conservarea patrimoniului natural pe teritoriul Uniunii Europene. 18% din teritoriul Uniunii Europene este parte a acestei rețele. România nu face excepție, peste 20% din teritoriul său fiind declarat sit Natura 2000.

Investițiile pentru **conservarea biodiversității** urmăresc asigurarea unui management eficient al ariilor naturale protejate, protecția diversității biologice, inclusiv refacerea ecosistemelor protejate degradate. Astfel, vor fi sprijinite elaborarea și implementarea planurilor de management pentru siturile Natura 2000 și ariile naturale protejate, dezvoltarea de măsuri generale de cunoaștere (inclusiv studii), monitorizare și conservare a diversității biologice, precum și acțiuni de reconstrucție ecologică a ecosistemelor degradate.

Premisele pentru protejarea sănătății umane și a mediului ca întreg sunt create inclusiv prin monitorizarea și evaluarea **calității aerului**, precum și prin monitorizarea și reducerea emisiilor de poluanți atmosferici. Investițiile demarate în actuala perioadă de programare privind dotarea sistemului național de evaluare și monitorizare a calității aerului în vederea dezvoltării și îmbunătățirii Evaluării Naționale a Calității Aerului vor fi continuate și diversificate astfel încât România să respecte cerințele de asigurare și control al calității datelor și de raportare a RO către CE. De asemenea, la nivel local va fi monitorizată constant calitatea aerului.

S-au identificat nevoile de investiții prioritare pentru a promova un răspuns flexibil în materie de schimbări climatice, prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență și de criză, inclusiv a impactului **riscurilor** naturale și antropice (inundații, secetă, incendii forestiere, alunecări de teren, cutremure), conform priorităților stabilite la nivel național și în cadrul coordonării și cooperării transfrontaliere și transnaționale.

În ceea ce privește **siturile contaminate**, Strategia Națională și Planul Național pentru Gestionarea Siturilor Contaminate din România (HG nr. 683/2015) au inventariat 1393 situri contaminate, dintre care 210 situri contaminate istoric și 1183 situri Potențial contaminate, ca urmare a desfășurării activităților economice. Aceste situri reprezintă zone în care s-au desfășurat în principal activități miniere și metalurgice, petroliere, chimice, alte activități industriale,

prezentând posibil impact semnificativ asupra sănătății umane, a calității solurilor, apelor subterane și apelor de suprafață, ecosistemelor etc. Inventarul siturilor poluate /contaminate s-a realizat fără a se cunoaște însă gradul de poluare și fără a exista o ierarhizare din perspectiva riscurilor pe care acestea le incumbă asupra stării de sănătate a populației și, prin urmare, au fost identificate nevoile de finanțare în domeniu.

Prioritățile naționale pentru **dezvoltarea urbană** aferente perioadei 2021-2027 se grupează în jurul a trei piloni principali: conectivitate - rețele digitale, mobilitate urbană; atractivitate - locuire, spații publice, acces la servicii de calitate, infrastructură verde; competitivitate – mediu de afaceri dinamic, locuri de muncă, educație și competențe, tehnologie. Acestea li se adaugă dimensiunea identității locale și consolidarea comunității - oportunități egale, valorizarea patrimoniului, valorificarea oportunităților turistice.

Analiza **sectorului pescuit și acvacultură** a evidențiat starea de fapt a întregului sector prin identificarea problemelor, realităților și necesităților cu care se confruntă toți actorii în vederea transpunerii acestora în intervenții și direcții prioritare de dezvoltare în cadrul strategiei sectorului pentru perioada post 2020 în corelare cu obiectivele PCP. Astfel, este necesară sprijinirea pescuitului durabil și conservarea resurselor biologice acvatice, precum și sprijinirea activităților de acvacultură și procesare durabile și comercializarea produselor din pescuit și din acvacultură. Intervențiile acestea vor contribui la realizarea de investiții albastre, economie durabilă și adaptare la schimbările climatice.

Astfel, sunt avute în vedere acțiuni referitoare la:

❖ **eficiență energetică;**

- ☞ sprijinirea marilor întreprinderi, respectiv a IMM-urilor, în acțiunile de îmbunătățire a eficienței lor energetice, prin proiecte demonstrative și de eficiență energetică în IMM-uri și măsuri de sprijin adiacente și proiecte de eficiență energetică în întreprinderile mari și măsuri de sprijin adiacente;
- ☞ îmbunătățirea eficienței energetice în clădiri publice și rezidențiale, inclusiv prin utilizarea unor surse alternative de energie, precum și consolidarea clădirilor, în funcție de riscurile identificate;
- ☞ Îmbunătățirea eficienței energetice în domeniul încălzirii centralizate pe baza de combustibili alternativi/SACET de condominiu;
- ☞ **sisteme și rețele inteligente de energie;**
- ☞ promovarea utilizării de echipamente și sisteme inteligente pentru asigurarea calității energiei electrice;
- ☞ implementarea de soluții digitale pentru localizarea/izolarea defectelor și realimentarea cu energie în mediul rural și urban;
- ☞ digitalizarea stațiilor de transformare și soluții privind controlul rețelei de la distanță;
- ☞ măsuri de creștere a adecvanței SEN prin investiții în soluții de flexibilitate;
- ☞ implementarea de soluții privind stocarea energiei “behind the meter”;

☞ **apă și apă uzată;**

- ☞ **acțiuni integrate de dezvoltare a sistemelor de apă și apă uzată** regionale, respectiv:
  - ✓ construirea și reabilitarea rețelelor de canalizare și construirea/reabilitarea/modernizare (treaptă terțiară) a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea și epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e., inclusiv soluții pentru un management adecvat pentru tratarea nămolurilor rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate; sisteme individuale adecvate de tratare a apelor uzate pot fi finanțate, în cadrul proiectelor regionale integrate de apă uzată, ca soluții tehnice aplicate punctual și justificat, la nivelul anumitor aglomerări, ulterior stabilirii și

implementării cadrului legal și metodologic de către autoritățile responsabile la nivel național;

✓ construirea și reabilitarea și de sisteme de captare și aducțiune, stații de tratare, rețele de transport și distribuire a apei destinate consumului uman în contextul proiectelor integrate de apă și apă uzată;

✓ măsuri necesare pentru eficientizarea proiectelor și sustenabilitatea investițiilor (automatizări, SCADA, GIS, contorizări, măsuri privind implementarea managementului activelor etc.);

⇒ **acțiuni de pregătirea și gestionarea proiectelor de investiții** de apă și apă uzată;

⇒ **acțiuni de consolidare a capacității actorilor** implicați în sector;

⇒ **economia circulară;**

⇒ îmbunătățirea modului de gestionare a deșeurilor municipale în vederea asigurării tranziției spre economia circulară, respectiv:

✚ Investiții în extinderea sistemelor de colectare separată atât în ceea ce privește colectarea din poartă în poartă a deșeurilor reciclabile și a biodeșeurilor, dar și colectarea deșeurilor textile și deșeurile periculoase menajere (echipamente mobile de colectare, mașini pentru colectarea separată, infrastructura suport pentru colectarea, transportul deșeurilor și stocarea temporară, inclusiv centre de colectare prin aport voluntar);

✚ Investiții privind valorificarea materială a deșeurilor (stații de sortare, stații de compostare și instalații de digestie anaerobă);

✚ Investiții privind instalații de tratare a deșeurilor reziduale, inclusiv îmbunătățirea instalațiilor TMB existente

⇒ investiții individuale suplimentare pentru închiderea depozitelor de deșeuri neconforme;

⇒ întărirea capacității instituționale a actorilor din sector (MMAP, ANPM, UAT, ADI-uri, ANRSC) în vederea accelerării tranziției spre economia circulară;

⇒ **biodiversitate;**

⇒ îmbunătățirea accesului administratorilor/custozilor siturilor Natura 2000 la servicii de asistență tehnică specializată pentru elaborarea sau revizuirea Planurilor de management a siturilor Natura 2000/ Planuri de acțiune pentru specii, pentru toate tipurile de habitate (inclusiv cele din mediu marin), prioritate la finanțare având planurile de management ale siturilor aflate în arealul proiectelor de infrastructură;

⇒ menținerea/îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și habitatelor prin măsuri de conservare specifice prevăzute în planurile de management al siturilor Natura 2000, planuri de acțiune pentru specii, și după caz a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate în afara ariilor naturale protejate;

⇒ facilitarea accesului autorităților și entităților cu rol în managementul biodiversității la servicii de asistență tehnică, cercetare și echipamente pentru îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor (ex. realizarea de studii științifice) și consolidarea capacității de management al rețelei Natura 2000 și al altor arii naturale protejate de interes național;

⇒ **calitatea aerului;**

⇒ dotarea Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului cu echipamente noi, prin înlocuirea sau up-datarea echipamentelor existente de măsurare a poluanților uzate din punct de vedere moral și tehnic, astfel încât să se continue conformarea cu cerințele de asigurare și controlul calității datelor și de raportare a RO la CE, conform prevederilor directivelor europene;

⇒ **managementul riscurilor;**

⇒ amenajarea complexă a bazinelor hidrografice prin utilizarea infrastructurii verzi sau prin adaptarea, construirea ori reabilitarea infrastructurii existente de gospodărire a apelor și

îmbunătățiri funciare adaptate la noile practici UE, inclusiv cele privind asigurarea conectivității laterale și/sau transversale a râului;

- ⇒ dezvoltarea infrastructurii de monitorizare, avertizare și alarmare a fenomenelor hidro-meteorologice severe (inundații și secetă) pentru evaluarea și gestionarea durabilă a resurselor naturale, inclusiv activități în scopul conștientizării publice;
- ⇒ consolidarea capacității administrative pentru asigurarea implementării directivelor europene în domeniu.
- ⇒ continuarea măsurilor de limitare a efectelor negative ale eroziunii costiere
- ⇒ sprijinirea măsurilor pentru sistemul de gestionare a riscurilor, inclusiv creșterea rezilienței la nivel național și adaptarea continuă la realitatea operațională;
- ⇒ **situri contaminate;**
- ⇒ sprijinirea procesului de inventariere și investigare preliminară și detaliată a siturilor Potențial contaminate, (în principal prin dezvoltarea unei baze de date și a unei platforme GIS care să permită actualizarea permanentă);
- ⇒ remedierea siturilor contaminate orfane aflate în proprietatea autoritatilor publice sau puse la dispoziția acestora de către proprietar, asigurarea calitatii factorilor de mediu, în vederea protejării sănătății umane și mediului, inclusiv monitorizare postremediere a acestora.

❖ **regenerare urbană**

- ⇒ regenerarea spațiilor urbane degradate prin investiții în infrastructura verde în zonele urbane și/sau reconversia funcțională a acestora;
- ⇒ **mobilitate urbană;**
- ⇒ dezvoltarea infrastructurii urbane curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi);
- ⇒ dezvoltarea unor culoare de mobilitate;
- ⇒ realizarea de infrastructuri specifice pentru combustibili alternativi;
- ⇒ dezvoltarea și modernizarea rețelei de transport public;
- ⇒ dezvoltarea transportului metropolitan precum și îmbunătățirea calității serviciilor pe calea ferată prin asigurarea unor mijloace de transport ecologice pentru transportul călătorilor, precum și infrastructură pentru transportul public, sisteme inteligente de transport pentru transport public, ciclism și infrastructură de transport pietonal, dezvoltarea și optimizarea sistemelor de transport public, inclusiv: modernizarea, extinderea liniilor de tramvai, achiziționare, modernizare material rulant (tramvaie), achiziționare troleibuze, autobuze, modernizare, echipare depou, e-ticketing;
- ⇒ **pescuit și acvacultură;**
- ⇒ sprijinirea activităților de pescuit durabile din punct de vedere economic, social și al mediului;
- ⇒ promovarea activităților sustenabile de acvacultură;
- ⇒ promovarea marketingului, calității și valorii adăugate a produselor din pescuit și din acvacultură, precum și procesarea acestor produse;

COMPLEMENTARITĂȚI ÎNTRE PROGRAME

Complementaritățile între POR-uri și programele naționale vizează în principal domeniile eficiență energetică, riscuri, economie circulară, infrastructură verde, situri poluate și mobilitate urbană.

În ceea ce privește **eficiența energetică**, prin POR-uri se va finanța eficiența energetică în clădiri publice și locuințe (luând în considerare riscul la cutremur), precum și încălzire centralizată pe baza de combustibili alternativi/SACET de condominiu, iar prin PODD se va finanța eficiența energetică în IMM și întreprinderi mari. Totodată, prin POTJ sunt avute în vedere finanțări privind

dezvoltarea de tehnologii și infrastructuri pentru o energie curată la prețuri accesibile și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în eficiența energetică și energia din surse regenerabile pentru IMM-uri și întreprinderi mari.

Din perspectiva **riscurilor**, prin POR-uri se va finanța riscul la cutremure în contextul investițiilor în clădiri prin prisma eficienței energetice. Prin PODD se va finanța riscul la inundații, secetă, eroziune costieră și sistemul de management al riscurilor.

Referitor la **economia circulară**, prin POR-uri și POTJ se va acorda sprijin pentru IMM-urile care prin activitatea lor contribuie la acțiunile de prevenire a generării de deșeuri și reducerea cantității acestora, precum și acțiuni de creștere a reutilizării eficiente și reciclării acestora.. Prin PODD se va acorda finanțare pentru autoritățile publice în vederea sprijinirii măsurilor pentru îndeplinirea obiectivelor de reciclare și depozitare a deșeurilor prevăzute în Pachetul privind economia circulară și îndeplinirea angajamentelor luate privind închiderea depozitelor de deșeuri.

În ceea ce privește **infrastructura verde**, prin POR-uri se are în vedere finanțarea regenerării spațiilor urbane degradate, inclusiv prin promovarea investițiilor ce promovează infrastructura verde în zonele urbane, iar prin PODD finanțarea conservării biodiversității în ariile Natura 2000 și prin POTJ sunt vizate investiții în proiecte de restaurare a terenurilor și de reconversie în măsura în care acestea vor fi identificate ca prioritare prin planurile de tranziție Justă. De menționat este faptul că pentru toate proiectele de infrastructură de transport din POT/POR-uri menținerea și refacerea infrastructurii verzi va reprezenta o preocupare majoră.

Referitor la **siturile poluate**, complementaritatea este asigurată între POR-uri, PODD și POTJ. Astfel, prin POR-uri se urmărește finanțarea reconversiei funcționale a terenurilor virane degradate/neutilizate/abandonate din zona urbană, în timp ce prin PODD este avută în vedere inventarierea și investigare preliminară și detaliată a siturilor potențial contaminate și remedierea acestora. Totodată, prin POTJ sunt avute în vedere investiții în regenerarea și decontaminarea siturilor poluate, în funcție de prioritățile identificate în planurile de tranziție Justă.

În ceea ce privește **mobilitatea urbană**, există complementaritate între POR-uri și POT, respectiv între finanțările urbane din POR privind creșterea utilizării transportului public și a altor forme de mobilitate urbană ecologice, dezvoltarea infrastructurii urbane curate și infrastructura pentru combustibili alternativi și cele din POT privind trenurile metropolitane, metroul și materialul rulant.

COMPLEMENTARITATEA ÎNTRE FONDURI

La nivelul **OP 2 – o Europă mai verde**, referitor la **eficiența energetică**, fondurile vor avea o abordare complementară în ceea ce privește FEDR/FC și FTJ. Prin FEDR /FC se va finanța eficiența energetică în clădiri publice și locuințe, încălzirea centralizată și în mediul privat, în timp ce din FTJ, în teritoriul pre-identificat, se au în vedere finanțări ce vizează dezvoltarea de tehnologii și infrastructuri pentru o energie curată la prețuri accesibile și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și producerea energiei din surse regenerabile pentru mediul privat. De precizat este faptul că FC va finanța eficiența energetică în regiunea București-Ilfov.

Similar, în ceea ce privește **apa/apa uzată** se va asigura complementaritatea între FEDR și FC, din FC finanțându-se acest sector în regiunea București-Ilfov.

Referitor la **economia circulară**, se asigură complementaritatea între FEDR, FC și FTJ. Din FEDR se vor asigura investițiile în mediul privat care vizează măsurile pentru IMM-uri care prin activitatea lor contribuie la îndeplinirea obiectivelor de reciclare, în timp ce din FC se asigură finanțare pentru autoritățile locale pentru îndeplinirea obiectivelor de reciclare și depozitare a deșeurilor prevăzute în Pachetul privind economia circulară. De asemenea, din FTJ se are în vedere finanțarea acțiunilor IMMurilor care contribuie la reducerea cantităților de deșeuri și consolidarea economiei circulare la nivel județean, funcție de prioritățile identificate în planurile de tranziție Justă.

În ceea ce privește **biodiversitatea și infrastructura verde**, complementaritatea este asigurată între FEDR și FC în sensul că FEDR vizează investiții în conservarea biodiversității în ariile Natura 2000, iar prin ambele se vor implementa proiecte care vor avea în vedere realizarea infrastructurii verzi. Totodată, prin FTJ vor fi investiții în proiecte de restaurare și de reconversie a terenurilor.

Referitor la domeniul **mobilitate urbană**, se va realiza complementaritatea între FEDR și FC, în sensul că din FC se va finanța dezvoltarea infrastructurii de metrou în regiunea București-Ilfov, iar din FEDR restul investițiilor care contribuie la îmbunătățirea mobilității urbane, respectiv a transportului public urban și a altor forme de mobilitate urbană ecologică, a infrastructurii urbane curate și pentru combustibili alternativi, precum și a trenurilor metropolitane și materialului rulant.

COMPLEMENTARITĂȚI ȘI SINERGII CU ALTE INSTRUMENTE ALE UNIUNII EUROPENE

Programul LIFE va contribui la: tranziția către o economie circulară, eficientă din punct de vedere al resurselor și al energiei, cu emisii scăzute de dioxid de carbon și rezistentă la schimbările climatice, protecția și îmbunătățirea calității mediului și la conservarea naturii și oprirea și inversarea tendinței de declin al biodiversității. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor acționează în calitate de punct de contact pentru programul LIFE. Programul cuprinde două domenii de acțiune principale:

Mediu: natură și biodiversitate și economia circulară și calitatea vieții;

Politici climatice: atenuare și adaptare și tranziția către o energie curată. Componenta de granturi și achiziții publice din cadrul programului LIFE va fi în continuare gestionată direct de către Comisie, cu sprijinul unei agenții executive.

Se vor dezvolta sinergii în special cu FEDR, care în cadrul proiectelor demonstrative și de eficiență energetică în IMM-uri va finanța acțiuni de promovare a reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră. Totodată, FEDR va sprijini intervențiile vizând îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi, în special în mediul urban, și reducerea poluării și va realiza investiții în rețeaua Natura 2000.

În ceea ce privește complementaritatea cu FSE+, programul LIFE va asigura finanțare pentru acțiuni de inovare, adaptare socială și responsabilizare a întreprinderilor, lucrătorilor și cetățenilor, astfel încât aceștia să își dezvolte capacitățile și competențele de care au nevoie pentru a contribui la combaterea schimbărilor climatice.

În cadrul clusterului „Alimente, bioeconomie, resurse naturale, agricultură și mediu”, activitățile **programului Orizont Europa** vor permite crearea unei baze de cunoștințe și găsirea de soluții pentru: protecția, gestionarea și utilizarea durabilă a resurselor naturale terestre și marine, precum și consolidarea rolului sistemelor terestre și acvatice ca absorbanți de carbon; protecția biodiversității, securizarea serviciilor ecosistemice și garantarea securității alimentare și nutriționale, asigurând regimuri alimentare sigure, sănătoase și nutritive; accelerarea tranziției de la o economie liniară bazată pe combustibilii fosili la o economie circulară eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, rezilientă, cu emisii scăzute, inclusiv de carbon, precum și sprijinirea dezvoltării unei bioeconomii durabile și a economiei albastre și dezvoltarea unor zone rurale, montane, costiere și urbane reziliente și dinamice.

Aceste activități vor fi complementare intervențiilor finanțate din FEDR în ceea ce privește creșterea reutilizării și reciclării deșeurilor și promovarea tranziției către o economie circulară. În același timp, complementar acțiunii FEDR, Orizont Europa va sprijini cercetarea și inovația în cadrul diferitelor sectoare cu emisii reduse de carbon, în special în domenii precum: energie regenerabilă, sisteme energetice inteligente, eficiență energetică, soluții integrate de stocare a energiei etc.

Mecanismul pentru interconectarea Europei sprijină investițiile în infrastructurile transfrontaliere din sectorul energiei, fiind complementar acțiunilor întreprinse în domeniul energiei din cadrul PODD. MIE va completa investițiile realizate din FEDR în domeniul energetic prin dezvoltarea de proiecte având ca obiectiv o mai bună integrare a pieței interne a energiei, interoperabilitatea rețelilor transfrontaliere și transsectoriale, facilitarea decarbonizării și securitatea aprovizionării.

Obiectivul general al **Mecanismului de protecție civilă al Uniunii Europene** este consolidarea cooperării dintre statele membre ale UE în domeniul protecției civile, în vederea îmbunătățirii prevenirii, pregătirii și reacției la dezastre. Când scara de urgență copleșește capacitățile de răspuns ale unei țări, aceasta poate solicita asistență prin intermediul Mecanismului. În complementaritate cu FSE+, cu scopul de a consolida prevenirea, pregătirea și răspunsul eficace la dezastre, Mecanismul de protecție civilă al UE va putea finanța acțiuni de informare, educare și sensibilizare a publicului, precum și acțiuni asociate de diseminare, în scopul implicării cetățenilor în prevenirea și reducerea la minimum a efectelor produse de dezastre în Uniune și pentru a ajuta cetățenii Uniunii să se protejeze ei înșiși cu mai multă eficacitate și în mod durabil.

o **O EUROPĂ CONECTATĂ**

O parte din finanțarea alocată României pentru această etapă (aprox. **30,6 mld. euro**), va fi destinată obiectivului **conectivitate**, adică acelor investiții prin care se va facilita dezvoltarea unei rețele TEN-T durabilă, rezilientă în fața schimbărilor climatice, inteligentă, sigură și intermodală. Totodată, se vor avea în vedere și investițiile în infrastructură de bandă largă, de foarte mare capacitate, de tip **Broadband**.

Obiectivul politic 3 - O Europă mai conectată prin creșterea mobilității și conectivitatea TIC regională

O Europă mai interconectată poate fi realizată prin creșterea conectivității transportului, dezvoltarea rețelilor TEN-T durabile, inteligente, sigure și intermodale, rezistente la schimbările climatice, durabile, inteligente și intermodale la nivel național, regional și local inclusiv printr-un acces mai bun la rețeaua TEN-T și mobilitatea transfrontalieră.

Un transport sustenabil și eficient este important pentru a asigura legătura între regiuni și țări, conectând astfel piețe și persoane și contribuind la activitatea economică, la dezvoltare și la creștere. Pentru a asigura coeziunea și competitivitatea, sunt necesare, de asemenea, conexiuni fluide între toate statele membre ale UE.

În cadrul acestui obiectiv de politica, România își propune finalizarea unor tronsoane ale rețelei TEN-T principală și anumite părți ale rețelei TEN-T globale, transportul fiind un factor important al dezvoltării economiei.

Astfel, prioritatea pentru România rămâne dezvoltarea infrastructurii de transport în special pe rețeaua principală, precum și conexiunea regiunilor la rețeaua TEN-T prin realizarea variantelor ocolitoare și a racordurilor lipsă, care va permite o mai bună interconectare a regiunilor dar și a României cu alte state membre.

Pentru România rămân vitale investițiile în toate modurile de transport. Astfel, fondurile UE vor continua să se concentreze pe optimizarea conectivității atât pe plan intern, cât și internațional, și dezvoltarea unui transport durabil.

Sunt necesare investiții prioritare pentru continuarea dezvoltării rețelelor TEN-T, inclusiv pentru îmbunătățirea legăturilor la acestea, pentru creșterea mobilității naționale, regionale și transfrontaliere. Creșterea numărului de pasageri, optimizarea traficului, siguranța pasagerilor și a mărfurilor și calitatea în ansamblu a serviciului oferit sunt aspecte care vor face obiectul viitoarelor intervenții.

Atât Programul Operațional Transport cât și Programele Operaționale Regionale reprezintă instrumentele de finanțare care vin să servească obiectivului de politica 3 - O Europă mai conectată, să finanțeze intervențiile în infrastructuri de transport care urmăresc reducerea decalajelor de dezvoltare, reducerea blocajelor și a timpilor de călătorie, și creșterea competitivității regiunilor.

Drumurile joacă un rol semnificativ în acest sens, întrucât transportul rutier reprezintă soluția de transport cea mai utilizată în UE atât din punct de vedere al mărfurilor transportate cât și din punct de vedere al traficului de calatori.

În ceea ce privește modul de **transport rutier**, va fi tratată cu prioritate rețeaua primară la nivelul României care este întinsă în preponderență pe aliniamentul rețelei TEN-T Centrale și TEN-T Globale. Rețeaua primară reflectă la nivel național conceptul politicii UE de focalizare a principalelor investiții pe o rețea compactă ce reprezintă coloana vertebrală a sistemului de transport. Rețeaua primară rutieră va reprezenta baza de la care România va aborda procesul investițional post 2020. Complementar rețelei primare sunt avute în vedere intervențiile la nivelul rețelei secundare de transport având rolul de a asigura accesibilitatea regională și urbană a rețelei primare de transport în mod eficient, sigur și cu impact redus asupra mediului. Fără o accesibilitate crescută a regiunilor și centrelor urbane la rețeaua primară vor fi afectate accesul la piața unică și locurile de muncă, se reduc oportunitățile de investiții și scade gradul de satisfacție socială.

În domeniul **infrastructurii feroviare** intervențiile se vor focaliza asupra continuării modernizării rețelei primare de cale ferată a României pentru secțiunile situate predominant pe rețeaua TEN-T Centrală. Acțiunile susținute au în vedere achiziții de mijloacele de lucru (trenuri de lucru și echipamente) pentru asigurarea proceselor de modernizare a infrastructurilor feroviare precum și conformarea cu parametrii tehnici, inclusiv în ceea ce privește sistemul ERTMS.

Pentru a asigura beneficiile economice, sociale și de mediu aduse de modernizarea rețelei feroviare de cale ferată este necesar ca serviciile de transport să fie la calitatea solicitată de utilizatori, completate și de măsurile de facilitare a eficienței transportului feroviar public de călători (optimizarea mersului trenurilor – graficului de călătorii, sistemele de ticketing, măsuri de creștere a accesibilității persoanelor cu deficiențe de deplasare și alte măsuri similare).

Un sistem de transport eficient trebuie să asigure traseul neîntrerupt al călătorilor și al mărfurilor la destinațiile solicitate. Un sistem de **transport multimodal** asigură acest deziderat prin utilizarea a mai mult de un mod de transport. În România în cadrul principalelor orașe este necesară asigurarea atât a terminalelor de transport intermodal, cât și a legăturilor acestora cu principalele huburi modale.

Transportul naval este considerat alături de transportul feroviar un mod de transport mai prietenos cu mediu și astfel participă la implementarea strategiei europene Green Deal și contribuie la obținerea dezideratului de neutralitate a emisiilor de carbon. Transportul naval este susținut în sinergie și de Mecanismul Interconectarea Europei 2021-2027 cu accent deosebit pe modernizarea căilor navigabile.

Având în vedere datele statistice referitoare la rata accidentelor rutiere în România, **siguranța rutieră** este printre cele mai scăzute dintre statele UE. Prioritățile propuse spre finanțare au în vedere operațiuni care să contribuie la îmbunătățirea siguranței circulației rutiere, reducerea numărului de accidente rutiere, în particular a accidentelor fatale în scopul contribuției la „Viziunea 0” a Comisiei Europene, precum și minimizarea efectelor economice cauzate de aceste accidente.

Astfel, sunt avute în vedere acțiuni referitoare la:

- ↪ creșterea accesibilității regiunilor și populației prin construcția/ modernizarea rețelei rutiere și feroviare, la standarde europene, în special la nivelul rețelei TEN-T;
- ↪ finalizarea tronsoanelor rutiere inițiate anterior și continuarea investițiilor în dezvoltarea rețelei TEN-T centrale și globale pentru asigurarea accesibilității la piețele internaționale;
- ↪ reabilitarea și modernizarea drumurilor naționale care asigură conectivitatea zonelor cu o accesibilitate redusă;
- ↪ realizarea de legături rutiere secundare reabilite și nou construite către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T (drumuri județene inclusiv de tip descărcări autostradă;
- ↪ îmbunătățirea sistemului de management al infrastructurii rutiere și a condițiilor de siguranță;
- ↪ finalizarea investițiilor inițiate pe tronsoanele feroviare care asigură conectivitatea cu piețele internaționale, în coordonare cu proiectele propuse spre finanțare în CEF, îmbunătățirea condițiilor de management și control al traficului feroviar; implementarea unui mixt de măsuri de reformă și optimizare a serviciilor;
- ↪ creșterea atractivității transportului naval prin îmbunătățirea condițiilor de navigație prin investiții în infrastructura portuară și prin investiții în căi navigabile;
- ↪ creșterea atractivității transportului intermodal pentru atragerea unui volum crescut de mărfuri manipulat în terminale intermodale (inclusiv în porturi);

COMPLEMENTARITĂȚI ÎNTRE PROGRAME

Complementaritățile între programe în cadrul OP 3 sunt asigurate între POR-uri și POT. Astfel, prin POR se va finanța creșterea gradului de accesibilitate prin investiții în legături rutiere secundare conectate cu infrastructura TEN-T și soluții pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, iar prin POT se va finanța TEN-T rutier, infrastructura rutieră națională, TEN-T feroviar, infrastructura feroviară națională, îmbunătățirea mobilității naționale, transport multimodal, căi navigabile și porturi și siguranța rutieră.

COMPLEMENTARITATEA ÎNTRE FONDURI

În cadrul **OP 3 – o Europă mai conectată**, complementaritatea va fi realizată în domeniul **transporturi** între FEDR și FC, ca și în cazul mobilității urbane. Din FEDR se vor finanța investițiile în legături rutiere secundare conectate cu infrastructura TEN-T, TEN-T rutier și feroviar, precum și infrastructura rutieră și feroviară națională și siguranța rutiera. Din FC se va finanța TEN-T rutier și feroviar, transportul multimodal, caile navigabile și porturile. Mecanismul de finanțare între FEDR și FC privind TEN-T rutier și feroviar urmează a fi stabilit la nivel de program.

COMPLEMENTARITĂȚI ȘI SINERGII CU ALTE INSTRUMENTE ALE UNIUNII EUROPENE

Proiectele de rețele de transport transeuropene vor continua să fie finanțate atât prin gestiune partajată, din Fondul de Coeziune, cât și prin gestiune directă, în cadrul **Mecanismului pentru interconectarea Europei (MIE)**.

Ca în perioada 2014-2020, cea mai mare parte a alocării MIE va fi destinată finanțării rețelei de căi ferate și sectorului naval.

Astfel, MIE va finanța intervenții similare cu cele prevăzute în POT. Dată fiind nevoia uriașă de investiții la nivelul sectorului rutier și feroviar, pentru dezvoltarea rețelei TEN-T, nu există elemente de suprapunere, ci din contră, de complementaritate fiind avută în vedere următoarea abordare care creează un echilibru investițional la nivelul surselor/instrumentelor de finanțare,

respectiv o puternică preferință pentru finanțarea infrastructurii feroviare din CEF, în timp ce POT se va axa pe concentrarea investițiilor la nivelul sectorului rutier.

o O EUROPĂ MAI SOCIALĂ

Prin această operațiune, se dorește să fie implementat *Pilonul european al drepturilor sociale*, adică se vor urmări investiții pentru a îmbunătăți **accesul la piața muncii** prin politici active în domeniul pieței forței de muncă (*ocupare*), prin anticiparea nevoilor în materie de competențe și prin sprijinirea tranzițiilor și a mobilității pe piața muncii. De asemenea, vor fi analizate investițiile care vor îmbunătăți calitatea, eficacitatea și relevanța pieței forței de muncă, prin crearea unor sisteme de **educație și formare** performante. Și nu în ultimul rând, pentru realizarea acestui obiectiv, menționăm investițiile care vor favoriza **incluziunea activă**, pentru promovarea integrării socioeconomice a comunităților marginalizate, pentru consolidarea accesului la servicii de calitate, pentru abordarea problemei deprivării materiale și pentru a investi în locuințe, în **asistență medicală** și în infrastructura de îngrijire pe termen lung.

Obiectivul de Politică 4 – O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale

Prin intervențiile vizate la nivelul Obiectivului de Politică 4, România are în vedere crearea acelor pârghii fundamentale dezvoltării tuturor sectoarelor economice, respectiv investițiile în oameni. În acest context, intervențiile vizate au în vedere patru aspecte majore:

- A) asigurarea unei educații de calitate incluzive la toate nivelurile,
- B) adaptarea resursei umane la dinamica pieței muncii și a progresului tehnologic,
- C) combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale prin măsuri personalizate,
- D) asigurarea unor servicii de sănătate de calitate și accesibile tuturor .

În ceea ce privește **educația**, prin intervențiile avute în vedere, România își propune să adreseze cele mai stringente probleme cu care sistemul educațional se confruntă: reducerea părăsirii timpurii a școlii, un fenomen care a luat amploare în ultimii ani, prin măsuri atât la nivel de sistem educațional cât și prin măsuri centrate pe elev și familie; creșterea participării copiilor cu dizabilități/ cerințe educaționale speciale prin individualizarea învățării și adaptarea tehnicilor de predare la nevoile specifice acestor și accesibilizarea educației; încurajarea participării la educație de la cele mai fragede vârste până la învățământul terțiar, în special a copiilor/ tinerilor care provin din grupuri vulnerabile, inclusiv prin măsuri care se adresează părinților/ tutorilor; corelarea sistemului de educație cu cerințele/ competențele solicitate pe piața muncii.

În vederea soluționării deficitului de **forță de muncă**, sunt propuse o serie de măsuri prin care este vizată includerea pe piața muncii a unor grupuri cu o participare mai redusă, precum femeile care au în îngrijire copii, dar și activarea unor grupuri dezavantajate, precum șomerii, șomerii de lungă durată, inactivii, NEETs etc. În acest sens au fost prevăzute pachete integrate care să răspundă nevoilor complexe cu care aceștia se confruntă. Se au în vedere de asemenea, măsuri în sfera anteprenoriatului prin care se încurajează deschiderea de noi afaceri, dar și dezvoltarea sectorului economiei sociale. În contextul schimbărilor structurale pe piața muncii determinate de progresul tehnologic sau fenomene atipice precum epidemiile, sunt necesare măsuri

de adaptabilitate a lucrătorilor și a întreprinderilor precum reconversie/formare profesională, flexibilizarea formelor de muncă, asigurarea sănătății și securității la locul de muncă.

În vederea combaterii saraciei, **sprijinirii incluziunii și promovării dreptului la demnitate socială**, România își propune următoarele obiective generale: creșterea accesului la servicii sociale pentru populația vulnerabilă, cu precădere din mediul rural prin înființarea și dezvoltarea de servicii sociale la nivel local, creșterea calității serviciilor sociale destinate persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile prin asigurarea cu personal de specialitate bine pregătit la nivel local și infrastructura adecvată, reducerea gradului de excluziune socială pentru grupurile vulnerabile prin oferirea de suport și servicii accesibile pentru depășirea situațiilor de dificultate în care se afla, creșterea capacității sistemului național de asistență socială de a răspunde la nevoile populației vulnerabile prin dezvoltarea capacității furnizorilor de servicii sociale publici și privați la nivel local, creșterea capacității autorităților locale de a identifica și evalua nevoile sociale ale comunității într-un mod participativ și de a elabora planuri de acțiune adecvate.

Accelerarea remedierii principalelor probleme identificate în **domeniul sănătății** necesită o abordare integrată care să țină cont de: nevoia de a îmbunătăți serviciile de diagnostic și tratament necesar bolnavilor existenți concomitent cu nevoia de a investi în programe preventive de sănătate publică care să reducă în mod eficace povara bolilor în populație; necesitatea de a evita ca sectorul curativ al sistemului de sănătate să intre în competiție pentru resurse cu cel preventiv, precum și nevoia de a asigura intervențiile de sănătate de tip FSE (instruire resurse umane, dezvoltare de metodologii și proceduri, elaborare criterii de asigurare și control al calității serviciilor medicale, etc.) integrat și coordonat cu intervenții de tip FEDR (investiții în infrastructura fizică a unităților sanitare, aparatură, etc.).

Astfel, sunt avute în vedere acțiuni referitoare la:

- ⇒ educație;
- ⇒ investiții pentru îmbunătățirea accesibilității, calității și caracterului abordabil, din punctul de vedere al costurilor, ale educației și îngrijirii copiilor preșcolari, inclusiv ale infrastructurii aferente;
- ⇒ investiții pentru a preveni abandonul școlar timpuriu, prin introducerea: unei abordări centrate pe elev, pentru copiii expuși acestui risc, a unor programe „A doua șansă”, flexibile, dar și a unor servicii relevante de consiliere și orientare profesională, concomitent cu îmbunătățirea competențelor cadrelor didactice, astfel încât să poată să acorde atenția necesară copiilor din grupurile vulnerabile/dezavantajate;
- ⇒ investiții pentru a ameliora calitatea educației și formării profesionale, astfel încât să se adapteze evoluțiilor înregistrate pe piața forței de muncă, inclusiv formările necesare și furnizarea de echipamente specifice;
- ⇒ investiții pentru a sprijini dezvoltarea unor metode și tehnici de predare inovatoare și eficace;
- ⇒ **infrastructura educațională;**
- ⇒ îmbunătățirea accesului la educație prin construire / reabilitare / modernizare / dotare pentru toate tipurile de instituții de educație (preșcolar, învățământ primar, secundar, terțiar centre de educație și formare profesională / învățământ dual, etc.);
- ⇒ **acces pe piața muncii;**
- ⇒ integrarea tinerilor pe piața muncii;
- ⇒ asigurarea accesului la ocupare pentru categoriile vulnerabile, inclusiv creșterea ocupării femeilor;
- ⇒ dezvoltarea culturii antreprenoriale, sprijinirea antreprenoriatului și a economiei sociale;
- ⇒ dezvoltarea mecanismelor de anticipare a competențelor și de monitorizare a politicilor active de ocupare;

- ⇒ dezvoltarea dialogului social și implicarea partenerilor sociali în implementarea politicilor de ocupare, inclusiv prin creșterea capacității acestora;
- ⇒ asigurarea unui mediu de lucru sigur și sănătos și promovarea îmbătrânirii active;
- ⇒ creșterea participării la învățarea pe parcursul întregii vieți pentru asigurarea tranzițiilor pe piața muncii și a mobilității profesionale a angajaților;
- ⇒ **sănătate;**
- ⇒ investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructuri spitalicești noi cu impact teritorial, inclusiv: implementarea planului de tranziție, acțiuni de instituționalizare/ bugetare a spitalelor regionale, acțiuni de operaționalizare a spitalelor regionale, elaborarea și implementarea planului de formare a personalului;
- ⇒ dotarea și/sau modernizarea infrastructurii: cabinetelor medicilor de familie, a centrelor/compartimentelor unde se furnizează servicii de asistență medicală comunitară, în care se furnizează servicii de asistență medicală școlară, inclusiv servicii de asistență stomatologică;
- ⇒ dotarea/extinderea/ modernizarea / reabilitarea infrastructurii publice: a unităților sanitare/ altor structuri publice care desfășoară activități medicale de tip ambulatoriu, a centrelor regionale de screening (ex. cancer mamar, cancer colorectal, cancer col uterin etc);
- ⇒ dezvoltarea de instrumente de suport care să faciliteze creșterea accesibilității și eficacității serviciilor de asistență medicală primară și integrarea cu serviciile de asistență medicală comunitară;
- ⇒ servicii de reabilitare, paliativ și îngrijiri pe termen lung adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității;
- ⇒ investiții în infrastructură și servicii care vizează: unitățile sanitare dedicate serviciilor esențiale pentru afecțiuni complexe; structurile sanitare care au atribuții în prevenirea, controlul, diagnosticul și supravegherea bolilor transmisibile, inclusiv în epidemii, pandemii, controlul și supravegherea infecțiilor asociate actului medical și a celor implicate în sănătatea publică; Sistemul național de transfuzii, inclusiv a infrastructurii de testare a sângelui și/sau procesare a plasmiei.
- ⇒ implementarea de programe de screening populațional/ diagnosticare și tratament al stadiilor incipiente în special pentru persoane aparținând grupurilor vulnerabile;
- ⇒ măsuri privind diagnosticarea precoce și/ sau tratament, precum și creșterea capacității de îngrijire medicală a pacientului critic prenatal/ neonatal/ postneonatal;
- ⇒ măsuri destinate controlului infecțiilor asociate actului medical;
- ⇒ măsuri destinate creșterii eficacității serviciilor de laborator;
- ⇒ **sprijinirea incluziunii și promovarea dreptului la demnitate socială;**
- ⇒ acoperirea nevoii de servicii sociale primare în mediul rural (rețele de asistenți sociali, servicii sociale pentru îngrijirea persoanelor vârstnice, rețea de asistență medicală comunitară);
- ⇒ extinderea rețelei de servicii de îngrijire de zi (inclusiv servicii de recuperare și respiro pentru copii cu dizabilități) pentru copiii aflați în risc de separare de familii și pentru persoanele adulte cu dizabilități;
- ⇒ creșterea capacității serviciilor de îngrijire a persoanelor vârstnice la domiciliu pentru mediul urban, centrelor de găzduire și de integrare pentru migranți, serviciilor pentru victimele violentei domestice și ale traficului de persoane;
- ⇒ dezvoltarea unei rețele de suport pentru persoanele vârstnice izolate/fără susținători legali și dezvoltarea de programe de voluntariat la nivel local;
- ⇒ sprijinirea autorităților locale pentru clarificarea situației juridice a așezărilor informale, pentru diagnoza socială în cadrul comunității și pentru nevoia de locuire în cazul calamităților și pentru punerea în aplicare a strategiilor DLRC;

- ⇒ dezvoltarea rețelei de servicii pentru persoanele cu adicții și persoanele fără adăpost, pentru sprijinirea persoanelor post-detenție, de suport pentru încadrarea persoanelor cu dizabilități, de servicii mobile de recuperare pentru persoanele cu dizabilități;
- ⇒ crearea serviciilor de suport pentru asistarea deciziei pentru persoanele cu capacitate restrânsă de exercițiu;
- ⇒ sprijinirea persoanelor cu dizabilități în accesarea echipamentelor și tehnologiilor asistive, a familiilor monoparentale, a participării copiilor școlari în tabere de creație/sportive;
- ⇒ consilierea și orientarea tinerilor în proces de dezinstituționalizare și a copiilor cu probleme legate de comportament;
- ⇒ asigurarea de ajutor material sub forma de alimente, produse igiena, pachet pentru copil și masă caldă pentru persoanele dezavantajate;
- ⇒ creșterea calității serviciilor sociale prin asigurarea specializării/ perfecționării specialiștilor din domeniul social;
- ⇒ dezvoltarea infrastructurii de locuințe sociale în mediul urban;
- ⇒ dezvoltarea infrastructurii de servicii de recuperare pentru veterani;
- ⇒ dezvoltarea unei infrastructuri specifice pentru protejarea memoriei victimelor Holocaustului și promovarea nondiscriminării.

COMPLEMENTARITĂȚI ÎNTRE PROGRAME

Referitor la complementaritățile în cadrul OP 4, acestea sunt asigurate în principal pentru domeniile capital uman pentru piața muncii, educație și sănătate.

Astfel, pentru viitoarele investiții în **capital uman pentru piața muncii** au fost stabilite complementarități numai între programele naționale, respectiv POEO, POIDS și POTJ. Astfel, din POEO va fi asigurat sprijin pentru valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii, creșterea accesului pe piața muncii pentru toți, antreprenariat și economie socială și pentru susținerea reformelor pe piața muncii în acord cu dinamica pieței muncii. Din POIDS se vor asigura finanțări atât din FEDR, cât și din FSE, prin DLRC pentru măsuri referitoare la piețele de muncă locale și sprijin pentru grupurile sociale vulnerabile, precum și pentru îmbătrânirea activă și facilitarea accesului vârstnicilor la servicii. Totodată, din POIDS sunt propuse măsuri din FSE pentru ajutorarea persoanelor dezavantajate. Din POTJ se va acorda sprijin conform planurilor de tranziție Justă pentru perfecționarea și recalificarea lucrătorilor, asistență pentru căutarea unui loc de muncă acordată persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă și incluziunea activă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă în teritoriile vizate de program.

Referitor la **educație**, complementaritățile în acest domeniu sunt asigurate între POR-uri, POCIDIF, POEO și POIDS. Prin POR-uri se vor realiza investiții în infrastructuri specifice care vor asigura creșterea gradului de participare la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu (învățământ antepreșcolar, preșcolar, primar), creșterea gradului de participare la învățământul profesional și tehnic și creșterea relevanței învățământului terțiar. Prin POEO se vor asigura finanțări din FSE în ceea ce privește prevenirea părăsirii timpurii a școlii și creșterea accesului și a participării grupurilor dezavantajate la educație și formare profesională, creșterea calității și asigurarea echității în sistemul de educație și formare profesională, adaptarea ofertei de educație și formare profesională la dinamica pieței muncii și la provocările inovării și progresului tehnologic, creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic. Totodată, din POIDS sunt avute în vedere investiții prin DLRC în ceea ce privește infrastructura educațională și măsurile pentru combaterea abandonului școlar al elevilor. În același program, dar în afara DLRC sunt propuse măsuri tip FEDR și FSE+ pentru reducerea sărăciei copiilor și incluziunea socială a celor mai vulnerabili dintre ei, iar din FSE ajutorarea persoanelor dezavantajate.

În ceea ce privește domeniul **sănătate**, complementaritatea este avută în vedere între POS și POIDS. Astfel, complementar investițiilor în infrastructură (spitale regionale, județene, municipale, orășenești, alte infrastructuri, echipamente, e-sănătate, cercetare), servicii (de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu; de reabilitare, paliativă și îngrijiri pe termen lung) și alte măsuri FSE vizând utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament, precum și de formare profesională din POS, prin POIDS se vor putea asigura finanțări tip FEDR și FSE+ în cadrul DLRC și vor viza integrat infrastructura de servicii socio-medicale, precum și măsuri tip FSE+ de sprijin a rețelei de asistență medicală comunitară în mediul rural.

COMPLEMENTARITATEA ÎNTRE FONDURI

În cadrul **OP 4 – o Europă mai socială**, în ceea ce privește **capitalul uman pentru piața muncii**, complementaritatea este avută în vedere pentru investițiile din FSE+ și FTJ. Astfel, investițiilor tip FSE în regiunile vizate de tranziția justă se adaugă cele din FTJ privind perfecționarea și recalificarea lucrătorilor, asistență pentru căutarea unui loc de muncă, incluziunea activă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

În ceea ce privește domeniul **educație**, complementaritatea va fi asigurată între FSE și FEDR. Astfel, din FEDR se vor finanța investiții în e-educație, infrastructura școlară pentru învățământul ante-preșcolar, preșcolar, primar, profesional și tehnic și învățământul terțiar, inclusiv pentru combaterea abandonului școlar și reducerea sărăciei copiilor și incluziunea socială a celor mai vulnerabili dintre ei. Din FSE se vor realiza investiții pentru grupurile țintă care vor utiliza infrastructura realizată din FEDR.

De asemenea, complementaritatea între FSE+ și FEDR va fi asigurată și în ceea ce privește **combaterea sărăciei** în cadrul mecanismului DLRC.

În domeniul **sănătate**, complementaritățile sunt realizate între investițiile din FEDR, care vizează infrastructura de sănătate (spitale regionale, județene, municipale, orășenești, alte infrastructuri, echipamente, infrastructura sociomedicală), și FSE, care vizează în principal servicii (de asistență medicală primară, comunitară și servicii oferite în regim ambulatoriu; de reabilitare, paliativă și îngrijiri pe termen lung) și alte măsuri FSE vizând utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament, precum și de formare profesională.

COMPLEMENTARITĂȚI ȘI SINERGII CU ALTE INSTRUMENTE ALE UNIUNII EUROPENE

În timp ce **Fondul pentru Azil și Migrație** este conceput să se adreseze necesităților pe termen scurt privind integrarea migranților din state terțe, noua generație de fonduri ale Politicii de Coeziune (în special FSE+ și FEDR) asigură sprijin pentru integrarea pe termen mediu și lung a acestora, facilitând integrarea în piața muncii.

Programul **Erasmus +** va oferi oportunități de învățare și mobilitate pentru profesori, elevi, ucenici, tineri și studenți în vederea dobândirii de care aceștia din urmă a aptitudinilor și competențelor relevante, precum și a capacității de inserție profesională, care le pot facilita tranziția de la educație la piața muncii. Erasmus+ se va concentra puternic pe incluziune, scopul fiind acela de a permite ca tot mai mulți tineri provenind din medii defavorizate să aibă acces la acest program și va consolida oportunitățile de cooperare transnațională pentru universități, instituții de învățământ și de formare profesională.

În vederea sprijinirii mobilității internaționale de învățare și preluare de bune practici se are în vedere suplimentarea din buget FSE+ a mobilităților internaționale care, din constrângeri bugetare, nu pot fi acoperite din buget Erasmus+. Astfel, din FSE+ se va susține asigurarea unui sprijin financiar suplimentar față de grantul Erasmus+ pentru elevi / studenți / instituțiile cu

acreditare, cu scopul satisfacerii cererii de mobilitate internațională, asigurându-se astfel sinergia Erasmus+/FSE+.

În domeniul competențelor digitale, FEDR va completa abordarea vastă a programului Erasmus+ în materie de competențe sprijinind dezvoltarea și dobândirea de competențe digitale avansate necesare pentru dezvoltarea de tehnologii de vârf, în cooperare cu industriile relevante.

În timp ce prin FSE+ se va urmări creșterea accesului egal și în timp util la servicii de calitate, sustenabile și cu prețuri accesibile, precum și îmbunătățirea accesibilității, a eficacității și a rezilienței sistemelor de sănătate și a serviciilor de îngrijire pe termen lung, activitățile de cercetare și inovare din cadrul **programului Orizont Europa** vor crea legături strânse între cercetarea bazată pe descoperire, cercetarea clinică, epidemiologică translațională, etică, ecologică și socioeconomică, precum și între acestea și științele reglementării. Acestea vor aborda domenii cu nevoi clinice nesatisfăcute, ca, de exemplu, bolile rare sau dificil de tratat (de ex. cancerul pediatric și cancerul pulmonar).

În complementaritate cu FSE+, **programul Europa digitală** va sprijini formarea competențelor digitale avansate atât pentru actuala și viitoarea forță de muncă, cât și pentru întreprinderile mici și mijlocii și administrația publică. Programul asigură tipurile de intervenții necesare pentru ca forța de muncă actuală și studenții să poată dobândi ușor competențe digitale avansate, în special în calculul de înaltă performanță, inteligența artificială și securitatea cibernetică, oferindu-le absolvenților și lucrătorilor existenți mijloacele necesare pentru a dobândi și de a-și dezvolta aceste competențe, indiferent de locul în care se află.

Programul **EU4Health 2021-2027** este răspunsul pe care Uniunea Europeană l-a dat soluționării provocărilor legate de pandemia COVID-19, având ca obiective stimularea pregătirii UE pentru amenințările majore transfrontaliere pentru sănătate, precum și consolidarea sistemelor de sănătate, rezistente și capabile să se confrunte cu epidemii și provocări pe termen lung, cum ar fi îmbătrânirea populației și inegalitățile în starea de sănătate. Programul, cu un buget de aprox. 9,4 mld. Euro, asigură acțiunea sinergică și complementaritatea în domeniul sănătății cu FSE+ (sprijinirea dezvoltării de competențe pentru personalul medical și a accesului îmbunătățit la asistență medicală), FEDR (modernizarea infrastructurii în sectoarele de sănătate publică și privată, investițiile în cercetare și inovare, în asimilarea de tehnologii avansate și soluții inovatoare), Orizont Europa (cercetarea și inovarea în domeniul sănătății), Europa Digitală (implementarea infrastructurii digitale în domeniul sănătății, inteligența artificială, valorificarea oportunităților pe care le oferă supercalculatoarele în ceea ce privește sănătatea), Mecanismul pentru Interconectarea Europei (finanțarea rețelor Gigabit cu grad ridicat de rezistență, pentru a conecta factorii socio-economici, inclusiv spitalele și centrele medicale, în domenii în care astfel de rețele nu există sau sunt prevăzute a fi realizate în viitorul apropiat), Mecanismul de Redresare și de Reziliență (sprijinirea creșterii rezilienței sistemelor de sănătate naționale) și Mecanismul de Protecție Civilă al Uniunii (sprijinirea eforturilor în situații de urgență, modernizarea capacităților rescEU etc.).

Prin intervențiile pe care le susține, **Programul de Sprijin pentru Reforme** va fi coerent și complementar cu FSE+ care numără printre obiectivele sale contribuția la dezvoltarea capacității instituționale a tuturor instituțiilor și serviciilor pieței muncii, inclusiv a serviciilor publice de ocupare a forței de muncă, a instituțiilor de securitate socială, a instituțiilor de microfinanțare și a instituțiilor care oferă finanțare pentru întreprinderile sociale și pentru economia socială. Programul de Sprijin pentru Reforme este așteptat, de asemenea, să aibă un efect pozitiv asupra ocupării forței de muncă prin susținerea reformelor pe piața muncii, în special a celor care sporesc competențele și calificările forței de muncă, și prin adaptarea competențelor la nevoile pieței.

Programul Corpul european de solidaritate își propune să stimuleze implicarea tinerilor și a organizațiilor în activități de solidaritate accesibile și de înaltă calitate, reprezentând o platformă unică, atât în interiorul, cât și în afara UE. Programul va dezvolta legături strânse și sinergii cu cadrele și cu sistemele naționale, precum programele de servicii civice.

Fondul pentru justiție, drepturi și valori asigură sinergii de politică cu Fondului Social European+, prin promovarea egalității de gen și a egalității de șanse, a valorilor UE și a respectării drepturilor fundamentale. FSE+ va oferi cetățenilor sprijin prin investiții în capitalul uman, ocuparea forței de muncă, inovarea socială, dobândirea de competențe digitale de bază, incluziunea socială a persoanelor celor mai defavorizate. În mod complementar, programele din cadrul Fondului pentru justiție, drepturi și valori vor promova ocuparea forței de muncă, politicile sociale și educaționale prin dezvoltarea de capacități eficiente în materie de justiție și asigurarea respectării legii.

○ **O EUROPĂ MAI APROPIATĂ DE CETĂTENII SĂI**

Vor fi sprijinite proiectele strategice de dezvoltare durabilă, care vor avea ca și scop investiții în *turism* (stațiuni turistice urbane de interes național), investiții în infrastructură din domeniul cultural, investiții în *patrimoniul cultural*, investiții pentru regenerarea urbană și *securitatea spațiilor publice*.

În viitoarea perioadă de programare, 2021-2027, se anunță o **abordare personalizată a dezvoltării regionale**. Astfel, vor fi păstrate o parte din metodele de alocare a fondurilor (ex: PIB-ul pe cap de locuitor) și vor fi introduse noi criterii de selecție (șomajul în rândul tinerilor, nivel scăzut de educație, schimbări climatice și primirea și integrarea migranților), pentru o adaptare reală a intervențiilor la nevoile și specificul regional, prin descentralizarea gestiunii și implementării la nivelul autorităților locale.

Obiectivul de Politică 5 – O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a zonelor urbane, rurale și de coastă și a inițiativelor locale

Alegerea Obiectivului de Politică 5 ca direcție de acțiune se datorează **modului integrat de abordare a problemelor teritoriale si locale**, care implică autoritățile locale și parteneriatele, abordare pe care România dorește să o utilizeze pentru asigurarea coeziunii economice și sociale, redresării tendinței de adâncire a decalajelor între regiunile și zonele mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, dar și pentru reducerea decalajelor față de alte țări din UE.

În scopul apropiării finanțărilor de realitățile locale, România a decis înființarea de programe operaționale regionale, care să permită dezvoltarea integrată a regiunilor, pe baza strategiilor regionale.

În acest sens, recunoscând rolul important al orașelor ca promotori de dezvoltare, va fi sprijinită în continuare **dezvoltarea urbană**, indiferent de dimensiune, pe baza priorităților identificate în Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană.

Este avută în vedere alocarea de sume dedicate (pe baza unor algoritmi clar stabiliți) pentru investiții în municipiile reședință de județ, inclusiv zonele funcționale, cu scopul de a consolida capacitatea de planificare și coordonare pentru gestionarea investițiilor urbane integrate, pentru a genera creștere economică, inovare și productivitate, precum și pentru a asigura accesul la noi

locuri de muncă și servicii publice de bază la nivel local, în linie cu potențialul de creștere al acestora și în baza unei abordări personalizate.

Totodată, sunt avute în vedere investiții în zonele urbane de mici dimensiuni (municipii și orașe), inclusiv zonele funcționale, pentru asigurarea unui standard de viață minim acceptabil pentru toți cetățenii și creșterea rezilienței și potențialului de dezvoltare a acestora. În plus, sunt avute în vedere investiții în regenerarea fizică și securitatea spațiilor publice urbane.

Dezvoltare urbană va fi finanțată din toate obiectivele de politică, contribuind astfel la îndeplinirea cerințelor de concentrare tematică.

Romania are un **potențial turistic** insuficient valorificat, ca sursă de dezvoltare locală și națională. De aceea sunt avute în vedere investiții în infrastructura turistică, inclusiv în noi tehnologii, dezvoltarea unei rețele de destinații turistice competitive, precum și creșterea calității serviciilor. Patrimoniul cultural și natural este un element important care contribuie în mod decisiv, atât la dezvoltarea turismului, cât și la dezvoltarea locală, dar care necesită ample investiții de conservare și restaurare și în aceste condiții intervențiile la nivel regional vor fi prioritizate în sensul concentrării către obiectivele cele mai reprezentative (cetăți medievale, mănăstiri și biserici, centre etnografice, monumente arheologice, case memoriale, alte măsuri de recunoaștere a valorilor naționale etc).

Intervențiile specifice OP 5 (**investiții în patrimoniul cultural, natural și turism**), conform proiectului de regulament general, acestea pot fi sprijinite doar prin instrumente / strategii ITI, DLRC sau alte strategii teritoriale (strategie regională sau locală) care răspund cerințelor Regulamentului general.

În ceea ce privește implementarea dezvoltării teritoriale integrate, Romania va folosi ambele abordări, atât **Investițiile Teritoriale Integrate**, cât și **Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității**.

Astfel, se va continua utilizarea Investițiilor Teritoriale Integrate, cu finanțare din toate obiectivele de politică, atât pentru continuarea implementării Strategiei Integrate de Dezvoltare Durabilă a Deltei Dunării, cât și pentru Valea Jiului. Pentru **ITI Delta Dunării**, vor fi continuate investițiile nefinalizate și intervențiile care contribuie la implementarea direcțiilor de acțiune identificate în Strategie. Pornind de la lecțiile învățate din actuala perioadă vor fi luate măsuri pentru îmbunătățirea implementării și a guvernanței. De asemenea, se va utiliza **ITI în Valea Jiului**, zonă minieră aflată în proces de trecere către utilizarea de energie curată. Strategia care va sta la baza înființării ITI este elaborată cu sprijinul unui proiect finanțat de DG Reform, care va furniza și propuneri de structuri de guvernantă.

Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității va fi finanțată din Programul Operațional Combaterea Sărăciei, pe baza nevoilor de investiții identificate de Strategiile de Dezvoltare Locale elaborate în cadrul Grupurilor de Acțiune Locale. Finanțarea acestor strategii se va putea face atât din FEDR cât și din FSE pentru comunitățile urbane mai mari de 20.000 locuitori, această opțiune fiind stabilită pentru a nu se suprapune intervenția DLRC cu cea LEADER, din cadrul viitorului Plan Național Strategic 2021-2027, care se desfășoară în mediul rural și în mediul urban, dar doar în localitățile mai mici de 20.000 locuitori.

Utilizarea abordării integrate, bazată pe strategii teritoriale integrate, promovată prin OP 5 va contribui la asigurarea de condiții pentru o viață de calitate pentru toți cetățenii, valorificarea oportunităților de dezvoltare locală sustenabilă, asigurarea identității locale și consolidarea comunităților, precum și valorizarea patrimoniului și valorificarea oportunităților turistice. De asemenea, intervențiile în turism și în patrimoniul cultural și natural vor avea ca efect pe lângă consolidarea economiei locale și sprijinirea educației tinerei generații.

Sunt asigurate complementarități între POR-uri și POIDS în ceea ce privește investițiile în turism și cultură. Prin POR-uri este vizată creșterea utilizatorilor resurselor turistice, a securității

spațiilor publice și a utilizatorilor infrastructurilor de cultură, în timp ce prin POIDS, prin DLRC este vizată reabilitarea unor obiective turistice/culturale.

În domeniul prezervării și dezvoltării patrimoniului cultural, intervențiile finanțate din FEDR în cadrul Programelor Operaționale Regionale vor fi complementare acțiunilor sprijinite prin programul Europa Creativă, în ceea ce privește atât patrimoniul construit (clădiri ori construcții valoroase prin unicitate, originalitate ori vechime), precum și patrimoniul mobil aflat în muzee.

Obiectivul Specific FTJ - A permite regiunilor și cetățenilor să facă față efectelor sociale, economice și de mediu ale tranziției către o economie neutră din punct de vedere climatic

Rezumat privind selectarea obiectivelor de politică și a rezultatelor principale așteptate

Obiectivul specific al FTJ va fi realizat la nivel național prin diversificarea economică a teritoriilor cel mai afectate împreună cu măsuri de recalificare și incluziune active a lucrătorilor și a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă însă va sprijini totodată și transformarea proceselor industriale necesară pentru o tranziție spre o economie neutră și pentru menținerea sau creșterea numărului locurilor de muncă din aceste sectoare.

Intervențiile care vor face obiectul finanțării FTJ, așa cum se prevede în Pactul ecologic european și în Planul de investiții pentru o Europă durabilă, vin în completarea celorlalte acțiuni din următorul cadru financiar multianual pentru perioada 2021-2027 însă din perspectiva unică de a contribui la abordarea consecințelor sociale și economice ale tranziției către neutralitatea climatică a Uniunii prin utilizarea la un loc a finanțărilor oferite în domeniul climei și al obiectivelor sociale la nivel regional.

Astfel, prin Programul Operațional Tranziție Justă vor fi finanțate măsuri care urmăresc:

- ↪ crearea de noi întreprinderi, inclusiv prin incubatoare de afaceri și servicii de consultanță care vor crește nivelul antreprenoriatului local și vor contribui la diversificarea economică regională. Se are în vedere și creșterea numărului de angajați care urmează instruire în abilități tehnice manageriale și antreprenoriale și creșterea numărului de întreprinderi care investesc în aceste abilități;
- ↪ dezvoltarea mediului de cercetare și inovare de promovare a transferului de tehnologii avansate și sprijinirea cooperării dintre industrie și cercetători;
- ↪ diversificare și reconversie economică prin investiții productive în IMM-uri și în alte întreprinderi, inclusiv în întreprinderile nou înființate. Aceste investiții vor crește productivitatea și rata de supraviețuire a întreprinderilor precum și vor facilita accesul IMM-urilor pe piețele externe;
- ↪ creșterea digitalizării și a competențelor digitale avansate în administrația publică și întreprinderi prin acțiuni menite să reducă sarcina administrativă pentru cetățeni și mediul de afaceri și să crească gradul de digitalizare a întreprinderilor și deschiderea acestora către comerțul electronic;
- ↪ dezvoltarea de tehnologii și infrastructuri pentru o energie curată la prețuri accesibile;
- ↪ reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, eficiența energetică și producerea și utilizarea energiei din surse regenerabile pentru IMM-uri și întreprinderi mari. Aceste investiții sunt esențiale pentru tranziția către neutralitatea climatică și asigură stabilitatea economică a teritoriilor și menținerea sau creșterea numărului locurilor de muncă;
- ↪ regenerarea și decontaminarea siturilor pentru a atenua impactul asupra mediului și asupra populației;

- ↪ restaurarea și reconversia terenurilor poluate industriale care să contribuie la economia locală prin pregătirea terenurilor (în special cele aflate în proximitatea rețelelor de utilități) pentru a fi incluse în oferta de terenuri disponibile pentru Potențiale investiții;
- ↪ îmbunătățirea modului de gestionare a deșeurilor în vederea asigurării tranziției spre economia circulară, prin colectare separată investiții privind valorificarea materialelor a deșeurilor sau investiții privind instalații de tratare a deșeurilor colectate în amestec;
- ↪ perfecționarea și recalificarea lucrătorilor;
- ↪ asistență pentru căutarea unui loc de muncă acordată persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă;
- ↪ incluziunea activă a persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă.

COMPLEMENTARITĂȚI ȘI SINERGII CU ALTE INSTRUMENTE ALE UNIUNII EUROPENE

Prin programul Life, sunt asigurate complementarități dat fiind că acesta contribuie la: tranziția către o economie circulară, eficientă din punct de vedere al resurselor și al energiei, cu emisii scăzute de dioxid de carbon și rezistentă la schimbările climatice, protecția și îmbunătățirea calității mediului și la conservarea naturii și oprirea și inversarea tendinței de declin al biodiversității.

Fondul de Modernizare

2% din cantitatea totală de certificate pentru perioada 2021 - 2030 vor fi licitate pentru a institui FM, conform Art. 10(d) Directiva EU ETS. României îi va reveni o cotă parte de 11,98%. Vor fi finanțate investițiile din următoarele domenii, definite ca fiind prioritare în Directiva ETS:

- Producerea și utilizarea energiei electrice obținute din resurse regenerabile
- Îmbunătățirea eficienței energetice (inclusiv în transport, clădiri, agricultură și deșeuri) cu excepția producției de energie pe bază de combustibili fosili solizi
- Stocarea energiei
- Modernizarea rețelelor de energie, inclusiv a țevilor din cadrul sistemelor de termoficare urbană, a rețelelor pentru transportul energiei electrice, creșterea interconexiunilor între statele membre ale UE
- Tranziția justă în regiunile miniere, în principal, cu scopul de a sprijini reeducarea, dezvoltarea și reangajarea resurselor umane din regiunile respective

Fondul pentru inovare este instituit prin Directiva revizuită a sistemului de comercializare a emisiilor (ETS) 2003/87 / CE ca succesor al programului NER300. FI va sprijini proiecte demonstrative în tehnologii cu emisii reduse de carbon în industriile mari consumatoare de energie, regenerabile, stocarea de energie și captarea, utilizarea sau stocarea de CO₂, în toate statele membre până în 2030. FI se va baza pe lecțiile învățate din programul NER300: de ex. condiții de investiții provocatoare (prețul scăzut al carbonului), lipsa finanțării publice și private în primele etape, proiectarea rigidă, selectarea complexă a proiectului și luarea deciziilor.

Fondul va fi un instrument cheie pentru punerea în aplicare a strategiei pe termen lung a UE pentru reducerea emisiilor de GES și pentru a sprijini competitivitatea pe termen lung a UE. Companiile vor beneficia de sprijin simplificat, mai rapid și mai eficient pentru proiectele lor, iar proiectele la scară mică se vor bucura de condiții simplificate de finanțare.

Sinergia între FTJ și **Orizont Europa** va fi asigurată prin Planurile Teritoriale de Tranziție Justă. Monitorizarea și stimularea participării beneficiarilor români la Orizont Europa se va asigura de către Ministerul Educației și Cercetării, care este Punct Național de Contact pentru Orizont Europa.

Intervențiile finanțate prin FTJ vor fi, în multe cazuri, susținute de acțiunile de clusterele de dezvoltarea digitală, industrie și spațiu și climă, energie și mobilitate prevăzute de Orizont Europa – programe precum Europa digitală vor beneficia de avansurile excepționale și de progresele pe termen lung înregistrate de cercetare și inovare.

Pilonii II și III ai JTM vor putea susține o gamă mai largă de investiții, atât din perspectivă sectorială, cât și geografică, pentru a consolida acțiunile și obiectivele JTF. Prin urmare, prin cei doi piloni va fi posibilă o acoperire mai largă a nevoilor de dezvoltare, în măsura în care de sprijinul oferit de aceștia vor beneficia nu doar regiunile identificate în planurile de tranziție teritoriale. Sprijinul acordat facilității de împrumut din sectorul public va fi, de asemenea, complementar cu produsele financiare oferite de schema dedicată în cadrul InvestEU (al doilea pilon al mecanismului de tranziție justă). Dacă pilonul II are ca scop principal identificarea investițiilor private și sprijinirea investițiilor publice care generează suficiente venituri pentru a fi viabile din punct de vedere financiar, iar facilitatea de împrumuturi din sectorul public (Pilonul III) se va concentra pe investiții publice cu venituri insuficiente, care nu ar fi finanțate printr-un împrumut fără componenta de grant este logic, având în vedere diferența dintre proiecte, caracteristicile lor economice și beneficiarii vizați, ca intervențiile din cei trei piloni să fie complementare.

Mecanismul de asigurare a complementarităților și sinergiilor între programe, fonduri și cu alte instrumente ale Uniunii Europene

Tratatul de Funcționare a Uniunii Europene constituie baza de instituire a celor 8 fonduri reglementate de Regulamentul privind Dispozițiile Comune (RDC), respectiv: Fondul European de Dezvoltare Regional (FEDR), Fondul Social European+ (FSE+), Fondul de Coeziune (FC), FEPAM, Fondului pentru Azil și Migrație (FAMI), Fondul pentru Securitate Internă (FSI) și Fondul pentru Managementul Integrat al Frontierelor (IMFV), precum și noul Fond privind Tranziția Justă (FTJ).

Conform RDC, statele membre trebuie să asigure coordonarea, complementaritatea și coerența dintre fondurile europene și programele prin care acestea sunt implementate, fiind necesar să asigure mecanisme cheie de coordonare între entitățile competente, pentru a evita duplicarea finanțării pe parcursul programării și al implementării. Evitarea duplicării în implementare va fi asigurată prin comitetele de monitorizare pentru fiecare program operațional, care să asigure gestionarea și implementarea eficientă a programelor.

Totodată, pentru ca resursele să fie utilizate astfel încât să servească în cel mai bun mod intereselor României, principiul complementarității cere ca fondurile să nu fie utilizate izolat, ci ținând seama de alte instrumente de finanțare naționale sau europene.

Acest lucru înseamnă că pentru acțiunile înrudite sau consecutive se corelează fonduri din mai multe surse, cu evitarea dublei finanțări sau adoptării unor scheme de investiții în contradicție cu obiectivele fondurilor. Investițiile din fonduri și alte instrumente naționale sau europene pot susține direct atingerea obiectivelor stabilite în domeniile de interes.

Domeniile față de care există un puternic interes și în care se impune o abordare complementară atât a fondurilor europene, cât și a programelor naționale cu cele regionale acoperă toate obiectivele de politică și sunt legate de: cercetare/ dezvoltare/ inovare, digitalizare, competitivitate/ antreprenoriat, utilizarea eficientă a resurselor prin creșterea eficienței energetice și scăderea emisiilor de gaze cu efect de sera, economie circulară, infrastructură verde, conectivitate, educație și aspecte sociale.

Astfel, pentru a veni în întâmpinarea prevederilor RDC privind complementaritatea și pentru a asigura o utilizare cât mai eficientă a fondurilor europene, România a propus în programe

o serie de intervenții concepute în mod integrativ pentru a aborda aspectele identificare în Recomandările Specifice de Țară și a veni în întâmpinarea principalelor provocări și nevoi de dezvoltare identificate la nivel național.

În conformitate cu HG 145/25.02.2020, în vederea asigurării rolului Ministerului Fondurilor Europene de coordonare metodologică și monitorizare a participării României la programele și inițiativele europene gestionate centralizat de către Comisia Europeană și a analizării complementarității și a sinergiilor cu programele subsecvente Acordului de Parteneriat, a fost creat *Comitetul Interministerial pentru coordonarea și monitorizarea participării României la Programele și Inițiativele gestionate centralizat de către Comisia Europeană.*

Comitetul are rolul de a monitoriza participarea României la programele și inițiativele europene gestionate centralizat de către Comisia Europeană, de a analiza complementaritatea și sinergiile dintre acestea și programele finanțate din fondurile europene, precum și rolul de a formula propuneri și recomandări în scopul dezvoltării de mecanisme de sprijin pentru îmbunătățirea accesării și creșterii participării la programele și inițiativele europene gestionate centralizat de către Comisia Europeană.

Comitetul este alcătuit din reprezentanți ai ministerelor la nivel de secretar de stat, iar în sprijinul acestuia sunt Grupuri tehnice de lucru pe domenii relevante pentru programele și inițiative gestionate direct de către Comisia Europeană, formate din reprezentanți/experti desemnați ai ministerelor, reprezentanți ai unor instituții sau organizații, reprezentanți ai societății civile, reprezentanți ai mediului economic, academic sau ai organizațiilor neguvernamentale, după caz, cu expertiză relevantă pentru subiectele în dezbateră.

Printre domeniile acoperite se regăsesc: mediu și politici climatice, cercetare, dezvoltare și inovare, digitalizare, transport și energie, fiscalitate și instrumente financiare, piață unică și IMM, educație, justiție, egalitate, drepturi și valori, securitate, spațiu, acțiune externă, cultură, tineret și sport.

Totodată, în vederea asigurării sinergiilor și complementarităților, Ministerul Fondurilor Europene își propune dezvoltarea unei platforme online cu rol de punct unic de acces. Platforma va integra informații privind fonduri din mai multe surse de finanțare și va facilita, într-un mod integrat și facil pentru utilizatori, conectarea cu portalul on-line administrat direct de către Comisia Europeană "Funding & Tenders portal", precum și cu site-urile oficiale ale instituțiilor care gestionează fonduri europene și naționale.

În completarea informațiilor furnizate în cadrul fiecărui Obiectiv al Politicii de Coeziune privind complementaritatea dintre programe și fonduri, mai jos sunt detaliate modalitățile privind **coordonarea, demarcarea și complementaritatea dintre fondurile europene dedicate Afacerilor Interne, respectiv Fondul Azil, Migrație și Integrare (FAMI), Fondul Securitate Internă (FSI) și Instrumentul pentru Managementul Frontierelor și Vize (IMFV).**

Astfel, acestea vor fi asigurate în mod integrat de către o autoritate de management unică multi-fond din cadrul Ministerul Afacerilor Interne (AM AI), în cadrul a trei Programe Naționale distincte (PN FAMI, PN FSI, PN IMFV), în special prin corelarea și sincronizarea intervențiilor finanțate privind migrația legală, lupta împotriva traficului de droguri, platforme și sisteme care pot contribui la combaterea criminalității transfrontaliere și a terorismului. Autoritatea de Management pentru Afaceri interne, împreună cu celelalte Autorități de Management ale programelor operaționale din cadrul Acordului de Parteneriat vor avea în vedere acoperirea tuturor complementarităților dintre cele 8 fonduri.

Sinergiile dintre acțiunile finanțate din FAMI și programele Acordului de Parteneriat vor fi asigurate prin complementaritatea dintre acțiunile finanțate din FAMI și din FSE+, în special privind integrarea socio-economică a resortisanților țărilor terțe, asistență materială de bază și acces la educație primară și secundară, precum și din FEDR, în principal pentru infrastructura de

recepție, locuințe sociale sau infrastructură socială pentru migranți care ar putea fi necesare în funcție de mărimea provocărilor legate de migrație.

Având în vedere nivelurile ridicate ale fluxurilor de migrație către UE în ultimii ani și importanța asigurării coeziunii societăților europene, este crucial să fie asigurată în continuare sprijinirea politicilor statelor membre pentru integrarea timpurie a resortisanților țărilor terțe cu statut legal. În acest context, FAMI va continua să sprijine măsurile necesare a fi implementate în primele faze ale integrării, adaptate la nevoile resortisanților din țările terțe. Acțiunile de integrare pe termen scurt vor include instruire de bază în limbaj, cursuri de orientare civică, îndrumare administrativă și legală, ghișee unice pentru integrare, consultanță și asistență generală în domenii precum locuințe, mijloace de susținere, asistență psihologică și servicii de sănătate, precum și măsuri orizontale pentru dezvoltarea capacității administrative a autorităților naționale relevante, inclusiv pentru dezvoltarea de strategii de integrare, precum și pentru consolidarea schimbului, cooperării și promovării contactului, dialogului constructiv și acceptării dintre resortisanții țărilor terțe și societatea primitoare.

Pentru a utiliza eficient toate alocările financiare din FSE+, FEDR și FAMI care contribuie la integrarea migranților, autoritățile de management relevante vor crea și vor folosi în timpul fazelor de programare și implementare a fondurilor, mecanisme de coordonare interinstituțională capabile să asigure un răspuns adecvat la provocările comune și disponibilitatea resurselor necesare pentru obiectivele de politică prevăzute. Un prim pas în acest sens a fost făcut prin elaborarea ordinelor comune de constituire a echipelor de elaborare a programelor operaționale aferente politicii de coeziune.

Totodată, pentru a se debloca potențialul de multiplicare al impactului la nivel național, se vor crea posibile complementarități dintre acțiunile FSI și programele Acordului de Parteneriat, prin asigurarea sinergiilor, convergența și completarea finanțărilor din FSI cu intervenții din FSE+, în principal pentru acțiuni de prevenire a radicalizării prin incluziune socială, pentru protecția victimelor infracțiunilor și consumatorilor de droguri, precum și din FEDR, în principal pentru acțiuni legate de protecția spațiilor publice și a infrastructurilor critice și de securitatea cibernetică. FEDR ar putea aborda, de asemenea, problemele de securitate cibernetică atunci când promovează soluții TIC guvernamentale și servicii IT (amenințări cibernetică și criminalitate cibernetică). Amenințările cibernetică sunt în trend ascendent, putând perturba furnizarea de servicii esențiale către populație.

FSI va aborda în principal aspectele de securitate privind combaterea traficului de droguri și protecția victimelor infracțiunilor, iar FSE+ poate asigura resurse pentru aspectele privind sănătatea publică, inclusiv accesul la servicii de sănătate pentru consumatorii de droguri și victimelor infracțiunilor, reducerea daunelor, prevenirea deceselor cauzate de consumul de droguri și cercetarea aspectelor epidemiologice ale utilizării și abuzului de droguri.

FEDR ar putea finanța acțiuni legate de protecția spațiilor publice cu impact la nivel local, regional și național, întrucât FSI poate finanța doar proiecte la scară mică, cum ar fi integrarea inovatoare a securității în proiectarea de noi clădiri și spații publice, achiziționarea de sisteme de televiziune cu circuit închis și alte echipamente preventive, cum ar fi sisteme informatice de securitate și de comunicații, rezistente la atacuri cibernetică.

Sinergiile dintre IMFV și programele Acordului de parteneriat se vor asigura prin finanțarea din IMFV a operațiunilor maritime cu scopuri multiple când obiectivul principal este supravegherea frontierei, precum și prin completarea finanțărilor din IMFV cu intervenții din FEDR, prin programul Interreg, în special prin sprijinirea acțiunilor în domeniul mobilității și gestionării trecerii la frontieră și gestionării migrației, și din FSE+, care ar putea susține activități care vizează dezvoltarea abilităților digitale ale polițiștilor de frontieră.

Coordonarea, demarcarea și complementaritatea dintre fondurile europene dedicate pescuitului (FEPAM) și cele aferente politicii de coeziune (FEDR, FC, FSE+) se va realiza în domeniile cercetare/ dezvoltare/ inovare, digitalizare/ informatizare, competitivitate, eficiență energetică, biodiversitate, capital uman pentru piața muncii, combaterea sărăciei.

Astfel, în domeniul cercetare/dezvoltare/inovare, complementar cu politica de coeziune, politica de pescuit va finanța susținerea parteneriatelor cu institutele de cercetare din domeniu. În ceea ce privește digitalizarea, politica de pescuit vizează investiții în digitalizarea activităților de control și inspecție, colectare și prelucrare de date privind sectorul pescăresc pentru aplicarea Politicii Comune de Pescuit în România.

Referitor la competitivitate, viitorul program privind implementarea politicii de pescuit va asigura sprijin pentru investițiile în dotarea ambarcațiunilor și navelor de pescuit pentru creșterea performanței economice, securitatea și siguranța la bord și scăderea impactului de mediu, înființarea, extinderea și modernizarea fermelor de acvacultură, precum și pentru înființarea, extinderea și modernizarea unităților de prelucrare și comercializare a peștelui și/sau produselor din pește, inclusiv sprijinirea lanțului scurt de comercializare și a infrastructurii necesare acestuia.

În ceea ce privește biodiversitatea, complementaritatea din partea FEPAM va fi asigurată prin sprijinirea sustenabilității economice a fermelor de acvacultură care furnizează servicii de mediu, iar în ceea ce privește capitalul uman prin sprijinirea formării profesionale a pescarilor și viitorilor pescari și sprijinirea formării profesionale a acvaculturilor și viitorilor acvacultori.

Referitor la combaterea sărăciei, prin FEPAM se va asigura complementaritatea cu politica de coeziune în funcție de abordările grupurilor locale de acțiune din zonele pescărești și strategiile de dezvoltare locală.

Parte dintre aceste domenii vor fi sprijinite și prin **REACT-EU și Facilitatea pentru Relansare și Reziliență**, respectiv: sănătate și, tranziția digitală și ecologică, menținerea și crearea de locuri de muncă, educație, pregătire profesională și dezvoltarea de competențe.

Facilitatea de Relansare și Reziliență, componenta a Pachetului de Redresare Economica Next Generation EU (NGEU) lansat de Comisia Europeană are în vedere sprijinirea investițiilor și reformelor esențiale pentru o relansare durabilă, îmbunătățirea rezilienței economice și sociale a statelor membre și sprijinirea tranziției către o economie verde și digitală.

Astfel, prin intermediul Planului de Relansare și Reziliență care va fi elaborat la nivel național vor fi abordate dificultățile economice și sociale întâmpinate în urma crizei provocate de Coronavirus, în diverse domenii, precum ocuparea forței de muncă, social, educație, sănătate, financiar, mediul de afaceri, dar și pentru reformele și investițiile care contribuie la tranziția către o economie verde și digitală.

Pentru acțiunile înrudite sau consecutive se corelează fonduri din mai multe surse, cu evitarea dublei finanțări și adoptarea unor scheme de investiții care să corespundă nevoilor pe termen scurt (REACT-UE), mediu (facilitatea pentru relansare și reziliență - FRR) și lung (politica de coeziune) ale României.

Conform pachetului legislativ 2021-2027 propus de Comisia Europeană, alocările dedicate României din fondurile aferente Politicii de Coeziune însumează aprox. 31 **miliarde euro** (prețuri curente) și sunt distribuite pe fonduri astfel:

☞ **Fondul European de Dezvoltare Regională - 17,715 miliarde euro**, inclusiv 392 milioane euro pentru Cooperare Teritorială Europeană,

☞ **Fondul Social European Plus - 8,385 miliarde euro**,

☞ **Fondul de Coeziune - 4,499 miliarde euro**, inclusiv alocarea de transferat către Mecanismul pentru Interconectarea Europei (Connecting Europe Facility - CEF) - 1,091 miliarde euro, din care doar 70% la dispoziția Statului Membru,

☞ **Fondul pentru o Tranziție Justă - 1,766 miliarde euro.**

- Concentrarea tematică la nivel național**, conform pachetului legislativ, presupune ca:
- ✓ **25% din total alocare FEDR este pentru Obiectivul de Politică 1** (*o Europă mai inteligentă*)
  - ✓ **30% din total alocare FEDR este pentru Obiectivul de Politică 2** (*O Europă mai ecologică*)
  - ✓ **30% din total alocare FEDR este pentru intervenții care vor contribui la îndeplinirea obiectivelor climatice**
  - ✓ **37% din total alocare FC este pentru intervenții care vor contribui la îndeplinirea obiectivelor climatice**
  - ✓ **6% din total alocare FEDR este pentru intervenții care vor contribui la dezvoltarea urbană durabilă**
  - ✓ **25% din total alocare FSE+ este pentru obiectivele specifice privind incluziunea socială**
  - ✓ **2% din total alocare FSE+ este pentru obiectivele specifice privind ajutorarea celor mai defavorizate persoane**
  - ✓ **10% din total alocare FSE+ este pentru sprijinirea ocupării tinerilor care nu au un loc de muncă sau nu sunt integrați într-un program de educație sau formare (NEETs)**

Conform propunerii pachetului legislativ care va governa politica de coeziune în perioada de programare financiară 2021-2027, statele membre au la dispoziție o serie de prevederi care permit sau impun transferi între fonduri, astfel:

- statele membre pot solicita transferul de până la 20% din alocările financiare ale unui program, de la oricare fond către oricare alt fond aflat în gestiune partajată sau către orice instrument cu gestiune directă sau indirectă. Acest lucru a fost propus pentru a facilita, pe parcursul implementării programelor, atingerea obiectivelor stabilite pentru fonduri.

- transferuri obligatorii către Fondul pentru o Tranziție Justă (FTJ) din alocările naționale FEDR și FSE+, de minim 1,5 și maxim 3 ori mai mari decât suma alocată la nivel național pentru FTJ.

ÎN VIITOAREA POLITICĂ AGRICOLĂ COMUNĂ 2012-2027 se va pune accent pe susținerea formelor asociative din sectorul agricol în principal organizațiile de producători.

Interesul României este ca PAC să continue să fie o politică puternică, bazată pe cei doi piloni, cu o alocare bugetară la fel de consistentă ca până în prezent, care să poată răspunde provocărilor economice, de mediu și sociale.

Alocări financiare pentru plăți directe și măsuri de piață – Pilonul I al PAC, finanțat din FEAGA

 Plăți directe - Conform anexei IV a proiectului de Regulament privind Planurile Strategice, România va avea în perioada 2021-2027 o alocare financiară totală pentru plățile directe de 13,5 miliarde euro, mai mare cu 1,252 miliarde euro față de perioada 2014-2020, reprezentând o creștere de 10,2%.

 Sectorul vitivinicol - Conform anexei V a proiectului de Regulament privind Planurile Strategice, România va avea, în perioada 2021-2027, o alocare financiară anuală de 45.844.000 euro pentru intervenții în sectorul vitivinicol. În perioada 2014-2020,

România are o alocare financiară pentru intervenții în sectorul vitivinicol de 47.700.000 euro anual, potrivit anexei VI la Regulamentul UE 1308/2013.

 Sectorul apiculturii - Conform anexei V a proiectului de Regulament privind Planurile Strategice, România va avea în perioada 2021-2027 o alocare financiară anuală de 6.081.630 euro pentru intervenții în sectorul apiculturii.

Viitoarea Politică Agricolă Comună (PAC) va continua să asigure accesul la alimente de calitate superioară și un sprijin puternic pentru modelul european de agricultură, care este unic.

Cele 9 obiective ale viitoarei PAC sunt:

- să le asigure fermierilor un venit echitabil,
- să amelioreze competitivitatea,
- să restabilească echilibrul de putere în lanțul alimentar,
- să combată schimbările climatice,
- să protejeze mediul,
- să conserve peisajele și biodiversitatea,
- să sprijine reînnoirea generațională,
- să ajute la dinamizarea zonelor rurale,
- să protejeze calitatea alimentelor și sănătatea.

România pune în practică PAC post 2023 prin intermediul Planului Național Strategic (PNS) prin măsuri de dezvoltare a unui sector agricol rezilient și durabil, cu accent pe asigurarea veniturilor echitabile fermierilor, respectarea angajamentelor de mediu prin remunerarea fermierilor care contribuie la protejarea mediului peste cerințele nivelului de bază, pe dezvoltarea sectoarelor deficitare și o dezvoltare socioeconomică coerentă a mediului rural în baza unei strategii a intervenției fundamentată pe identificarea nevoilor.

PNS al României se va concentra pe atingerea următoarelor obiective:

I. Promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care să asigure securitatea alimentară, creșterea viabilității fermelor prin stabilizarea veniturilor fermierilor și eliminarea discrepanțelor și disparităților între categorii de ferme

Sprijinul acordat sectorului agricol se concentrează pe abordarea și atenuarea dezavantajelor structurale, în vederea consolidării și restructurării, care să permită atingerea unui nivel optim de viabilitate al fermelor. Totodată, prin sprijinul acordat prin Pilonul I, se urmărește o revitalizare a sectorului de creșterea animalelor și prin stimularea utilizatorilor de suprafețe agricole să practice o agricultură durabilă în exploatarea suprafețelor prin pășunat. Fermierii vor avea acces la resurse financiare și un nivel echitabil al plăților directe asigurat și prin sprijinul redistributiv complementar pentru venit, dar și prin plățile cuplate de producție. Pentru a compensa decalajul valorii subvenției față de media europeană se vor acorda în continuare de Ajutoare Naționale Tranzitorii.

Intervențiile se vor concentra atât pe sprijinirea sectorului vegetal cât și zootehnic, pentru acoperirea deficitelor în anumite sectoare, fiind acordată o importanță deosebită sectorului de plante proteice. Sprijinul complementar pentru venit va fi de 15% din valoarea plăților directe.

II. Consolidarea orientării către piață și creșterea competitivității sectorului agro-alimentar prin intensificarea cooperării, încurajarea investițiilor colective,

modernizarea, restructurarea fermelor, prin investiții pentru îmbunătățirea productivității concomitent cu dezvoltarea, modernizarea industriei alimentare

PNS urmărește stimularea cooperării și a consolidării formelor asociative în vederea orientării lor către performanță, obținerea unor produse mai competitive, aspect care va îmbunătăți poziția fermierilor în lanțul valoric, echilibrarea balanței comerciale și integrarea pe verticală a acestora în lanțul valoric (procesare, distribuție, comercializare).

III. Dezvoltarea socio-economică a spațiului rural prin atragerea și susținerea tinerilor și facilitarea dezvoltării afacerilor precum promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale

Agricultura României se confruntă cu un grad ridicat de îmbătrânire în rândul fermierilor și prin PNS propune o abordare integrată de sprijinire a reîntineririi generațiilor, ce vizează acordarea de plăți directe pentru tinerii fermieri, dar și intervenții dedicate instalării tinerilor și dezvoltării fermelor acestora.

PNS vizează crearea și dezvoltarea afacerilor neagricole la scară mică, ca sursă importantă de locuri de muncă și obținere de venituri, conducând la sporirea gradului de atractivitate al zonelor rurale, reducerea disparităților dintre urban și rural, precum și a fenomenului de migrație către urban manifestat în mod special în rândul tinerilor. Diversificarea economică prevede o creștere a ocupării forței de muncă și a veniturilor gospodăriilor agricole, contribuind la un mai bun echilibru teritorial socio-economic și la o dezvoltare durabilă în zonele rurale. Îmbunătățirea infrastructurii de bază la scară mică inclusiv infrastructura agricolă conduce la îmbunătățire a calității vieții în zonele rurale.

În cadrul PNS obiectivele de mediu sunt esențiale în implementarea PAC, acestea se vor axa pe contribuția la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale precum și pe contribuția la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor.

Alocările financiare pentru următoarea perioadă de finanțare prin PNS, publicată la 14 februarie 2022, se prezintă astfel:

Intervenții Pilon II	Alocare FEADR	Alocare publică	Pondere după transfer
Bunăstarea animalelor (Porc/Pasare)	624,527,386	736,250,000	12.40%
Agro-mediu și climă (Pașiți cu înaltă valoare naturală/Culturi verzi/Creșterea animalelor de fermă din rase locale în pericol de abandon)	418,486,014	492,336,486	8.31%
Agricultură ecologică (conversie/mentținerea certificării)	330,752,000	389,120,000	6.57%
ANC ZM – Zona montană	136,000,000	160,000,000	2.70%
ANC SEMN - Zone care se confruntă cu constrângeri naturale semnificative	419,260,350	500,000,000	8.33%
ANC SPEC - Zone care se confruntă cu constrângeri naturale specifice	21,377,500	25,150,000	0.42%
Împăduriri și crearea de suprafețe împădurite (tranzitit din PNDR 2014-2020)	2,550,000	3,000,000	0.05%
Plăți pentru angajamente de silvo-mediu și climă	72,006,991	84,826,166	1.43%
Investiții în tehnologii forestiere care îmbunătățesc reziliența și valoarea de mediu a ecosistemelor forestiere	60,894,964	71,641,134	1.21%
Investiții în exploatarea agricolă - Investiții în consolidarea exploatarea tinerilor fermieri instalați și a fermierilor recent instalați	150,000,000	176,648,471	2.98%
Investiții în condiționarea, procesarea și marketingul – produselor agricole și pomicele în afara exploatarei	215,000,000	252,941,176	4.27%
Investiții în exploatarea agricolă - Investiții în exploatarea pomicele	127,500,000	151,383,529	2.53%
Investiții în exploatarea agricolă - Investiții în producție primară - sector legume și/sau cartofi	102,000,000	121,383,529	2.03%
Investiții în exploatarea agricolă - Investiții în producție primară în sectorul hamei, flori și struguri de masă	42,500,000	50,395,294	0.84%
Investiții în exploatarea agricolă - Investiții în producție primară - sector zootehnic	200,000,000	236,677,647	3.97%
Investiții pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii unor produse alimentare și produse transformate, altele decât cele prevăzute în Anexa I a Tratatului de Funcționare a Uniunii Europene	170,000,000	202,075,294	3.38%
Modernizarea infrastructurii de irigații	340,000,000	400,973,412	6.75%
Inființarea sistemelor de irigații	85,000,000	102,421,176	1.69%
Crearea/modernizarea infrastructurii de acces agricolă	170,000,000	200,494,118	3.38%
Crearea/modernizarea infrastructurii rutiere de bază din spațiul rural	170,000,000	200,988,235	3.38%
Sprâjn pentru instalarea tinerilor fermieri (inclusiv transferul din Pilonul I)	242,421,824	250,691,764	4.81%
Contribuții financiare la plata primelor de asigurare	20,000,000	24,103,967	0.40%
Inființarea grupurilor de producători în sectorul agricol/pomicol	12,750,000	15,444,706	0.25%
Cooperare și inovare în agricultură prin intermediul grupurilor operaționale PEI	34,000,000	40,082,353	0.68%
LEADER	424,750,000	500,000,000	8.44%
Contribuții financiare la instrumentul de gestionare a riscurilor fermierilor afectați de pierderi ale producției agricole	62,367,574	73,803,619	1.24%
Investiții în crearea și dezvoltarea de activități nonagricole	178,673,707	212,180,832	3.55%
Transfer de cunoștințe	5,065,392	6,000,000	0.10%
Consiliere agricolă	3,434,608	4,040,715	0.07%
Asistență tehnică	193,409,978	193,409,978	3.84%
TOTAL FEADR fără transfer Pilon I	4,835,249,460	5,678,984,776	
TOTAL FEADR după transfer Pilon I	5,034,728,288	5,878,463,604	

regiunea București Ilfov implică o rată de cofinanțare FEADR de 43%, respectiv 80% în anumite cazuri. Rata de baza FEADR pentru restul tarii este de 85%

Pe lângă PNS, **Programul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)** constituie o importantă sursă de fonduri și aplicare imediată în vederea finanțării prin cele 15 componente de finanțare:

COMPONENTA 1 – SISTEMUL DE MANAGEMENT AL APEI

Obiectiv: Asigurarea sustenabilă a apei pentru un viitor sigur al populației, mediului și economiei, defalcată în 3 categorii de investiții:

- **I.1** Extinderea sistemelor de apă și canal în localități aflate în aglomerări mai mari de 2000 de locuitori echivalenți, prioritizate prin Planul accelerat de conformare cu Directive europene, inclusiv distribuție de apă;

Investiții eligibile: Lucrări de construcții necesare pentru extinderea rețelelor de apă și canalizare în localități cuprinse în aglomerările mai mari de 2000 de locuitori echivalenți.

- **I.2** Colectarea apelor uzate în aglomerările mai mici de 2000 de locuitori echivalenți care împiedică atingerea unei stări bune a corpurilor de apă și/sau afectează arii naturale protejate;

Investiții eligibile: sisteme individuale de colectare și Epurare; sisteme publice inteligente (fose comune) pentru procesarea apelor uzate urbane sau, în situații excepționale și temeinic justificate, prin colectarea în sistem centralizat și epurarea în stații existente. Nu se va finanța construirea de stații de epurare.

- **I.3** Sprijinirea conectării populației cu venituri mici la rețelele de alimentare cu apă și canalizare existente

Investiții eligibile: Sprijinirea familiilor și persoanelor singure cu venituri reduse (care au media veniturilor bănești nete lunare sub salariul minim brut pe țară garantat la plată pe membru de familie) pentru plata cheltuielilor de branșare/racordare la sistemul public de alimentare cu apă și de canalizare.

COMPONENTA 2 – PĂDURI ȘI PROTECȚIA BIODIVERSITĂȚII

Obiectiv: Armonizarea practicilor de management forestier cu cele privind conservarea biodiversității și protejarea mediului în contextul generat de Pactul Verde European și asigurarea tranziției către o Europă neutră din punct de vedere climatic prin crearea de noi suprafețe acoperite cu păduri și refacerea habitatelor degradate, defalcată în 2 categorii de investiții:

- **I.1** Campania națională de împădurire și reîmpădurire, inclusiv păduri urbane

Investiții eligibile: Realizarea de noi păduri și suprafețe cu vegetație forestieră în zonele vulnerabile la schimbările climatice: identificarea și evaluarea terenurilor, finanțarea împăduririi și lucrărilor de îngrijire a plantațiilor și creșterea suprafeței cu vegetație forestieră în lungul căilor de comunicație, în interiorul aglomerărilor urbane (păduri urbane, inclusiv de tipul mini-pădurilor) în jurul localităților și între câmpurile cu culturi agricole, precum și alte categorii de perdele forestiere de protecție.

- **I.2** Dezvoltarea de capacități moderne de producere a materialului forestier de reproducere

Investiții eligibile: Obiectivul măsurii de investiții este de a dezvolta capacitățile de producție de material reproducător (specii de copaci și ecotipuri) care sunt adecvate pentru condițiile climatice viitoare modelate pentru România în cantități suficiente cu implicarea atât a Romsilva cât și a sectorului privat.

COMPONENTA 3 – MANAGEMENTUL DEȘEURILOR

Obiectiv: Accelerarea procesului de extindere și modernizare a sistemelor de gestionare a deșeurilor în România cu accent pe colectarea separată, măsuri de prevenție, reducere, reutilizare și valorificare în vederea conformării cu directivele aplicabile și tranziției la economia circulară, defalcată în 2 categorii de investiții:

- **I.1** Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale la nivel de județ sau la nivel de oraș/comune

I.1.a – Înființarea de platforme de colectare cu aport voluntar și de pregătire pentru reutilizare pentru includerea în circuitul economic a materiilor prime secundare provenite din materiale recuperate de la populație sub formă de deșuri;

I.1.b – Construirea de insule ecologice digitalizate pentru colectarea separată a deșeurilor la nivel local;

I.1.c – Centre integrate înființate și operaționale pentru aglomerări urbane privind colectarea separată, inclusiv a fluxurilor speciale de deșuri, transportul și transferul deșeurilor, în corelare cu prevederile Planurilor Județene de Gestionare a Deșeurilor;

I.1 d – Construirea de instalații de tratare reciclare deșuri colectate separat în vederea atingerii țintelor de reciclare din pachetul economiei circulare.

- **I.2** – Dezvoltarea infrastructurii pentru managementul gunoierului de grajd și a altor deșuri agricole compostabile

Investiții eligibile: Măsura de investiții vizează în principal dezvoltarea de sisteme de colectare și valorificare a gunoierului de grajd după cum urmează: a. 150 de sisteme integrate comunale (platformă comunală, platforme individuale pentru fermierii mici și mijlocii și echipamente pentru gestionarea compostului); b. 94 de sisteme comunale integrate pentru comunități cu platformă comunală existentă (platforme individuale pentru fermieri mici și mijlocii și echipamente pentru gestionarea compostului); c. 5 sisteme de compostare pentru comunitățile cu ferme mari (stație de compostare și echipamente pentru gestionarea compostului); d. 5 sisteme de biogaz pentru comunități cu ferme foarte mari (cu capacități electrice de cel puțin 300 KWh și capacități de încălzire de cel puțin 300 kWth).

COMPONENTA 4 – TRANSPORT SUSTENABIL, defalcată în 4 categorii de investiții:

- **I.1** – Modernizarea și reînnoirea infrastructurii feroviare;
- **I.2** – Material rulant feroviar;
- **I.3** – Dezvoltarea infrastructurii rutier sustenabile pe rețeaua TEN-T, taxarea rutieră, managementul traficului și siguranța rutieră;
- **I.4** – Dezvoltarea rețelei de transport cu metroul în Municipiile București și Cluj-Napoca

Obiectivul acestei componente este de a spori sustenabilitatea sectorului transporturilor din România prin sprijinirea tranziției verzi și digitale a sectorului, respectiv de a dezvolta o infrastructură de transport durabilă și ecologică, cu standarde de siguranță adecvate, care să contribuie la finalizarea rețelelor transeuropene de transport (TEN-T) și la desconggestionarea nodurilor urbane, stimulând în același timp tranziția către un transport sustenabil la nivel național, fiind vizate acțiuni orientate către dezvoltarea de măsuri „*environmental friendly*” pe noile sectoare de transport de mare viteză, asigurarea elementelor de protecție a mediului, precum și a sistemelor inteligente de transport (ITS) și a măsurilor de siguranță rutieră.

Sectorul transporturilor nu este doar un pilon de sprijin pentru alte sectoare, ci are o contribuție majoră la reziliența unei economii, oferind o bază solidă pentru o redresare accelerată în cazul unor crize prelungite cu impact negativ semnificativ asupra societății în ansamblul ei.

Pentru atingerea obiectivului propus și pentru generarea impactului preconizat, sunt necesare o serie de reforme și investiții:

Reforme:

Reforma 1 -Transport sustenabil, decarbonizare și siguranță rutieră;

Reforma 2 - Management performant pentru transport de calitate - Îmbunătățirea capacității instituționale de management și guvernare corporativă

COMPONENTA 5 – FONDUL PENTRU VALUL RENOVĂRII

Obiectiv general: Tranziția către un fond construit rezilient și verde

Prin intermediul componentei C5 - *Valul Renovării* se va urmări îmbunătățirea fondului construit printr-o abordare integrată a eficienței energetice, a consolidării seismice, a reducerii riscului la incendiu și a tranziției către clădiri verzi și inteligente, conferind respectul cuvenit pentru estetică și calitatea arhitecturală a acestuia, dezvoltarea unor mecanisme adecvate de monitorizare a performanțelor fondului construit și asigurarea capacității tehnice pentru implementarea investițiilor.

Obiective specifice:

1. Asigurarea rezilienței și sustenabilității fondului construit prin abordarea integrată a eficienței energetice, a consolidării seismice, a reducerii riscului la incendiu, ameliorarea calității aerului interior și tranziția spre clădiri inteligente.

2. Asigurarea cadrului strategic și de reglementare tehnică, actualizat pentru proiectarea și realizarea de construcții verzi și reziliente.

3. Monitorizarea performanțelor fondului construit și fundamentarea politicilor pe evidențe prin realizarea registrului digital al clădirilor și implementarea treptată a pașaportului energetic al clădirilor.

4. Asigurarea forței de muncă specializată pentru clădiri verzi și inteligente.

5. Introducerea practicilor de economie circulară în construcții.

Componenta 2 este defalcată în 2 mai reforme de investiții:

Reforma 1 – Realizarea unui cadru normativ simplificat și actualizat care să sprijine implementarea investițiilor în tranziția spre clădiri verzi și reziliente

Reforma 2 – Cadru strategic, normativ și procedural care să sprijine reziliența seismică a fondului construit

Prin componenta 5 se pot realiza următoarele investiții:

- **I.1** – Instituirea unui fond pentru "Valul Renovării" care să finanțeze lucrări de îmbunătățire a eficienței energetice a fondului construit existent, printr-un program de investiții structurat în 2 axe:
  - **Axa 1** – Reziliența și eficiența energetică a clădirilor rezidențiale multifamiliale: renovarea energetică moderată sau aprofundată/renovare integrată a clădirilor rezidențiale multifamiliale – blocuri;
  - **Axa 2** – Schema de granturi pentru eficiență energetică și reziliență în clădiri publice.
- **I.2** – Realizarea Registrului Național al clădirilor, sistem informatic georeferențiat și implementarea treptată a pașaportului energetic al clădirilor;

- **I.3** – Consolidarea capacității profesionale a specialiștilor și lucrătorilor din domeniul construcțiilor prin dezvoltarea de cursuri de formare privind eficiența energetică a construcțiilor;
- **I.4** – Economie circulară și creșterea eficienței energetice a clădirilor istorice:
  - o Susținerea eficienței energetice prin dezvoltarea și testarea de materiale noi și soluții tehnologice a clădirilor istorice;
  - o Dezvoltarea aptitudinilor profesionale în vederea intervenției pe clădiri istorice;
  - o Susținerea economiei circulare prin crearea unui centru pilot pentru colectarea și reutilizarea materialelor de construcție istorice provenite din demolări legale;
  - o Susținerea economiei circulare prin asigurarea întreținerii regulate a clădirilor istorice.

COMPONENTA 6 – ENERGIE

Obiectiv: Obiectivul componentei este de a aborda principalele provocări ale sectorului energetic din România în ceea ce privește decarbonizarea și poluarea aerului, respectiv asigurarea tranziției verzi și a digitalizării sectorului energetic prin promovarea producției de energie electrică din surse regenerabile, a eficienței energetice și a tehnologiilor viitorului și este defalcată în 6 reforme de investiții:

Reforma 1 – Reforma pieței de energie electrică, prin înlocuirea cărbunelui din mixul energetic și susținerea cadrului legislativ și de reglementare stimulativ pentru investițiile private în producția de electricitate din surse regenerabile;

Reforma 2 – Îmbunătățirea guvernantei corporative a întreprinderilor de stat din sectorul energetic;

Reforma 3 – Bugetarea verde;

Reforma 4 – Dezvoltarea unui cadru legislativ și de reglementare favorabil tehnologiilor viitorului, în special hidrogen și soluții de stocare;

Reforma 5 – Reducerea intensității energetice a economiei prin dezvoltarea unui mecanism sustenabil de stimulare a eficienței energetice în industrie și de creștere a rezilienței;

Reforma 6 – Creșterea competitivității și decarbonizarea sectorului de încălzire-răcire

Investiții:

- **I 1.** Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile ;
- **I 2.** Infrastructura de distribuție a gazelor regenerabile (utilizând gazele naturale în combinație cu hidrogenul verde ca măsură de tranzitorie), precum și capacitățile de producție a hidrogenului verde și/sau utilizarea acestuia pentru stocarea energiei electrice;
- **I 3.** Dezvoltarea de capacități de producție pe gaz, flexibile și de înaltă eficiență, pentru cogenerarea de energie electrică și termică (CHP) în sectorul încălzirii centralizate, în vederea atingerii unei decarbonizări adânci;
- **I 4.** Lanț industrial de producție și/sau asamblare și/sau reciclare a bateriilor, a celulelor și panourilor fotovoltaice (inclusiv echipamente auxiliare), precum și noi capacități de stocare a energiei electrice;
- **I 5.** Asigurarea eficienței energetice în sectorul industrial.

COMPONENTA 7 – TRANSFORMARE DIGITALĂ

Obiectiv: O infrastructură digitală coerentă și integrată la nivelul administrației publice din România care să ofere servicii digitale de înaltă calitate atât cetățenilor, cât și companiilor. Prin realizarea acestui obiectiv sunt create condițiile pentru adoptarea

tehnologiilor digitale în toate sectoarele și domeniile de activitate ale instituțiilor statului și pentru creșterea numărului de cetățeni și companii care vor putea beneficia și fructifica oportunitățile oferite de digitalizare. Implementarea pe scară largă a soluțiilor digitale va contribui, la creșterea gradului de transparentizare a activității autorităților statului și la reducerea barierelor birocratice, contribuind, de asemenea, la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă.

Reforme și investiții:

A. Servicii publice digitale pentru cetățeni și firme

a) Reforma

Reforma 1 - Dezvoltarea unui cadru unitar pentru definirea arhitecturii unui sistem de tip cloud guvernamental

b) Investiții

- **I1**. Implementarea infrastructurii de cloud guvernamental
- **I2**. Investiții pentru dezvoltarea/migrarea în cloud
- **I3**. Realizarea sistemului de eHealth și telemedicină
- **I4**. Digitalizarea sistemului judiciar
- **I5**. Digitalizare în domeniul mediului
- **I6**. Digitalizare în domeniul muncii și protecției sociale
- **I7**. Implementarea formularelor electronice eForms în domeniul achizițiilor publice
- **I8**. Carte de identitate electronică și semnătura digitală calificată
- **I9**. Digitalizarea sectorului organizațiilor neguvernamentale
- **I10**. Transformarea digitală în managementul funcției publice
- I 10.1. Transformarea digitală și adoptarea tehnologiei de automatizare a proceselor de lucru în administrația publică

B. Conectivitate digitală

a) Reforma

Reforma 2 - Tranziția către atingerea obiectivelor de conectivitate UE-2025 și stimularea investițiilor private pentru dezvoltarea rețelelor de foarte mare capacitate

b) Investiții

- **I11**. Implementarea unei scheme de sprijinire a utilizării serviciilor de comunicații prin diferite tipuri de instrumente pentru beneficiari, cu accent pe zonele albe

C. Securitate cibernetică

a) Reforma

Reforma 3 - Asigurarea securității cibernetice a entităților publice și private care dețin infrastructuri cu valențe critice

b) Investiții

- **I12**. Asigurarea protecției cibernetice atât pentru infrastructurile TIC publice, cât și pentru cele private cu valențe critice pentru securitatea națională, prin utilizarea tehnologiilor inteligente
- **I13**. Dezvoltarea sistemelor de securitate pentru protecția spectrului guvernamental
- **I14**. Creșterea rezilienței și a securității cibernetice a serviciilor de infrastructură ale furnizorilor de servicii de internet pentru autoritățile publice din România
- **I15**. Crearea de noi competențe de securitate cibernetică pentru societate și economie

D. Competențe digitale, Capital Uman și utilizarea Internetului

a) Reforma

Reforma 4 – Creșterea competențelor digitale pentru exercitarea funcției publice și educație digitală pe parcursul vieții pentru cetățeni

b) *Investiții*

- **I16.** Program de formare de competențe digitale avansate pentru funcționarii publici
- **I17.** Scheme de finanțare pentru biblioteci pentru a deveni hub-uri de dezvoltare a competențelor digitale
- **I19.** Scheme dedicate perfecționării/recalificării angajaților din firme

COMPONENTA 8 – REFORMA FISCALĂ ȘI REFORMA SISTEMULUI DE PENSII

Obiectivele generale:

⇒ O.1 Reforma administrației fiscale și revizuirea cadrului fiscal pentru consolidarea sistemului fiscal și pentru creșterea veniturilor colectate de administrația fiscală cu cel puțin 3 puncte procentuale din PIB (2,5 procente din reforma administrației fiscale și 0,5 procente din revizuirea cadrului fiscal) și reducerea decalajului de TVA cu cel puțin 5 puncte procentuale, ambele comparativ cu 2019.

⇒ O.2 Reforma sistemului de pensii printr-un nou cadru legislativ pentru a asigura sustenabilitatea fiscală în contextul procesului de îmbătrânire a populației, pentru a corecta inechitățile, pentru a asigura sustenabilitatea și predictibilitatea sistemului și pentru a respecta principiul contributiv în raport cu beneficiarii drepturilor la pensie. De asemenea, se vizează modernizarea sistemului de pensii prin aplicații și servicii digitale. Reforma pensiilor vizează abordarea Recomandărilor Specifice de Țară relevante (RST) 2019 și 2020 și în special asigurarea sustenabilității fiscale, egalizarea vârstei de pensionare și stabilitatea financiară a pilonului II de pensii.

⇒ O.3 Îmbunătățirea eficienței cheltuielilor publice, prin creșterea transparenței procesului de bugetare, îmbunătățirea sistemului de monitorizare și raportare a programelor bugetare, prioritizarea proiectelor mari de investiții, efectuarea analizei cheltuielilor în toate sectoarele publice și consolidarea rolului Consiliului fiscal, cu sprijinul digitalizării procedurilor bugetare.

⇒ O.4 Consolidarea capacității instituționale de prognozare a cheltuielilor cu pensiile, prin utilizarea instrumentelor complexe de modelare economică. Scopul principal al reformei este de a dezvolta capacitatea de a estima impactul reformelor structurale ale sistemului de pensii pe termen mediu și lung, prin îmbunătățirea semnificativă a preciziei proiecțiilor și prin evaluarea implicațiilor pentru sustenabilitatea sistemului de pensii.

⇒ O5. Creșterea competitivității, a capacității de inovare, a productivității și internaționalizării afacerilor (în special a IMM-urilor), prin furnizarea de surse alternative de finanțare ca urmare a înființării unei Bănci Naționale de Dezvoltare.

Reforme

Reforma 1 - Reforma Agenției Naționale de Administrare Fiscală (ANAF) prin digitalizare.

Reforma 2 - Modernizarea sistemului vamal și implementarea vămii electronice.

Reforma 3 - Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară.

Reforma 4 - Revizuirea cadrului fiscal.

Reforma 5 - Crearea și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare.

Reforma 6 - Reforma sistemului public de pensii.

Investiții

- **I1.** Creșterea conformării voluntare a contribuabililor prin dezvoltarea serviciilor digitale.
- **I2.** Îmbunătățirea proceselor de administrare a impozitelor și taxelor, inclusiv prin implementarea managementului integrat al riscurilor.
- **I3.** Asigurarea capacității de răspuns la provocările informaționale actuale și viitoare, inclusiv în contextul pandemiei, prin transformarea digitală a Ministerului Finanțelor / Agenției Naționale de Administrare Fiscală.
- **I4.** Implementarea vămii electronice.
- **I5.** Îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară.
- **I6.** Instrument de modelare economică (set de instrumente de simulare privind opțiunile de reformă a pensiilor) pentru îmbunătățirea capacității instituționale de a prognoza cheltuielile cu pensiile.
- **I7.** Asistență tehnică pentru revizuirea cadrului fiscal.
- **I8.** Operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare.
- **I9.** Susținerea procesului de evaluare a dosarelor de pensii aflate în plată.
- **I10.** Eficiență operațională și servicii electronice avansate pentru sistemul național de pensii prin digitalizare

COMPONENTA 9 – SUPTOR PENTRU SETORUL PRIVAT, CERCETARE, DEZVOLTARE ȘI INOVARE

Obiectiv: Principalul obiectiv al componentei îl reprezintă crearea unui mediu sustenabil, predictiv și simplificat pentru derularea activității mediului de afaceri, creșterea accesului la finanțare, prin dezvoltarea de instrumente adaptate nevoilor întreprinderilor, cu accent inclusiv pe contribuția la schimbările climatice și tranziția digitală, creșterea capacității de inovare a sistemului CDI pentru crearea de sinergii cercetare–mediu de afaceri, precum și dezvoltarea premiselor necesare pentru reformarea sustenabilă a companiilor de stat;

Reforme:

Reforma 1 - Transparentizare legislativă, debirocratizare și simplificare procedurală destinate mediului de afaceri

Reforma 2 - Eficientizarea guvernantei în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării

Reforma 3 - Reforma carierei de cercetător

Reforma 4 - Consolidarea cooperării dintre mediul de afaceri și cel de cercetare

Reforma 5 - Sprijin pentru integrarea organizațiilor de cercetare, dezvoltare și inovare din România în Spațiul european de cercetare

Investiții:

- **I1.** Platforme digitale privind transparentizarea legislativă, debirocratizarea și simplificarea procedurală destinate mediului de afaceri

- **I2.** Instrumente financiare pentru sectorul privat

Măsura 1. Garanția de portofoliu pentru reziliență

Măsura 2. Garanția de portofoliu pentru acțiune climatică

Măsura 3. Fondul de fonduri de capital de risc pentru redresare

Măsura 4. Fond de fonduri pentru digitalizare, acțiune climatică și alte domenii de interes

Măsura 5. Instrumentul financiar pentru investiții în eficiență energetică în sectorul rezidențial și al clădirilor

- **I3.** Scheme de ajutor pentru sectorul privat

Măsura 1. Schemă de minimis și schemă de ajutor de stat în contextul digitalizării IMM-urilor

Măsura 2. Schemă de minimis pentru ajutarea firmelor din România în procesul de listare la bursa

- **I4.** Proiecte transfrontaliere și multinaționale – Procesoare cu consum redus de energie și cipuri semiconductoare
- **I5.** Înființarea și operaționalizarea centrelor de competență
- **I6.** Programul de mentorat Orizont Europa
- **I7.** Consolidarea excelenței și susținerea participării României la parteneriatele și misiunile din cadrul programului Orizont Europa
- **I8.** Dezvoltarea unui program pentru atragerea resurselor umane înalt specializate din străinătate pentru activități de cercetare, dezvoltare, inovare
- **I9.** Program de sprijin pentru posesorii de certificate de excelență primite la competiția pentru burse individuale Marie Sklodowska Curie
- **I10.** Înființarea și susținerea financiară a unei rețele naționale de opt centre regionale de orientare în carieră ca parte a ERA TALENT PLATFORM

COMPONENTA 10 – FONDUL LOCAL

Obiective:

○ O1. Asigurarea cadrului necesar pentru dezvoltarea durabilă a localităților din România prin investiții în infrastructura locală care vor susține reziliența și tranziția verde a zonelor urbane și rurale, precum și reducerea disparităților teritoriale la nivel regional, intra-regional și intra-județean.

○ O2. Asigurarea cadrului pentru reformarea și digitalizarea instrumentelor de planificare teritorială și urbană la nivelul autorităților publice locale.

Reforme:

Reforma 1 - Crearea cadrului pentru mobilitate urbană durabilă

▪ *Aprobarea și intrarea în vigoare a legislației în domeniul mobilității urbane durabile*

▪ *Crearea structurii pentru acordarea de asistență tehnică pentru elaborarea PMUD*

Reforma 2 - Crearea cadrului de politică pentru o transformare urbană durabilă

▪ *Aprobarea și intrarea în vigoare Legii zonelor metropolitane*

▪ *Aprobarea și intrarea în vigoare a Politicii urbane a României (PUR)*

Reforma 3 - Crearea cadrului de politică pentru o transformare rurală durabilă: instituirea de consorții administrative în zonele rurale funcționale

▪ *Aprobarea și intrarea în vigoare a actului legislativ de modificare a Codului administrativ pentru stabilirea unor consorții administrative în zonele rurale funcționale*

Reforma 4 - Îmbunătățirea calității locuirii

▪ *Aprobarea și intrarea în vigoare a Strategiei naționale a locuirii (SNL) și a planului de acțiune pentru a reduce lipsa severă de locuințe*

Reforma 5 - Dezvoltarea sistemului de planificare - Codul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor

▪ *Aprobarea și intrarea în vigoare a Codului amenajării teritoriului, urbanismului și construcțiilor*

▪ *Crearea platformei digitale urbane de date interoperabile*

Investiții

- **I1.** Mobilitatea urbană durabilă (intervenție susținută de reforma R1. Crearea cadrului pentru mobilitate urbană durabilă)

II.1. Înnoirea parcului de vehicule destinate transportului public (achiziția de vehicule nepoluante);

II.2. Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – ITS/alte infrastructuri TIC;

II.3. Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – puncte de reîncărcare vehicule electrice;

II.4. Asigurarea infrastructurii pentru transportul verde – infrastructurii pentru biciclete la nivel local/metropolitan.

- **I2.** Construirea de locuințe pentru tineri și pentru specialiști din sănătate și învățământ (intervenție susținută de reforma R4. Îmbunătățirea calității locuirii)
- **I3.** Reabilitare moderată a clădirilor publice pentru a îmbunătăți furnizarea de servicii publice de către unitățile administrativ-teritoriale, intervenție susținută de reformele R2. Crearea cadrului de politici pentru o transformare urbană durabilă și de R3. Crearea cadrului de politici pentru o transformare rurală durabilă: instituirea consorțiilor administrative în zone rurale funcționale
- **I4.** Elaborarea / actualizarea în format GIS a documentelor de amenajare a teritoriului și de urbanism (intervenție susținută de reforma R5. Dezvoltarea sistemului de planificare - Codul Amenajării Teritoriului, Urbanismului și Construcțiilor)

COMPONENTA 11 – TURISM ȘI CULTURĂ

Obiectiv: Creșterea coeziunii sociale, economice și teritoriale și crearea de noi locuri de muncă în special în mediul rural, respectiv:

(1) promovarea transformării socio-economice durabile în zonele rurale și defavorizate prin dezvoltarea unei rețele de Organizații Regionale de Management al Destinațiilor și sprijinirea investițiilor locale în turism;

(2) sprijinirea mobilității durabile prin crearea unei rețele naționale Velo, inclusiv rute Eurovelo și

(3) reducerea decalajului de acces la cultură între zonele rurale și cele urbane mari.

Investiții

- **I1.** Promovarea celor 12 rute turistice/culturale
- **I2.** Modernizarea/crearea de muzee și memoriale
- **I3.** Instituirea Centrului Național de Coordonare Velo care:
  - a) va elabora studiul privind traseele cicloturistice la nivel național;
  - b) va asigura digitalizarea pistelor și traseelor velo prin dezvoltarea unei Platforme Naționale eVelo ce cuprinde o aplicație digitală integrată pentru toate traseele cicloturistice și un site dedicat;
- **I4.** Implementarea a 3000 km de piste pentru biciclete
- **I5.** Creșterea accesului la cultură în zonele defavorizate din punct de vedere cultural
- **I6.** Dezvoltarea unui sistem digital pentru procesele de finanțare a culturii
- **I7.** Accelerarea digitalizării producției și distribuției de filme

COMPONENTA 12 – SĂNĂTATE

Obiectiv: Consolidarea rezilienței sistemului de sănătate din România prin creșterea nivelului de acces, siguranță, calitate și funcționalitate a serviciilor medicale și a infrastructurii sanitare

Reforme:

Reforma 1 - Dezvoltarea capacității pentru gestionarea fondurilor publice din sănătate

Reforma 2 - Dezvoltarea capacității de investiții în infrastructura sanitară

Reforma 3 - Dezvoltarea capacității pentru managementul serviciilor de sănătate și managementul resurselor umane din sănătate

Investiții:

- **I1.** Dezvoltarea infrastructurii medicale prespitalicești
- **I2.** Dezvoltarea infrastructurii spitalicești publice

COMPONENTA 13 – REFORME SOCIALE

Reforme:

Reforma 1 - Crearea unui nou cadru legal pentru a preveni separarea copiilor de familie

Reforma 2 - Reforma sistemului de protecție a persoanelor adulte cu dizabilități

Reforma 3 - Implementarea Venitului Minim de Incluziune (VMI)

Reforma 4 - Introducerea tichetelor de muncă și formalizarea muncii pentru lucrătorii casnici

Reforma 5 - Asigurarea cadrului legal pentru stabilirea salariului minim

Reforma 6 - Îmbunătățirea legislației privind economia socială

Reforma 7 - Reforma serviciilor de îngrijire de lungă durată pentru persoanele vârstnice

Investiții:

- **I1.** Crearea unei rețele de centre de zi pentru copiii expuși riscului de a fi separați de familie
- **I2.** Reabilitarea, renovarea și dezvoltarea infrastructurii sociale pentru persoanele cu dizabilități
- **I3.** Operaționalizarea introducerii tichetelor de muncă pentru lucrătorii casnici
- **I4.** Dezvoltarea unei rețele de centre de îngrijire de zi și de reabilitare pentru persoane vârstnice

COMPONENTA 14 – BUNA GUVERNANȚĂ

Obiective: Prin intermediul unui set de reforme și investiții pe scară largă, obiectivul național este de a îmbunătăți guvernanta în condițiile unui sistem de luare a deciziei previzibil, fundamentat și participativ, de a asigura furnizarea de servicii publice de calitate, de către un corp de funcționari publici profesioniști și bine pregătiți, care să răspundă adecvat provocărilor, nevoilor și așteptărilor cetățenilor și mediului de afaceri. Astfel se va consolida reziliența și capacitatea de adaptare la tranziția verde și digitală.

Obiective specifice:

- o O mai bună coordonare, elaborare și implementare a politicilor guvernamentale, transparență sporită și încredere în sectorul public.
- o Management performant al resurselor umane în sectorul public.
- o O politică de salarizare în sectorul public coerentă, corelată cu performanța obținută și sustenabilă pe termen lung (remunerare unitară echitabilă).
- o Consolidarea independenței sistemului judiciar prin îmbunătățirea accesului la justiție și creșterea eficienței la nivelul sistemului judiciar.

- Un sistem național de achiziții publice mai eficient, inclusiv prin consolidarea capacității administrative a autorităților/entităților contractante, într-un cadrul legal flexibil și coerent.
- Îmbunătățirea proceselor de formulare a politicilor publice / deciziilor publice prin consultarea părților interesate.
- Creșterea rezilienței companiilor de stat ca urmare a operaționalizării principiilor guvernantei corporative.

Reforme:

Reforma 1 - Îmbunătățirea predictibilității și a eficienței proceselor decizionale prin întărirea capacității de coordonare a politicilor și analiză de impact la nivelul Guvernului și al ministerelor coordonatoare, precum și prin consolidarea instrumentelor în vederea creșterii calității consultărilor publice la toate palierele administrației.

Reforma 2 - Întărirea coordonării la Centrul Guvernului (CoG) printr-o abordare integrată și coerentă a inițiativelor în domeniul schimbărilor climatice și al dezvoltării durabile

Reforma 3 - Management performant al resurselor umane în sectorul public.

Reforma 4 - Dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil și unitar în sectorul public

Reforma 5 - Garantarea independenței justiției, creșterea calității și eficienței acesteia

Reforma 6 - Intensificarea luptei împotriva corupției

Reforma 7 - Evaluarea și actualizarea legislației privind cadrul de integritate

Reforma 8 - Reformarea sistemului național de achiziții publice

Reforma 9 - Îmbunătățirea cadrului procedural de implementare a principiilor guvernantei corporative în cadrul întreprinderilor de stat

Investiții:

- **I1.** Optimizarea infrastructurii judiciare pentru a garanta accesul la justiție și calitatea serviciilor
- **I2.** Dezvoltarea infrastructurii logistice (non-IT) necesare luptei împotriva corupției și recuperării bunurilor și prejudiciilor generate de infracțiuni, inclusiv a formării profesionale în aceste domenii
- **I3.** Crearea de structuri partenoriale între administrația publică locală și societatea civilă
- **I4.** Creșterea capacității organizațiilor societății civile de stimulare a cetățeniei active, de implicare profesionistă în planificarea și implementarea politicilor publice privind drepturile sociale vizate prin Planul Național de Redresare și Reziliență și monitorizarea reformelor asociate
- **I5.** Monitorizarea și implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență

COMPONENTA 15 – EDUCATIE

Obiectiv general: Creșterea capacității de reziliență a sistemului educațional prin modernizarea infrastructurii educaționale și a dotării aferente, în corelare cu nevoile prezente și viitoare ale pieței forței de muncă, în vederea asigurării participării la un proces educațional de calitate, modern și incluziv.

Reforme și investiții:

Reforma 1 - Elaborarea și adoptarea pachetului legislativ pentru implementarea proiectului "România Educată"

Reforma 2 - Dezvoltarea unui sistem de servicii de educație timpurie unitar, incluziv și de calitate

- **I1.** Construirea, echiparea și operaționalizarea a 110 creșe .
- **I2.** Înființarea, echiparea și operaționalizarea a 412 servicii complementare pentru grupurile defavorizate
- **I3.** Dezvoltarea programului-cadru pentru formarea continuă a profesioniștilor care lucrează în servicii de educație timpurie

Reforma 3 - Reforma sistemului de învățământ obligatoriu pentru prevenirea și reducerea părăsirii timpurii a școlii

- **I4.** Sprijinirea unităților de învățământ cu risc ridicat de abandon școlar.
- **I5.** Cursuri de formare a utilizatorilor Sistemului Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIIR) și ai instrumentului informatic al mecanismului de avertizare timpurie (MATE) și intervenții sistematice pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii

Reforma 4. Crearea unei rute profesionale complete pentru învățământul tehnic superior

- **I6.** Dezvoltarea a 10 consorții regionale și dezvoltarea și dotarea a 10 campusuri profesionale integrate
- **I13.** Echiparea laboratoarelor de informatică din unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT)
- **I14.** Echiparea atelierelor de practică din unitățile de învățământ profesional și tehnic (ÎPT)
- **I7.** Transformarea liceelor agricole în centre de profesionalizare

Reforma 5 - Adoptarea cadrului legislativ pentru digitalizarea educației

- **I8.** Program de formare la locul de muncă pentru personalul didactic
- **I9.** Asigurarea echipamentelor și a resurselor tehnologice digitale pentru unitățile de învățământ
- **I15.** Școala online: Dezvoltarea platformei de evaluare și realizarea de conținut
- **I16.** Digitalizarea universităților și pregătirea acestora pentru profesiile digitale ale viitorului

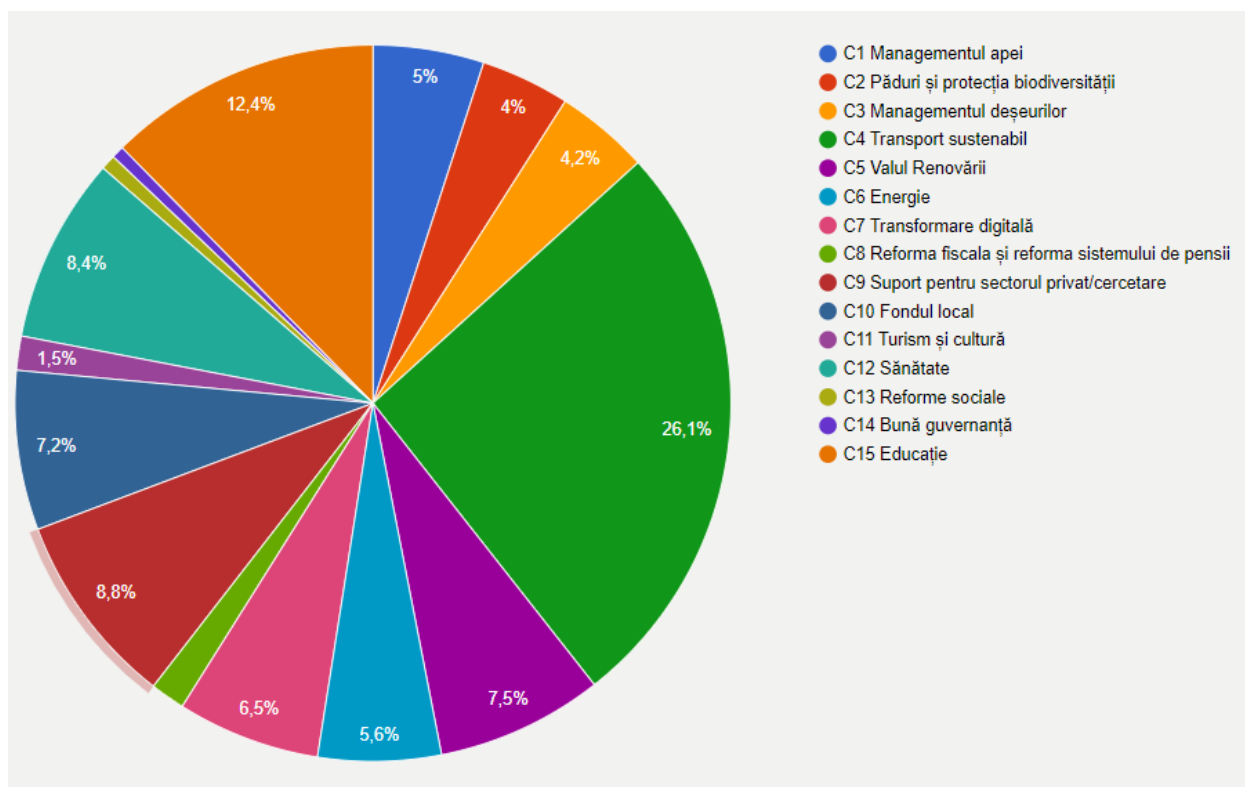
Reforma 6 - Actualizarea cadrului legislativ pentru a asigura standarde ecologice de proiectare, construcție și dotare în sistemul de învățământ preuniversitar

- **I17.** Asigurarea infrastructurii universitare (cămine, cantine, spații de recreere)
- **I10.** Dezvoltarea rețelei de școli verzi și achiziționarea de microbuze verzi
- **I11.** Asigurarea dotărilor pentru sălile de clasă preuniversitare și laboratoarele/atelierele școlare
- **I12.** Schema de granturi pentru consorții școlare rurale

Reforma 7 - Reforma guvernantei sistemului de învățământ preuniversitar și profesionalizarea managementului

- **I18.** Programul de formare și îndrumare pentru managerii și inspectorii școlari.

Alocarea financiară a PNRR, pe componente:

În noua variantă transmisă spre analiză Comisiei Europene, **PROGRAMUL OPERAȚIONAL REGIONAL NORD-EST 2021-2027** este structurat pe 8 priorități, cu alocări orientative, după cum urmează:

1. Nord-Est -o regiune mai competitivă, mai inovativă- 427.28 mil euro
2. Nord-Est – o regiune mai digitalizată- 101.11 mil euro
3. Nord-Est – o regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul – 341,98 mil euro
4. Nord-Est – O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă – 327,31 mil euro
5. Nord-Est – o regiune mai accesibilă- 183,606 mil euro
6. Nord-Est – o regiune educată- 183,76 mil euro
7. Nord-Est – o regiune mai atractivă- 120,41 mil euro
8. Asistență tehnică -75,84 mil euro

Prioritatea 1. Nord-Est - O regiune mai competitivă, mai inovativă					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029

a(i) Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	<p>1. integrarea organizațiilor CDI în structuri, parteneriate și proiecte de cooperare interregionale și internaționale, aliniate domeniilor RIS3.</p> <p>2. Consolidarea ecosistemului de CDI regional</p> <p>3. Dezvoltarea capacității de inovare a întreprinderilor</p> <p>4. Dezvoltarea inovativă a clusterelor</p>	<p>- antreprenori</p> <p>- cercetători</p> <p>- angajați cu studii superioare din cadrul companiilor, entități CDI, ITT, entități de management ale clusterelor, entități de administrare a unor incubatoare, acceleratoare, parcuri științifice și tehnologice, microîntreprinderi, IMM-uri, întreprinderi mari</p> <p>- universități, instituții de învățământ superior</p>	138,7	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	363
				RCO 02 Întreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	363
				RCO 06 Cercetători care lucrează în centre de cercetare care beneficiază de sprijin	78
				RCO 07 Instituții de cercetare care participa la proiecte de cercetare comune	14
				RRC 03 IMM-uri care introduc inovații în materie de produse sau procese	273
				RRC 06 Aplicații pentru brevet depuse	7
				RRC 08 Publicații din proiectele sprijinite	43
				RRC 19 Întreprinderi cu cifra de afaceri mărită	90
a (iii) Impulsionare a creșterii și competitivității IMM-urilor	<p>1. Investiții pentru facilitarea creșterii și dezvoltării tehnologice a companiilor.</p> <p>2. Dezvoltarea capacității ecosistemului antreprenorial de inovare pentru crearea și maturizarea start-up/spin-off în domenii de specializare inteligentă prin investiții în crearea, dezvoltarea de incubatoare și acceleratoare de afaceri, pentru promovarea</p>	<p>-IMM-uri non-agricole localizate în mediul urban și rural</p> <p>- Microîntreprinderi non-agricole, localizate în mediul urban</p> <p>-Start-up-uri localizate în mediul urban și rural</p>	277,25	RCO 01 Întreprinderi care beneficiază de sprijin (din care: micro, medii, mari)	815
				RCO 15 Capacități create pentru pepinierele de afaceri	68
				RRC 02 Investițiile private generate de măsurile de sprijin	144,92 mil eur
				RRC 18 IMM-uri care utilizează servicii de incubare anual după crearea acestuia	49

	serviciilor si beneficiilor oferite de aceste			RCR 19 Intreprinderi cu cifra de afaceri marita	570
a (iv) dezvoltarea competențelor pentru specializarea inteligentă, tranziție industrială și antreprenori at	<p>1. Dezvoltarea competențelor IMM-urilor pentru inovare, modernizare tehnologica si economie circulară, pentru a asigura sustenabilitatea investițiilor în IMM prevăzute la OS(i) si OS(iii)</p> <p>2. Dezvoltarea competențelor antreprenoriale pentru a asigura sustenabilitatea investițiilor prevăzute la OS(iii) pentru incubatoarele și acceleratoarele de afaceri</p> <p>3. Dezvoltarea competențelor la nivelul entităților implicate în procesul de descoperire antreprenorială, adecvate susținerii specializării inteligente</p> <p>4. Crearea unei platforme de management a competențelor regionale pentru specializare inteligentă</p>	<p>-antreprenori -angajați din companii</p> <p>-cercetători -angajați din organizații CDI, universități, centre de transfer tehnologic</p> <p>-angajați din administrație publică locală și servicii subordonate aparatului central de stat</p> <p>-ONG care sprijină dezvoltarea comunităților locale</p> <p>-organizații suport pentru dezvoltarea mediului de afaceri</p> <p>-entități care colectează, gestionează, procesează date statistice economice, legate de ecosistemul CDI național si regional, - reprezentanți cvadruplu helix inovare regional</p>	3,375	RCO 16 Participanti actori instititionali care participa la EDP	12
				RCO 101 IMM care investesc in competente specializare inteligenta, tranzitie industrială si antreprenoriat	915
				RCO 04 Intreprinderi care beneficiaza de sprijin non-financiar	68
				RCO 7S1 Institutii publice sprijinite sa dezvolte servicii digitale, produse sau procese	1
				RCR 98 Nr angajati IMM care finalizeaza cursuri pentru specializare inteligenta, tranzitie industrială si antreprenoriat	1149
				RCR 11 Utilizatori de servicii, produse sau procese digitale noi sau imbunatatite	225
				RCR 7S2 Nr persoane care finalizeaza cursuri pentru specializare inteligenta, tranzitie industrială si antreprenoriat	36
Prioritatea 2. Nord-Est - o regiune mai digitalizată					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
a(ii) Fructificarea avantajelor	1. Transformarea digitală a IMM-urilor	-IMM-uri din mediul urban și rural	101,11	RCO 01 Intreprinderi care beneficiaza de sprijin	1057

digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor	orientată către creșterea intensității digitale 2. Crearea de servicii publice digitale noi, orientate către mediul privat și cetățeni:	- Administrație publică locală din localități urbane si/sau, după caz, comunele aflate în componenta zonei urbane funcționale		(din care: micro, medii, mari)	
				RCO 01 Intreprinderi care primesc sprijin financiar sub forma de grant	1057
				RCO 13 Servicii si produse digitale dezvoltate pentru intreprinderi	57,11 mil eue
				RCO 14 Instituti publice care beneficiaza de sprijin pentru a dezvolta servicii si aplicatii digitale	82
				RRC 11 Utilizatori de servicii si aplicatii digitale publice	1.224.795
				RRC 13 Intreprinderi care ating un nivel ridicat de intensitate digitala	1057
Prioritatea 3. Nord-Est - o regiune durabilă, mai prietenoasă cu mediul					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
b (i) Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	1. Investiții în clădirile rezidențiale în vederea creșterii eficienței energetice, inclusiv măsuri de consolidare structurală, în funcție de nivelul de expunere și vulnerabilitate la riscurile identificate 2. Investiții în clădirile publice în vederea asigurării/creșterii eficienței energetice, inclusiv măsuri de consolidare structurală, în funcție de nivelul de expunere și	UAT din mediul urban și din zone funcționale urbane	273,58	RCO 18 Gospodarii care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței energetice a locuinței	14.471
				RCO 19 Clădiri publice care beneficiază de sprijin pentru îmbunătățirea performanței energetice	465.028
				RRC 26 Consum final anual de energie	124.495,5 MWh

	vulnerabilitate la riscurile identificate			RCR 29 Emisii de gaze cu efect de sera estimate	25.261,9 Tone echiv CO2/an
b (vii) Îmbunătățire a protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	Investiții care promovează infrastructura verde în zonele urbane, modernizarea și extinderea spațiilor verzi, inclusiv prin reconversia funcțională a spațiilor urbane degradate, a terenurilor virane degradate/neutilizate/abandonate și transformarea în spații verzi, Exemple de acțiuni:	UAT din mediul urban și din zone funcționale urbane	68,39	RCO 36 Suprafata infrastructurii verzi care beneficiaza de sprijin in zonele urbane	87 ha
				RCR 95 Populatia care are acces la infrastructuri verzi noi sau modernizate in zonele urbane	527.784
Prioritatea 4. Nord-Est - O regiune cu o mobilitate urbană mai durabilă					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
b (viii) Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile	1. Implementarea mobilității urbane durabile prin crearea, dezvoltarea transportului public în comun nepoluant 2. Implementarea mobilității urbane durabile prin crearea, dezvoltarea de moduri alternative de transport nepoluant	UAT din mediul urban și din zone funcționale urbane, în baza Planurilor de Mobilitate Urbană Durabilă	327,31	RCO 55 Lungimea liniilor de tramvai și metrou – noi	12,66 km
				RCO 56 Lungimea liniilor de tramvai și metrou – reconstruite/modernizate	4 km
				RCO 57 Capacitate material rulant ecologic pentru transportul public	22.831 persoane
				RCO 58 Piste ciclabile care beneficiaza de sprijin	71 km
				RCO 60 Orase și localități cu sisteme de transport urban digitalizate noi sau modernizate	80
				RCR 50 Populatia care beneficiaza de masuri privind calitatea aerului	1.277.161

				RCR 62 Numar anual de pasageri ai transporturilor publice	86.831.791
				RCR 63 Numarul anual de utilizatorii ai liniilor de tramvai si de metrou noi/modernizate	104.828.000
				RCR 64 Numarul anual de utilizatori ai pistelor ciclabile	17.890
Prioritatea 5. Nord-Est - o regiune mai accesibilă					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
c (iii) Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale si locale durabile, reziliente in fata schimbărilor climatice, inteligente si intermodale, inclusiv îmbunătățire a accesului la TEN-T si a mobilității transfrontaliere	1. Modernizarea, construirea de legături rutiere secundare către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T 2. Dezvoltarea de soluții pentru descongestionarea/fluidizarea traficului (variante ocolitoare, etc.).	-UAT la nivel județean și urban -parteneriate între UAT	183,60	RCO 44 Lungimea drumurilor noi care beneficiaza de sprijin – altele	73 km
				RCO 46 Lungimea drumurilor reconstruite sau modernizate – altele	336 km
				RCR 55 Utilizatori de drumuri noi construite, reconstruite sau modernizate	12.473.700
Prioritatea 6. Nord-Est - o regiune educată					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029

d (ii) îmbunătățire a accesului la servicii de calitate si favorabile incluziunii in educație, formare si învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii;	1. Dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru învățământ timpuriu (antepreșcolar și preșcolar), învățământ primar și gimnazial 2. Dezvoltarea infrastructurii educaționale pentru învățământ secundar superior, filiera vocațională si tehnologica si învățământ profesional, inclusiv cel dual; 3. Dezvoltarea infrastructurii de învățământ universitar.	UAT din mediul urban și rural Universități	183,76	RCO 66 Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor pentru ingrijirea copiilor care beneficiaza de sprijin (noi sau modernizate)	2.420
				RCO 67 Capacitatea claselor din cadrul infrastructurilor din domeniul invatamantului care beneficiaza de sprijin (noi sau modernizate)	29.691
				RCR 70 Numarul anual al copiilor care utilizeaza infrastructurile pentru ingrijirea copiilor ce beneficiaza de sprijin	2.420
Prioritatea 7. Nord-Est - o regiune mai atractiva					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
e (i) favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice si de mediu la nivel local si a patrimoniului cultural, turismului si securității in <u>zonele urbane</u> ;	1. Revitalizarea și regenerarea urbană fizică, cu acțiuni orientate către: 2. Fructificarea potențialului economic local, cultural, balnear, turistic, creativ, cu acțiuni orientate către: <u>Sprijinirea industriilor culturale - creative care pun in valoare specificul cultural local, prin sustinerea întreprinzătorilor care activează in meșteșuguri, artizanat, arte vizuale, inclusiv acțiuni de promovare a acestora.</u>	-UAT din mediul urban și din zone funcționale urbane, în baza Strategiiilor Integrate de Dezvoltare Urbană - întreprinzători care activează in meșteșuguri, artizanat, arte vizuale	120,41	RCO 01 Intreprinderi care beneficiaza de sprijin (din care: micro, medii, mari)	188
				RCO 02 Intreprinderi care beneficiaza de sprijin prin granturi	188
				RCO 74 Populația din zonele acoperite de strategiile de dezvoltare teritoriala	1.051.019
				RCO 75 Strategii pentru dezvoltare teritoriala integrata sprijinite	8
				RCO 77 Situri turistice si culturale sprijinite	23

				RCO 114 Spatii deschise create sau reabilitate in zone urbane	38
				RCR 77 Vizitatori in situurile care beneficiaza de sprijin	939.995
				RCR 19 Intreprinderi cu cifra de afaceri crescuta	188
Prioritatea 8. Asistență Tehnică					
Obiectiv Specific FEDR	Operațiuni (orientativ)	Grup țintă	Alocare financiară orientativă (mil EUR)	Indicatori	Țintă 2029
	<p>1. Operațiuni dedicate construcției și dezvoltării capacității administrative a AM POR Nord-Est, potențialilor beneficiari și beneficiari:</p> <p>2. Operațiuni dedicate construcției și dezvoltării capacității administrative a partenerilor locali și regionali implicați în implementarea, monitorizarea și evaluarea POR Nord-Est</p>	-Personalul AM POR Nord-Est, structuri partenoriale (CDR Nord-Est, CRP Nord-Est, CM POR Nord-Est, RIS3 Nord-Est, -potențiali beneficiari, -beneficiari	75,83	RCO 7S3 Personal finanțat din FEDR	170

Capitolul VI. BIBLIOGRAFIE

1. <https://www.comuna-tomesti.ro/>
2. <http://statistici.insse.ro/shop/>
3. <http://www.iasi.insse.ro/main.php?id=453>
4. <http://www.fonduri-structurale.ro/>
5. <http://www.anpm.ro/strategia-nationala-pentru-dezvoltare-durabila>
6. www.apdrp.ro
7. <http://www.fonduri-ue.ro/por-2014>
8. Comuna Tomesti în Anuarul Socec al României-mari
9. Strategia de dezvoltare economică durabilă a județului Iași
10. Strategia de dezvoltare Regională Nord-Est
11. Acord de parteneriat propus de România pentru perioada de programare, Agenda 2030
12. [DECRET-LEGE nr. 38 din 22 ianuarie 1990 privind abrogarea Legii nr. 2/1989 referitoare la organizarea administrativă a teritoriului țării](#)". Monitoruljuridic.ro.
13. https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_ro
14. https://ro.wikipedia.org/wiki/Mănăstirea_Vlădiceni
15. <http://www.ercis.ro/dieceza/parohii/fisa.asp?id=57>
16. www.monitorpnrr.eu
17. Planul de dezvoltare Regională Nord-Est 2021 – 2027, versiunea consolidată decembrie 2020
18. Agenda 2030
19. Planul Național Strategic 2021-2027 – versiunea PNS 2021-2027 extrasă din sistemul de schimb electronic dintre statele membre UE și Comisie (SFC2021)

DATE DE CONTACT PRIMĂRIE:

LOCALITATE: SAT TOMEȘTI

JUDEȚ: IAȘI

ȚARĂ: ROMÂNIA

E-MAIL:

primaria_comunei_tomesti@yahoo.co.uk

Cod poștal: 707515

Telefon: 0232-290434

Fax: 0232-290434